

ПРЕДЛОГ

На основу члана 6. став 2. Закона о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09, 10/13-др. закон и 101/16) и члана 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14), на предлог Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде,

Влада доноси

ЗАКЉУЧАК

1. Усваја се Национални програм руралног развоја од 2018. до 2020. године, који је саставни део овог закључка.

2. Овај закључак објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број:
У Београду, 2018. године.

ВЛАДА

ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

4827018.0125.21/1

НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ОД 2018. ДО 2020. ГОДИНЕ

I. УВОД

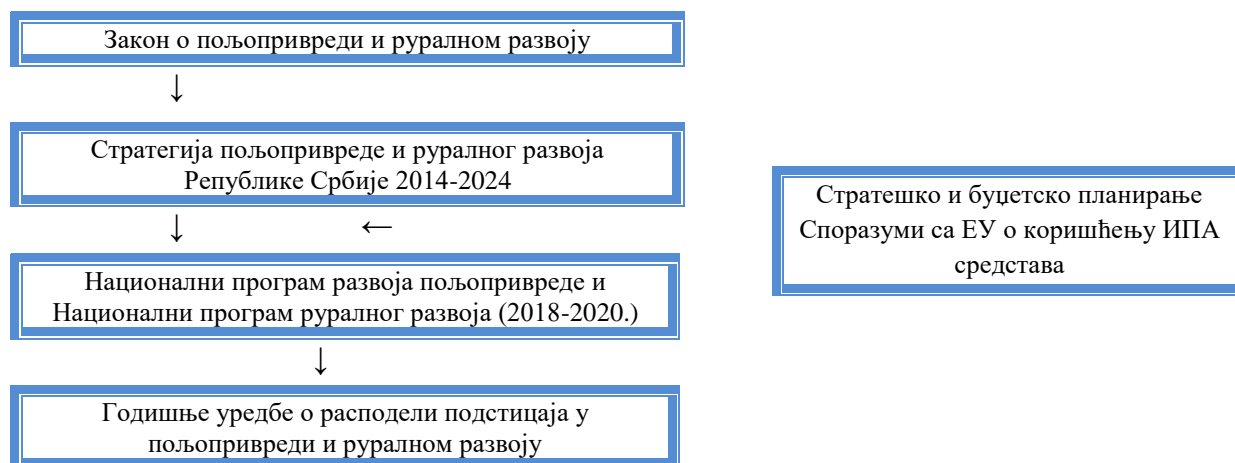
У Републици Србији је током неколико последњих година усвојен велики број докумената, стратегија, закона, као и подзаконских аката, којима се регулишу значајна питања која се односе на развој пољопривреде и руралних подручја.

Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 10/13 - др. закон и 101/16) представља правни основ за доношење вишегодишњих планских докумената у области пољопривреде и руралног развоја. Наведени закон прописује доношење Националног програма руралног развоја за програмски период који не може бити дужи од седам година, у сврху реализације стратешких циљева прописаних Стратегијом пољопривреде и руралног развоја за период 2014 - 2024. године („Службени гласник РС” број 85/14).

Национални програм руралног развоја од 2018. до 2020. године прописује средњорочне правце развоја руралних подручја и детаљније описује начине спровођења мера руралног развоја за програмски период од 2018. до 2020. године. Истовремено, овај документ усклађен је и са стратешким оквиром Заједничке пољопривредне политике Европске уније за период 2014 - 2020. године, уз уважавање специфичних потреба и приоритета развоја пољопривреде и руралних подручја Републике Србије.

Систем планирања политике подршке развоју пољопривреде и руралних подручја у Републици Србији у смислу следљивости релевантних програмских докумената шематски се може приказати на следећи начин:

Шема 1. Систем планирања политике подршке развоју пољопривреде и руралних подручја у Републици Србији

Извор: Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014–2024. године

СКРАЋЕНИЦЕ

Скраћенице које се користе у тексту Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године имају следеће значење:

ABD -	(<i>Concept of Area Based Development</i>)- концепт територијалног развоја;
АПВ -	Аутономна покрајина Војводина;
АРС -	Анкета о радној снази;
АТС -	Акредитационо тело Србије;
БГР -	Биљни генетички ресурси;
БДВ -	Бруто додата вредност;
БДП -	Бруто домаћи производ;
ВИП -	Фонд за подршку инвестиција у Војводини;
ДНРЛ -	Дирекција за националне референтне лабораторије;
ЕА -	Европска организација за акредитацију;
ЕК -	Европска комисија;
ЕНОАТ -	Професионално удружење наставника;
ЕУ -	Европска унија;
ЕФТА -	Европска асоцијација за слободну трговину (European Free Trade Association);
ЖГР -	Животињски генетички ресурси;
ЗПП -	Заједничка пољопривредна политика;
IPARD -	(<i>Instrument for Preaccession Assistance for Rural Development</i>)- Инструмент за претприступну помоћ за рурални развој;
IPA -	(<i>Instrument for Preaccession Assistance</i>)- Инструмент за претприступну помоћ
ISO FAR -	Међународно друштво за истраживања у органској пољопривреди;
IFOAM -	Међународна федерација покрета органске пољопривреде;
КиМ -	Косово и Метохија;
ЛСПР -	Локална стратегија руралног развоја;
LEADER -	Француски акроним који означава - <i>Liaison Entre Actions de Development de l'Économie Rural</i> – Везе између акција руралног развоја
МЗ -	Министарство здравља;
MLA -	Мултилатерални споразум (Multilateral Agreement);
МПШВ -	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде;
МПНТР -	Министарство просвете, науке и технолошког развоја;
МТТТ -	Министарство трговине, туризма и телекомуникација;

МФ -	Министарство финансија;
НАП -	Национални акциони план;
НБС -	Народна банка Србије;
НППР -	Национални програм руралног развоја од 2018. до 2020. године;
ОЕСД -	<i>(Organisation for Economic Co-operation and Development)</i> - Организација за економску сарадњу и развој;
ОФФС -	Званична контрола хране и хране за животиње (<i>Official Food and Feed Control</i>);
ПОУРП -	Подручја са отежаним условима рада у пољопривреди;
ППГ -	Породично пољопривредно газдинство;
РРПС -	Подршка националним и међународним јавно- приватним партнерствима;
РГЗ -	Републички геодетски завод;
РЗС -	Републички завод за статистику;
РПГ -	Регистар пољопривредних газдинстава;
СИЕПА -	Агенција за страна улагања и промоцију извоза;
СТО -	Светска трговинска организација;
SWG -	Стална радна група за регионални рурални развој;
SWOT -	<i>(Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats)</i> - предности, слабости, прилике, претње;
FADN -	<i>(Farm Account Data Network)</i> - Систем рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима;
FIBL -	Институт за истраживање органске пољопривреде;
НАСО -	Национално удружење за развој органске производње <i>Serbia Organica</i> ;
HNVF -	Пољопривредна подручја високе природне вредности;
CEFTA -	<i>(Central European Free Trade Agreement)</i> - Споразум о слободној трговини у централној Европи.

II. ПОДСТИЦАЈНА ПОЛИТИКА У ПОЉОПРИВРЕДИ

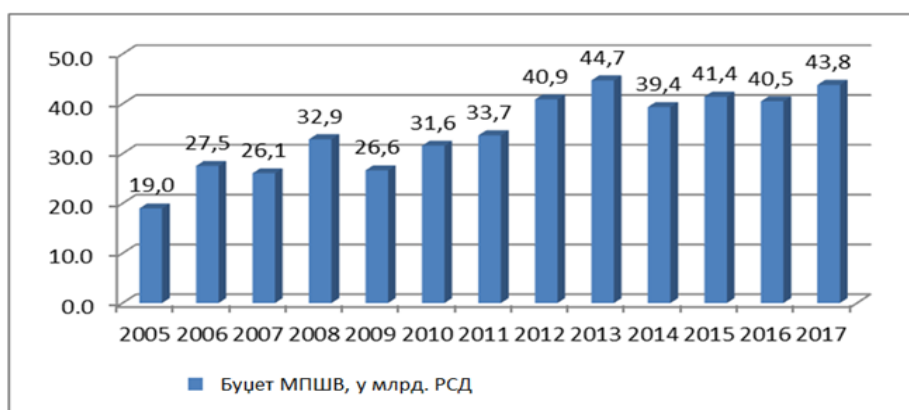
И РУРАЛНОМ РАЗВОЈУ

Период после 2000. године карактерише се честим променама политике у области пољопривреде и руралног развоја, без адекватног сагледавања ефеката примењених мера (посебно у сточарству), услед честих промена управљачких структура, измене системских решења везаних за надлежност институција (на релацији републички - савезни ниво)¹ и релативно скромних буџетских средстава одређених овом сектору. Почетком назначеног периода пољопривредна политика превасходно је била оријентисана у правцу превазилажења нагомиланих проблема у аграрном сектору насталих током кризних деведесетих година. С тим у вези подстицаји за развој пољопривреде били су претежно усмерени у правцу измене производне структуре, са циљем квантитативног и квалитативног обезбеђења сировинске основе за прехранбену индустрију, односно стабилног снабдевања тржишта основним прехранбеним производима. Политика руралног развоја у систему структурних подстицаја добија на значају тек после 2004. године, када реформисана пољопривредна политика у први план истиче потребу раста конкурентности регистрованих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава, односно преусмеравање са политике подршке производњи и доходу на подстицање инвестиција. Потреба подизања конкурентности пољопривредних газдинстава, као једног од кључних фактора опстанка тог дела популације у руралним подручјима у новонасталим условима, произлази из све израженије њихове изложености иностраној конкуренцији услед либерализације тржишта пољопривредно - прехранбених производа и смањења протекционистичких мера (у складу са захтевима СТО).

2.1. Буџетска средства подршке пољопривреди и руралном развоју

Законом о буџету Републике Србије прописују се средства за реализацију мера у области пољопривреде и руралног развоја на годишњем нивоу. Буџетска подршка пољопривреди и руралном развоју у анализираном периоду (2005-2017. године) претежно остварује тенденцију раста, уз израженија одступања у 2009. и 2014. години (графикон 1).

Графикон 1. Буџет МПШВ, 2005-2017. године

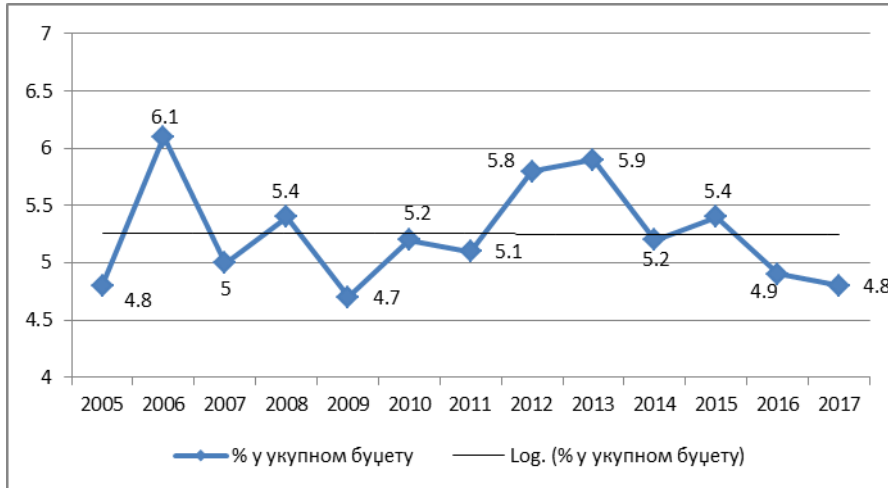

Извор: Закон о буџету Републике Србије за одговарајуће године

¹ Процес преношења надлежности у области пољопривреде са савезног на републички ниво у потпуности је окончан тек 2004. године.

Удео буџетске подршке пољопривреди и руралном развоју у укупном националном буџету у посматраном раздобљу прати динамику ове подршке изражену у апсолутним вредностима, и претежно се креће у распону између 5% и 6%, при чему је наведено учешће испод 5% забележено у 2005. и 2009. години, као и у последње две године анализираних периода. У 2017. години законом којим се уређује буџет Републике Србије предвиђено је учешће средстава за развој пољопривреде и рурални развој у укупном националном буџету од 4,8 %, док је у 2016. години ова подршка била на нивоу од 4,9 % укупних буџетских средстава (графикон 2).

Графикон 2. Удео буџета МПШВ у укупним буџетским средствима (%), 2005-2017. године

Извор: Закон о буџету Републике Србије за одговарајуће године

Структура укупних буџетских средстава намењених финансирању развоја пољопривреде и руралних подручја је неуједначена, са изразитом доминацијом директних плаћања у укупној подршци пољопривреди и руралном развоју. Овај вид подстицаја, са исплаћених 16,4 милијарди динара у 2016. години, остварује највеће учешће у укупним реализованим средствима подршке пољопривреди и руралном развоју (70,3%). Истовремено, по обиму утрошених средстава у 2016. години овај вид подршке је на нижем нивоу у односу на 2015. годину (за 1,2 милијарде динара, односно за 6,9%). Подршка руралном развоју, са реализацијом од 2,8 милијарде динара у 2016. години, остварује нижи удео у укупним средствима подршке пољопривреди и руралном развоју (11,9%), иако је износ утрошених средстава за овај вид подстицаја у овој години значајно повећан у односу на претходну, и посебно у поређењу са 2013. годином. Најнижи удео у буџетским средствима намењених подстицајима за пољопривреду и рурални развој од 0,8% и уз реализацију од 180,3 милиона динара у 2016. години остварили су посебни подстицаји, са значајним смањењем износа исплаћених подстицајних средстава у односу на претходну годину. Од укупног износа средстава намењених реализацији подршке пољопривреди и руралном развоју у 2016. години, 15,5% представљају средства неизмирених обавеза пренета из претходног периода и/или која доспевају за исплату у текућој години.

Имајући у виду изразите структурне диспропорције укупне подршке пољопривреди и руралном развоју у корист директних плаћања, а такође посматрано и са становишта структурних оквира подршке пољопривреди и руралном развоју препоручених од стране ЕУ (ЗПП) и СТО, може се констатовати одступање структуре укупне националне подршке пољопривреди и руралном развоју од препорука, односно захтева поменуте међународне организације, нарочито ако се има у виду потреба

интензивнијег унапређења конкурентности пољопривредно - прехранбеног сектора и развоја руралних подручја у целини, односно структурног усклађивања ове подршке у правцу веће заступљености мера руралног развоја.

У структури подстицаја за рурални развој, у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14, 103/15 и 101/16), највећи значај са становишта обима одређених и реализованих буџетских средстава, имају мере за унапређење конкурентности. У оквиру ове групе мера руралног развоја најзаступљенија врста подстицаја односи се на подршку унапређењу конкурентности у оквиру примарне пољопривредне производње (58,7% укупних средстава за мере руралног развоја у 2016. години). Наведене инвестиције су у претходном периоду подстицане бесповратним средствима за обнову и изградњу објеката, набавку квалитетних приплодних грла, опреме и механизације, као и за подизање вишегодишњих засада. Осим подстицаја за унапређење конкурентности, у оквиру мера руралног развоја обухваћени су и подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса, диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима, припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја, као и подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања.

Имајући у виду неопходност подизања нивоа конкурентности пољопривредних газдинстава, што је препознато од стране националног стратешког планског документа у области пољопривреде и руралног развоја као један од водећих стратешких циљева, као и законска ограничења у погледу преклапања јавне подршке на нивоу IPARD програма за Републику Србију за период 2014-2020. године („Службени гласник РС”, бр. 30/16 и 84/17; у даљем тексту: IPARD програм) и НППР, овим планским документом предвиђена је подршка за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава, и то у секторима производње: млека, меса, јаја, воћа, грожђа, поврћа, хмеља и цвећа, осталих усева, као и у секторима пчеларства и аквакултуре (производња пастрмске и шаранске рибе).

Табела 1. Врсте подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у Републици Србији у 2017. години

Програмске активности / пројекти				
Директна плаћања	Мере руралног развоја	Кредитна подршка у пољопривреди	Посебни подстицаји	ИПАРД
1. Премија за млеко 2. Основни подстицаји за биљну производњу 3. Подстицаји за квалитетне приплодне млечне краве, за квалитетне приплодне товне краве и бикове, квалитетне приплодне крмаче и	1. Унапређење конкурентности: - инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства; - инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа и производа рибарства; 2. Подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса: - органска производња; - очување биљних и	1. Кредитна подршка	1. Подстицаји за спровођење одгајивачких програма, ради остваривања одгајивачких циљева у сточарству 2. Подстицаји за промотивне активности у пољопривреди и руралном развоју (мере и акције у пољопривреди) 3. Подстицаји за	1. Средства учешћа у финансирању ИПАРД мера

<p>нерастове, квалитетне приплодне овце и овнове, квалитетне приплодне козе и јарчеве, родитељске кокошке тешког типа, родитељске кокошке лаког типа, родитељске ћурке, квалитетне приплодне матице рибе шарана и квалитетне приплодне матице рибе пастрмке</p> <p>4. Подстицаји за тов јунади, тов јагњади, тов јаради и тов свиња</p> <p>5. Подстицаји за краве дојиље</p> <p>6. Подстицаји за кошнице пчела</p> <p>7. Подстицаји за производњу конзумне рибе</p> <p>8. Подстицаји за краве за узгој телад за тов</p> <p>9. Регрес за ђубриво</p> <p>10. Регрес за трошкове складиштења у јавним складиштима</p>	<p>животињских генетичких ресурса;</p> <ul style="list-style-type: none"> - подршка агроколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине <p>3. Подстицаје за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима:</p> <ul style="list-style-type: none"> - унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима; - подршка младима у руралним подручјима; - спровођење активности у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, као и увођење и сертификацију система безбедности и квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла <p>4. Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја:</p> <ul style="list-style-type: none"> - припрема локалних стратегија руралног развоја; - спровођење локалних стратегија руралног развоја <p>5. Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју; - подршка пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди 		<p>производњу садног материјала и сертификацију и клонску селекцију</p>	
--	--	--	---	--

Извор: Уредба о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2017. години („Службени гласник РС”, бр. 8/17, 53/17, 67/17, 88/17, 101/17, 106/17 и 115/17)

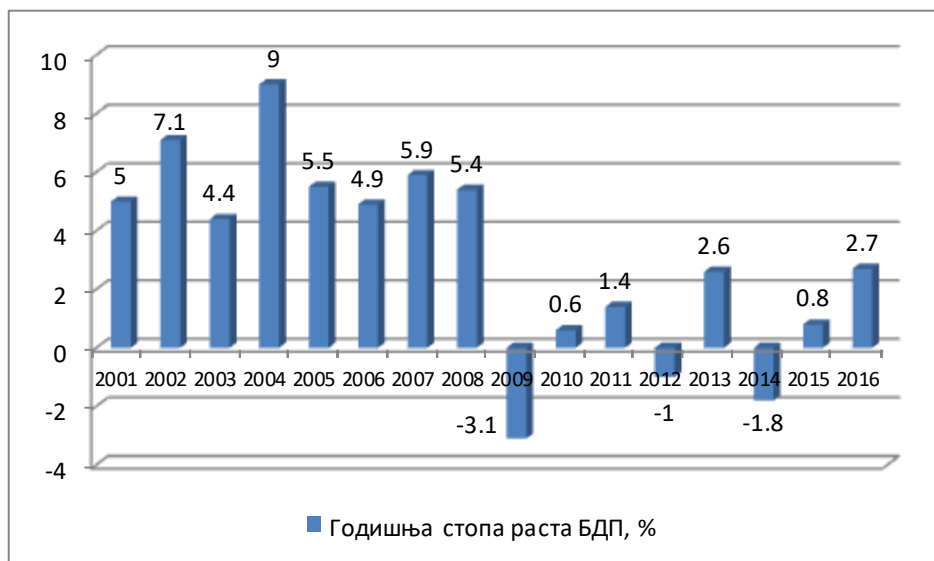
III. СТАЊЕ У ПОЉОПРИВРЕДНО–ПРЕХРАМБЕНОМ

СЕКТОРУ И РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА

3.1. Макроекономски оквир

Привреду Републике Србије у периоду 2001-2008. године карактерише динамичан раст БДП по просечној стопи од 5% годишње (у 2004. години реални раст БДП достигао је 9,0%). У периоду 2001 - 2011. године просечна годишња стопа раста износила је 3,3%. Глобална рецесија условила је значајан пад БДП, који је у 2009. години, забележио негативну стопу раста од -3,1%, а у 2014. години - 1,8%. Привредни опоравак остварен је у 2013. години, уз реални раст БДП од 2,6 % у односу на претходну годину, скроман раст од 0,8 % забележен је у 2015. години, да би у 2016. години био остварен раст БДП на нивоу од 2,7 %.

Графикон 3. Реалне годишње стопе раста БДП (2001 - 2016. год)

Извор: РЗС, НБС, МФ,

Глобална рецесија рефлектовала се на национална макроекономска кретања најпре успоравањем, а потом и падом укупних привредних активности услед смањене агрегатне тражње, како на домаћем тако и на светском тржишту, као и смањењем прилива страног капитала. Последице оваквих кретања огледају се у основној тенденцији реалног смањења БДП, запослености и зарада, слабљења националне валуте, уз истовремени пораст буџетског дефицита, потрошачких цена и дефицита платног биланса (са извесним знацима побољшања током последње две године анализiranог периода). Континуирани недостатак сопствених извора финансирања привредног развоја услед неповољне привредне структуре, недовољне акумулације и високог нивоа јавне потрошње, условио је даљи раст задужености, што се манифестовало генерисањем рекордно високог јавног дуга у 2015. години (на нивоу од 75% БДП). Показатељ који током посматраног периода остварује стабилну тенденцију раста јесте извоз роба и услуга, са највећим нивоом оствареног обима у 2016. години (17,4 милијарди евра). Имајући у виду спорији темпо раста увоза у односу на извоз у посматраном раздобљу, степен покривености увоза извозом такође достиже највећу вредност у наведеној години (77,2%).

Табела 2. Основни макроекономски показатељи

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
БДП (мил.ЕУР)*	29.766	33.424	31.683	34.263	33.319	33.491	34.617
Реални раст БДП (%)	0,6	1,4	-1,0	2,6	-1,8	0,8	2,8
Потрошачке цене, просек периода (%)	6,5	11,0	7,8	7,8	2,9	1,9	1,2
Укупан извоз робе (мил.ЕУР)	7.393	8.441	8.739	10.997	11.159	12.041	13.432
Укупан увоз робе (мил.ЕУР)	12.424	14.250	14.717	15.469	15.490	16.387	17.068
Покривеност увоза извозом (%)	59,5	59,2	59,4	71,1	72,0	73,5	78,7
Стопа незапослености (%), АРС	19,2	23,0	23,9	22,1	19,2	17,7	15,3
Просечне зараде (ЕУР)	330	373	365	389	379	368	374
Јавни дуг, централни ниво државе (% БДП)	41,8	45,4	56,2	59,6	70,4	74,7	71,9
Дефицит текућих трансакција (% БДП)	- 6,8	- 10,9	- 11,6	- 6,1	- 6,0	- 4,7	- 3,1
Буџетски дефицит (% БДП)	- 3,4	- 4,0	- 5,9	- 5,2	- 6,3	- 2,8	- 0,2
Девизни курс (годишњи просек, РСД/ЕУР)	103,04	101,95	113,13	113,14	117,31	120,73	123,12

Извор: РЗС, НБС, МФ

*Према методологији ЕСА 2010.

3.2. Значај пољопривреде и прехранбене индустрије у националној економији

Пољопривреда и прехранбена индустрија као најзначајније привредне делатности у контексту развоја руралних подручја, као и у укупном привредном развоју Републике Србије, имају важну улогу и у значајној мери утичу на укупна привредна кретања у земљи.

3.2.1. Пољопривреда

Сектор пољопривреде, шумарства, лова и риболова током последње деценије остварује тенденцију смањења учешћа БДВ у укупном БДП, са најнижим оствареним учешћем од 6,5% које је забележено у 2016. години (табела 3). Са укљученим БДВ производње прехранбених производа, пића и дуванских производа, сектор пољопривреде и прехранбене индустрије у укупном БДП остварује просечно учешће око 12% у поменутом периоду, уз најниже остварено учешће у 2016. години (10,6%).

Запосленост у пољопривредном сектору је генерално висока упркос тенденцији смањења током посматраног периода (2006 - 2016. године). Пољопривреда, заједно са шумарством, ловом и риболовом, обухвата петину укупно запослене радне снаге, што је, између осталог, последица смањених могућности запошљавања у другим привредним секторима. Током анализираних периода, учешће сектора пољопривреде у укупној запослености било је преко 20%, осим у 2015. и 2016. години (19,4% и 18,6%). У условима високе опште незапослености дела активног становништва у Републици Србији (старости 15 и више година), улога сектора пољопривреде у којем је ангажовано радно активно становништво и надаље није занемарљива. Нагли пораст удела прехранбене индустрије у укупном броју запослених у прерађивачком сектору остварен је у 2012. години (23,2%, док са производњом пића и дуванских производа достиже 25,7%).

Табела 3. Макроекономски показатељи доприноса пољопривреде и прехранбене индустрије националној економији

Показатељи	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Индекс 2016/ 2006
Национални рачуни												
БДВ сектора А*, млрд. РСД	175	180	212	227	246	264	254	326	312	279	296	169,1
Учешће БДВ сектора А* у укупном БДП (%)	9,5	8,3	8,7	8,0	8,5	9,0	7,5	7,9	7,7	6,8	6,5	68,4
Запосленост												
Запосленост у сектору А* (000)	538	550	706	623	533	478	467	492	508	500	506	94,1
Учешће сектора А* у укупној запослености (%)	20,4	20,7	25,0	23,8	22,2	21,2	21,0	21,3	20,0	19,4	18,6	91,2
Спољнотрговинска размена												
Извоз пољопривредно- прехранбених производа, мил. ЕУР	1.008	1.231	1.336	1.395	1.700	1.956	2.131	2.104	2.338	2.605	2.922	289,9
Учешће сектора А* у укупном извозу (%)	19,8	19,1	18,0	23,4	23,0	23,2	24,1	19,1	20,8	21,6	21,8	110,1
Увоз пољопривредно- прехранбених производа, мил. ЕУР	767	871	1.056	991	819	1.053	1.221	1.117	1.292	1.489	1.362	177,6
Учешће сектора А* у укупном увозу (%)	7,3	6,3	6,5	8,7	6,6	7,4	8,3	7,9	8,0	9,1	7,8	106,8
Спољнотрговински биланс пољ-прехранб. производа, мил. ЕУР	240	360	280	404	881	903	910	987	1.047	1.116	1.560	650,0
Покривеност увоза извозом (%)	131,4	141,3	126,5	140,8	207,6	185,8	174,5	188,4	181,0	175,0	214,5	163,2
Обим размене, мил. ЕУР	1.775	2.102	2.391	2.385	2.520	3.009	3.352	3.282	3.630	4.094	4.284	241,4
Учешће у укупној трговини РС (%)	11,4	10,4	10,1	13,8	12,7	13,3	14,2	12,4	13,6	14,4	13,9	121,9

Извор: РЗС * Пољопривреда, шумарство, лов и риболов

Спољнотрговинска размена пољопривредно-прехранбених производа у значајној мери доприноси ублажавању спољнотрговинског дефицита укупне робне размене са иностранством. Република Србија је као нето извозник пољопривредно - прехранбених производа у овом сектору у 2016. години остварила суфицит од 1,6 милијарде евра. Обим трговине пољопривредно - прехранбеним производима у сталном је успону, да би 2016. године достигао највиши ниво од 4,3 милијарде евра (пораст за 141% у односу на базну 2006. годину). Током последње деценије вредност извоза пољопривредно - прехранбених производа је утростручена, док је увоз остварио спорији темпо раста у односу на извоз (пораст за 78 % у 2016. години у односу на базну 2006. годину). Истовремено, највеће учешће сектора пољопривреде и прехранбене индустрије у укупној спољној трговини Републике Србије од 14,4% остварен је у 2015. години, док је покривеност увоза извозом у оквиру наведеног сектора на највишем нивоу остварена у 2010. години (207,6%), као резултат значајно нижег нивоа увоза у поређењу са 2008. и 2009. годином. Неповољна карактеристика структуре спољнотрговинске размене пољопривредно - прехранбених производа манифестује се високим учешћем примарних и производа ниже фазе обраде, посебно у извозу, при чему је извозна оријентација фокусирана на одређене производе (кукуруз, пшеница - изузев у 2012. години, малине), док је са друге стране увоз пољопривредних производа далеко разноврснији и базиран углавном на производима са ограниченим или

непостојећим условима за производњу истих у Републици Србији. Највећи суфицит остварује се при размени житарица, воћа, биљних и животињских масти и уља, као и шећера и производа од шећера.

Табела 4. Усмереност спољнотрговинске размене пољопривредно - прехранбених производа (мил. ЕУР)

	ЕУ	СЕФТА	Остале земље
Година	2011		
Извоз	978	797	180
Увоз	493	227	332
Салдо	485	570	- 152
Година	2012		
Извоз	1.095	823	214
Увоз	639	249	334
Салдо	456	574	- 120
Година	2013		
Извоз	1.104	723	277
Увоз	704	151	322
Салдо	400	572	- 45
Година	2014		
Извоз	1.155	775	407
Увоз	821	153	317
Салдо	334	622	90
Година	2015		
Извоз	1.248	833	524
Увоз	970	162	358
Салдо	278	671	166
Година	2016		
Извоз	1.411	865	647
Увоз	869	156	338
Салдо	542	709	309
	Индекс 2016 / 2011		
Извоз	144,3	108,5	359,4
Увоз	176,3	68,7	101,8
Салдо	111,8	124,4	

Извор: РЗС (обрада МПШВ)

Највећи укупан обим спољнотрговинске размене у сектору пољопривреде и прехранбене индустрије (2.280 милиона евра у 2016. години) Република Србија остварује са земљама ЕУ (табела 4). Наведени показатељ у анализираном периоду (2011-2016. године) бележи тенденцију раста. Овај пораст настаје као последица како повећања увоза (за 84%) тако и извоза (за 44%), што је, последично, резултирало порастом суфицита за скоро 12% у 2016. години у поређењу са базном 2011. годином. Истовремено, Република Србија је са земљама СЕФТА зоне, као и тзв. осталим земљама у 2016. години остварила укупан обим спољнотрговинске размене пољопривредно - прехранбених производа на нивоу од 1.021, односно 985 милиона евра, са тенденцијом пораста суфицита у размени са СЕФТА зоном (за 24% у 2016. години у односу на 2011. годину), односно трансформацијом негативног у позитиван спољнотрговински салдо са тзв. осталим земљама и порастом обима ове размене.

3.2.2. Прехранбена индустрија

Развој прехранбене индустрије условљен је структуром и растом производње сировинске основе, односно сектора примарне пољопривредне производње. Прехранбена индустрија представља највиталнију грану прерађивачке индустрије, а такође, и на нивоу привреде у целини, један је од ретких индустријских сектора који остварује суфицит у спољнотрговинској размени и по том основу значајан девизни прилив. О значају прехранбене индустрије (укључујући и индустрију пића и дуванских производа) сведочи и највећи број пословних субјеката у оквиру прерађивачке индустрије (3.363, тј. око 20%, односно 4% њиховог укупног броја на националном нивоу у 2015. години), као и учешће у укупном промету (9,8% у 2015. години), одмах иза обима промета који остварује трговина на велико (25%). Такође, на нивоу укупне привреде прехранбена индустрија, после трговине на велико (12,4%) и сектора снабдевања електричном енергијом, гасом и паром (8,3%), остварује највећу додату вредност по факторским трошковима (7,9%).

Производња прехранбених производа, пића и дуванских производа чини око 26% укупне прерађивачке индустрије Републике Србије, посматрано са становишта остварене БДВ по факторским трошковима (у 2015. години). У структури укупне БДВ² Републике Србије прехранбена индустрија је током протекле деценије учествовала са око 4%, док се са производњом пића и дуванских производа наведени показатељ кретао на нивоу од око 5%. У укупном националном БДП прехранбена индустрија, заједно са производњом пића и дуванских производа, остварује учешће од 4,1% (у 2016. години). Прехранбена индустрија (укључујући и индустрију пића и дуванских производа) Републике Србије пласира на страна тржишта прерађене пољопривредне производе у вредности од око 2 милијарде евра (у 2016. години), што је сврстава у ред области индустријске делатности³ са позитивним спољнотрговинским салдом (са суфицитом од 1 милијарде евра).

У производњи хране у Републици Србији релативно добро је заокружен само ланац производње индустријског биља, млека и делимично пшенице и кукуруза, уз заједнички организовану производњу од стране пољопривредних произвођача и откупљивача/прерађивача. У овим тржишним сегментима промета пољопривредних производа-сировина за индустријску прераду, испољавају се проблеми у погледу организације откупа, непоштовања рокова испоруке и исплате, спорна питања утврђивања квалитета испоручених пољопривредних производа, поштовања стандарда и сл.

Као велики изазови за сектор прехранбене индустрије (посебно за мање прерађивачке капацитете) наводе се следећи: стабилизација сировинске производње, јачање производне повезаности између произвођача сировина и прерађивача, прилагођавање асортимана прехранбених производа тржишним захтевима, унапређење стандарда квалитета, контроле и здравствене безбедности, увођење савременог менаџмента и маркетинга, ефикаснији систем трансфера знања и нових технологија, сузбијање нелегалних економских токова роба и услуга и др.

IV. РУРАЛНА ПОДРУЧЈА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

² Изражене у сталним ценама.

³ У складу са Уредбом о класификацији делатности („Службени гласник РС”, бр. 54/2010), усклађеној са стандардном класификацијом делатности ЕУ.

СТАЊЕ И ТРЕНДОВИ

Рурална подручја⁴ на територији Републике Србије одликују се високим степеном диференцираности у погледу природних, економских, инфраструктурних и других услова за пољопривредну производњу (што узрокује њен посебно изражен регионални аспект), других привредних и непривредних активности, близине тржишта и могућности за тржишни пласман производа, као и у погледу величине и морфологије насеља. Наведене разноликости указују на хетерогеност руралног простора у погледу економског и социјалног развоја, културолошких и демографских карактеристика и трендова, што се све снажно одражава на квалитет живљења у руралним срединама.

Подручјима са отежаним условима рада у пољопривреди сматрају се територије оних општина које су прописане посебним прописом којим се одређују подручја са отежаним условима рада у пољопривреди. Према наведеном правилнику статус ПОУРП, за период од три године, имају насељена места на територији Републике Србије која испуњавају бар један од следећих три критеријума, и то:

- 1) налазе се на надморској висини од 500 и преко 500 метара (према подацима Републичког геодетског завода),
- 2) налазе се у границама подручја националног парка одређеним Законом о националним парковима („Службени гласник РС”, број 84/15), и
- 3) имају број запослених који је мањи од 100 на 1.000 становника (према подацима које је објавио РЗС у публикацији Општине и региони у Републици Србији из 2015. године).

4.1. Демографске карактеристике и трендови

Депопулација и неповољна старосна структура су најзначајније демографске карактеристике руралних подручја Републике Србије, настале као последица интензивних процеса индустријализације и урбанизације у послератном периоду. Наведени трендови условили су интензивне интерне миграције становништва, претежно на релацији село - град, које су истовремено праћене паралелним трендом динамичних екстерних миграција.

Табела 5. Географски и демографски показатељи руралних подручја Републике Србије

Показатељи	Србија	Рурална подручја*
Географски показатељи		
Површина (km ²)	88.499	69.040
Број насеља	6.158	5.965
Демографски показатељи		
Становништво (Попис 2002)	7.498.001	3.279.522
Становништво (Попис 2011)	7.186.862	2.914.990
Густина насељености (становника/km ²)	93	62
Учешће становништва млађег од 15 година (%)	14,3	13,9
Учешће становништва старијег од 65 година (%)	17,4	20,1
Стопа старења	1,2	1,4
Просечна старост	42,2	43,6
Образовна структура становништва старијег од 15 година		

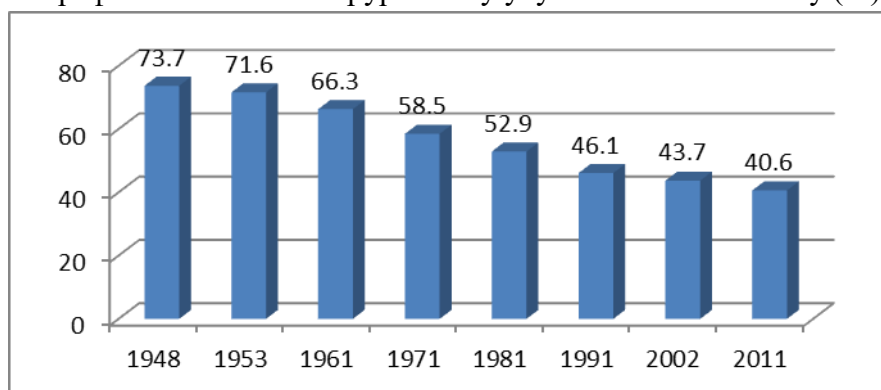
⁴ За потребе овог документа за опис стања у руралним подручјима коришћени су званични подаци РЗС који се односе на подручја изван градских насеља (тзв. остала насеља).

% без формалног образовања	13,7 ⁵	23,4 ⁶
% са основном школом	20,8	27,7
% са средњом школом	48,9	42,4
% високо и више образовање	16,2 ⁷	6,1 ⁸
% непознато	0,4	0,4

Извор: РЗС (обрада МПШВ), * Према критеријуму РЗС

Графички приказ (графикон 4) илустративно указује на константну тенденцију смањења становништва у руралним подручјима током последњих неколико деценија, и то како у апсолутном тако и у релативном погледу (што се посебно односи на последњу годину реализованог пописа становништва, када је учешће руралног становништва у укупном сведено на 40,6%). При томе, треба имати у виду да су насеља која нису пописом одређена као „градска” класификована као „остала”, и по правилу се сматрају руралним подручјима.

Графикон 4. Учешће руралног у укупном становништву (%)

Извор: Књиге пописа становништва, РЗС

Тренд депопулације праћен је паралелним процесом деаграризације руралних подручја, односно смањењем учешћа пољопривредног у укупном становништву. Рурална популација, која је била доминантно ангажована у пољопривредној делатности, представљала је значајан извор радне снаге за убрзану индустријализацију земље, нарочито у послератном периоду.

Пољопривредно становништво током последњих деценија, према резултатима пописа, бележи континуирани тренд опадања, како у апсолутним тако и у релативним показатељима. Према попису становништва из 1981. године бројност пољопривредног становништва била је на нивоу од близу 2 милиона, односно око 25% укупног становништва, док се за само две деценије пољопривредно становништво смањило на око 800.000, односно 11% укупног становништва Републике Србије.

4.1.1. Старосна структура

Неповољни демографски трендови, који су посебно карактеристични за рурална подручја, огледају се и у вишој старосној стопи руралне популације у односу на национални просек. Старосна структура становништва руралних подручја значајно је неповољнија у централним, и посебно југоисточним деловима земље у односу на

⁵ Од тога 80,4% са непотпуним основним образовањем.

⁶ Од тога 81,2% са непотпуним основним образовањем.

⁷ Од тога 65,2% са високим образовањем.

⁸ Од тога 51,8% са високим образовањем.

Београдски регион и регион Војводине. Промене у старосној структури руралних подручја указују на непрекидно демографско старење руралног становништва. Неповољне демографске тенденције укупног, а посебно руралног становништва, условљене су неповољном старосном структуром нарочито женске руралне популације, незадовољавајућом понудом квалитетних радних места, као и уопште неповољним условима живота и стандарда у руралним подручјима.

4.1.2. Образовна структура

Образовне карактеристике руралне популације приметно су неповољније у односу на урбану. Према попису становништва Републике Србије из 2011. године, у образовној структури популације старије од 15 година доминантна је заступљеност лица са завршеном средњом школом (42,4% у руралним срединама), што је на значајно вишем нивоу у односу на учешће лица са завршеном основном школом (27,7%) и без формалног образовања (23,4%). Структура реалне радне снаге у руралним срединама није примерена захтевима савременог тржишта рада, имајући у виду нижу заступљеност високообразованог кадра у овим областима у односу на национални просек (6,1%:16,2%), што представља један од битних ограничавајућих фактора економског развоја ових подручја. Домаћинства којима је пољопривреда основна делатност карактерише нижи удео образованих чланова и мања незапосленост (овде је реч о тзв. прикривеној незапослености, односно неплаћеним помажућим члановима домаћинства).

4.2. Рурална економија

Привредна структура руралних подручја високо је зависна од пољопривреде, прехранбене индустрије, рударства и енергетике, односно примарног и секундарног сектора, који у највећој мери доприносе остваривању бруто домаћег производа и ангажованости радно активне руралне популације. Учешће услужних делатности у структури руралне економије значајно је мање изражено (обухватају око трећину економски активног становништва ових простора), што се манифестује њиховим нижим доприносом привредном развоју и запослености у руралним подручјима. На заостајање руралних подручја у односу на урбана указују и значајније разлике у продуктивности рада и привредној структури, као и значајно нижи остварени БДП по становнику у односу на национални просек.

У структури примарног сектора доминантно учешће у остваривању БДП, а и запослености остварује делатност пољопривреде, која се углавном базира на традиционалној методологији организовања производног процеса, уз претежно природни карактер производње, пре свега у сврху задовољавања прехранбених потреба чланова домаћинства. Имајући у виду наведено, може се констатовати да тренутно стање привредне структуре руралних подручја још увек указује на пољопривреду као делатност од фундаменталног значаја за руралну економију, при чему добробит руралног становништва у највећој мери зависи од нивоа развијености примарног сектора.

4.2.1. Незапосленост у руралним подручјима

Незапосленост је један од кључних економских, структурних и социјалних проблема српске привреде у целини, па тако и руралних подручја. Иако рурална економија бележи високу стопу незапослености, она је ипак у нешто повољнијем положају по питању овог показатеља у односу на урбана подручја. Наведени показатељ тржишта рада у руралним подручјима последњих година се стабилизовао на нивоу од око 20% и значајно је повољнији у односу на урбана подручја

(око 25%), која карактерише веће учешће незапослених у активној популацији. Иако нижа у односу на урбана, стопа незапослености у руралним подручјима је ипак висока, са посебно израженим учешћем млађих категорија незапосленог руралног становништва.

Табела 6. Стопа запослености и незапослености становништва радног узраста (15 - 64 година) градских и осталих подручја* (2006 - 2016. године)

Тип насеља	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ⁹	2016
	Стопа запослености (%)										
Србија	49,8	51,5	53,7	50,4	47,2	45,4	45,4	47,5	50,4	52,0	55,2
Градска насеља	49,1	50,8	50,7	47,9	45,4	43,9	43,4	45,7	49,2	53,5	53,5
Остала насеља	51,0	52,4	58,1	54,0	49,8	47,4	47,9	50,2	52,3	57,8	57,8
	Стопа незапослености (%)										
Србија	20,9	18,1	13,6	16,1	19,2	23,0	23,9	23,0	20,1	18,2	15,9
Градска насеља	22,0	18,6	15,9	18,4	21,4	24,8	26,9	25,0	21,6	17,9	17,9
Остала насеља	19,4	17,3	10,8	13,3	16,4	20,6	20,1	19,9	17,9	12,9	12,9

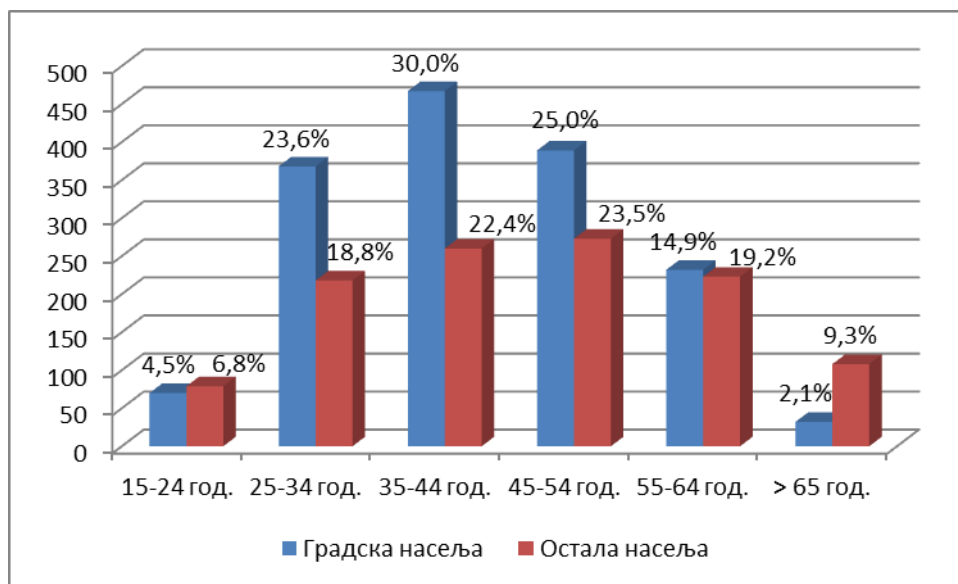
* Према критеријуму РЗС, Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Годишњи просек стопе незапослености за становништво радног узраста у 2016. години износио је 15,9%, што је за 2,3 процентна поена нижи ниво у поређењу са претходном 2015. годином. Истовремено, стопа запослености у 2016. години за наведену категорију становништва у просеку је била 55,2%, при чему стопа неформалне запослености¹⁰ бележи значајно висок ниво (22, 0%). Старосна структурна дистрибуција запосленог становништва је у приличној мери уједначена за градска и рурална подручја, уз констатацију значајне разлике између градског и руралног подручја по питању учешћа најмлађих и најстаријих категорија запосленог становништва. Наиме, најмлађе и најстарије категорије руралног становништва остварују евидентно веће учешће у укупној запослености у поређењу са истим категоријама градског запосленог становништва (графикон 5).

⁹ Ревидирани подаци РЗС по основу примене нове методологије од 2015. године која је усклађена са међународним стандардима, чиме је истовремено обезбеђена и усаглашеност са стандардима ЕУ. Из наведеног разлога подаци наведени у Табели број 6. који се односе на 2015. и 2016. годину нису упоредиви са подацима за претходне године приказаним у табели.

¹⁰ Стопа неформалне запослености представља удео лица која раде без уговора о раду у укупном броју запослених. Ова категорија обухвата запослене у нерегистрованим фирмама, запослене у регистрованим фирмама, али без уговора о раду и без социјалног и пензионог осигурања, као и неплаћене помажуће чланове домаћинства.

Графикон 5. Старосна структура запосленог становништва у градским и осталим насељима (%), у хиљ.

Извор: Анкета о радној снази 2016, РЗС

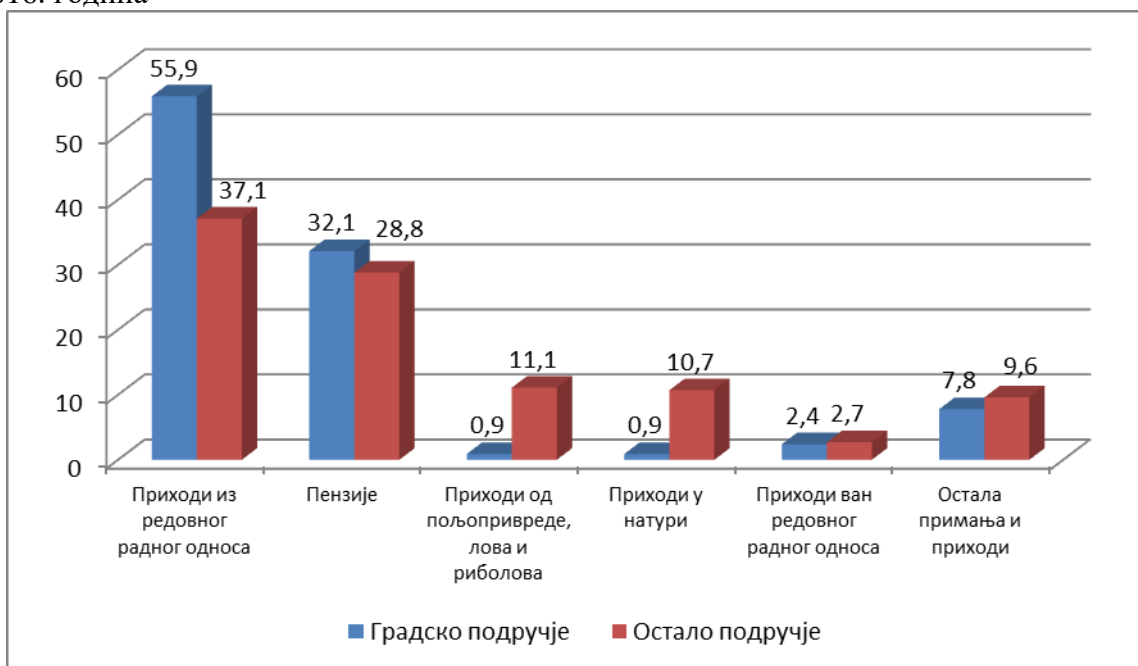
Сектор пољопривреде, шумарства и рибарства је једини сектор делатности у коме више од половине укупне запослености чини неформална запосленост (57%). Учешће жена у неформалној запослености у сектору пољопривреде у оквиру тзв. осталих насеља (насеља која се не класификују као градска) достиже 64%, што указује на чињеницу да су оне масовно ангажоване као неплаћена радна снага и испомоћ при обављању пољопривредних активности. Учешће жена у формалној запослености у руралним подручјима је по правилу на нижем нивоу у поређењу са градским подручјима, при чему је, регионално посматрано, најнеповољнији положај жена према показатељима тржишта рада у региону Јужне и Источне Србије. Све узрасне категорије жена у руралним подручјима у укупној запослености у просеку учествују са око 39%, док се ово учешће у градским подручјима креће на нивоу од око 44%.

4.2.2. Диверзификација руралних прихода

Анализа социо-економске структуре руралних домаћинстава, базирана на изворима прихода њихових чланова, указује на још увек изражену високу зависност прихода ових домаћинстава од пољопривредне активности, односно низак ниво диверзификације њихових прихода. Иако бележе тенденцију смањења учешћа у укупним приходима домаћинства током последње деценије, приходи од пољопривреде, са учешћем од 11,1% (у 2016. години) у укупним приходима руралних домаћинстава заузимају другу позицију, одмах иза прихода из редовног радног односа (37,1%). За већину малих пољопривредних газдинстава (која остварују доминантну заступљеност у укупном броју пољопривредних газдинстава), пољопривреда не обезбеђује стабилан извор прихода, будући да су приходи који се остварују у овој делатности са израженом високом варијабилношћу током година, што је пре свега условљено климатским условима и флукуацијама на тржишту фактора пољопривредне производње и финалних пољопривредних производа. Нижи ниво остварених прихода у сектору пољопривреде, између осталог, резултат је и нижег степена продуктивности рада у овој привредној делатности, као и претежно натуралног карактера производње, односно нижег степена тржишне усмерености исте, што је посебно карактеристично за мала

породична пољопривредна газдинства. У циљу смањења нивоа пословног ризика и релативне стабилизације прихода, ова газдинства су претежно оријентисана на разноврсну структуру производње. Са друге стране, пољопривредна газдинства са значајнијим обимом остварених прихода од пољопривредне делатности, већом заступљеношћу млађе пољопривредно оријентисане радне популације и бољом тржишном позицијом, претежно су усмерена у правцу веће специјализације производње, односно већег учешћа линија већег степена интензивности у производној структури.

Графикон 6. Структура расположивих средстава домаћинства у РС (%), 2016. година

Извор: Анкета о потрошњи домаћинства 2016, РЗС

Највећи обим прихода рурална домаћинства остварују из редовног радног односа (око 37%), док приходи од пољопривреде и приходи у природи у укупним приходима и примањима руралних домаћинства учествују са 11,1%, односно 10,7% (у 2016. години). Пензије за рурална домаћинства представљају значајан извор стабилних примања и у структури укупних расположивих средстава руралних домаћинства остварују удео од око 29%. Остали приходи и примања са становишта њиховог обима остваривања и учешћа у укупним приходима и примањима на нивоу руралних домаћинства немају већи значај (9,6% у њиховом збирном износу).

4.3. Структурне карактеристике пољопривредних газдинстава

На основу резултата Пописа становништва 2011. године и Пописа пољопривреде 2012. године, може се констатовати да приближно свако четврто домаћинство у Републици Србији поседује газдинство, као и да сваки пети становник Републике Србије стално или повремено обавља пољопривредну делатност.

Од укупног броја пољопривредних газдинстава (631.552 - према резултатима Пописа пољопривреде из 2012. године), највећи број се односи на породична газдинства (99,5%), док су преосталих 0,5% газдинстава у форми правних лица или предузетника (најзаступљеније правне форме су друштва са ограниченом

одговорношћу, предузетници и земљорадничке задруге¹¹). Скоро половина газдинстава која су у форми правних лица регистрована за пољопривредну делатност, исту обавља у региону Војводине (1.178, односно 46,7%), док је предузетнички вид бављења овом делатношћу најзаступљенији у региону Шумадије и Западне Србије (око 40%).

Пољопривредна газдинства са поседом мањим од 10 ha пољопривредног земљишта имају учешће од чак 92% у укупном броју газдинстава, при чему обрађују мање од половине укупно коришћеног пољопривредног земљишта (43%). Газдинства која обрађују више од 50 ha чине само 1% укупног броја газдинстава, а користе трећину укупно расположивог пољопривредног земљишта. Пољопривредна газдинства у Републици Србији користе 3,4 милиона ha пољопривредног земљишта, са просечном величином коришћеног земљишта по газдинству од 5,4 ha, што је на нивоу трећине просека ЕУ - 27 (14,5 ha).

Табела 7. Структура пољопривредних газдинстава у Републици Србији

	Газдинства		Површина коришћеног пољопривредног земљишта			Газдинства		Условна грла стоке (УГ)*	
	број	%	ha	%		број	%	број	%
Укупно	631.552	100,0	3.437.423	100,0	Укупно	631.552	100,0	-	-
0 ha	10.107	1,6	0	0	Газдинства са стоком	489.364	100,0	2.019.889	100,0
0-1,9 ha	298.286	47,2	273.622	8,0	0- 5 УГ	391.468	80,0	700.981	34,7
2-4,9 ha	182.489	28,9	596.052	17,3	5- 10 УГ	67.063	13,7	388.149	19,2
5- 9,9 ha	89.083	14,1	617.281	18,0	10- 15 УГ	16.169	3,3	174.070	8,6
10- 19 ha	32.313	5,1	435.499	12,7	15- 20 УГ	5.897	1,2	92.048	4,6
20- 29 ha	7.677	1,2	185.846	5,4	20- 50 УГ	6.904	1,4	191.061	9,5
30- 49 ha	5.352	0,8	203.666	5,9	50- 100 УГ	1.200	0,2	79.360	3,9
50- 99 ha	4.394	0,7	314.096	9,1	100-500 УГ	522	0,1	94.731	4,7
100 ha <	1.851	0,3	811.362	23,6	500 УГ <	141	0,03	299.489	14,8

Извор: Попис пољопривреде 2012, РЗС

* Условно грло је стандардна обрачунска јединица којом се број грла различитих врста и категорија стоке своди на упоредиву вредност. За израчунавање условног грла коришћени су коефицијенти који се примењују у ЕУ.

Од укупног броја пољопривредних газдинстава на подручју Републике Србије око 77% бави се узгојем стоке. Највећи број газдинстава која гаје стоку има до 10 условних грла (у даљем тексту: УГ) стоке (око 94%), и на њима је сконцентрисано око 54% укупног броја грла. Са друге стране, газдинства са преко 500 УГ стоке чине само 0,03% укупног броја газдинстава, при чему иста поседују око 15% укупног броја УГ у Републици Србији. Пољопривредна газдинства оријентисана на сточарску производњу располажу са 2.019.889 УГ стоке и у просеку имају 4,1 УГ по газдинству, што је за око пет пута мање у односу на просек за ЕУ-27 (20 УГ по газдинству).

¹¹ Поред наведених у оквиру пољопривредних газдинстава са својством правног лица укључене су и установе, акционарска друштва, јединице локалне самоуправе, јавна предузећа и други облици организовања.

4.4. Земљишни ресурси

Република Србија располаже са 5,1 милион ха пољопривредног земљишта и 4,2 милиона ха обрадивих површина. Када се ови показатељи расположивих земљишних ресурса у пољопривреди ставе у однос са бројем становника, добијамо да се са 0,7 ха пољопривредног и 0,5 ха обрадивог земљишта по становнику, може констатовати да је Република Србија, заједно са балтичким земљама, Румунијом и Бугарском, високо рангирана међу европским земљама по питању расположивости овог основног ресурса за пољопривредну производњу.

Табела 8. Пољопривредно земљиште у Републици Србији по категоријама коришћења, 2013. година, 2016. година

Категорије коришћења земљишта	2013.		2016.		Индекс 2016/2013
	(000) ха	%	(000) ха	%	
Коришћено пољопривредно земљиште	3.490	100,0	3.440	100,0	98,6
Оранице и баште	2.590	74,2	2.598	75,5	100,3
- угари	19	0,5	17	0,5	89,5
Стални засади	188	5,4	188	5,5	100,0
- Воћњаци	163	4,7	164	4,8	100,6
- Виногради	22	0,6	22	0,6	100,0
Сталне травнате површине	713	20,4	654	19,0	91,7
- Ливаде	382	10,9	343	10,0	89,8
- Пашњаци	331	9,5	311	9,0	94,0

Извор: Статистички годишњак 2017, РЗС

Укупно коришћено пољопривредно земљиште у Републици Србији износи око 3,4 милиона ха. Структура коришћеног пољопривредног земљишта последњих година не бележи значајније промене. Оранице и баште, укључујући и сталне засаде, обухватају 81% коришћеног пољопривредног земљишта, док преостале пољопривредне површине чине сталне травнате површине (ливаде и пашњаци). У структури пољопривредних површина доминантно учешће од 75,5% остварују оранице и баште, са површином од око 2,6 милиона ха. Подаци представљени у Табели 8. указују на смањење површина коришћеног пољопривредног земљишта (за 50.745 ха, односно за 1,4% у 2016. години у односу на 2013. годину), при чему се промена структуре коришћења пољопривредног земљишта у посматраном периоду огледа у смањењу површина које се користе на мање интензиван начин (сталне травнате површине), као и површина под угарима.

4.5. Радна снага на пољопривредним газдинствима

Према подацима Пописа пољопривреде 2012. године у Републици Србији, укупан број лица која обављају пољопривредну производњу и са њом повезане активности на газдинству износи 1.442.628, што значи да је у просеку 2,28 лица по газдинству стално или привремено ангажовано на пољопривредним пословима. Радну снагу у пољопривреди највећим делом чине чланови породичних пољопривредних газдинстава (око 98%), док стално запослени у оквиру правних лица и предузетника регистрованих за обављање пољопривредне делатности учествују у укупном радном фонду пољопривреде до 2%.

Највећи удео у ангажману на пољопривредним пословима остварују чланови породице или рођаци (56,3%), углавном као неплаћена радна снага, што указује на велику количину неформалног рада у пољопривреди у оквиру породичних

газдинстава. Највећи део неформално ангажоване радне снаге у обављању пољопривредних послова чине жене, са учешћем у оквиру ове категорије од око 63%. Истовремено, запажа се низак удео жена носилаца газдинства, на чије име функционише газдинство (свега око 17%), и још нижи удео њиховог учешћа у својству управника, односно доносиоца одлука у погледу организовања пољопривредне производње на газдинству (16%) и стално запослене радне снаге на газдинству (14,8%).

V. КОМПЛЕМЕНТАРНОСТ НППР СА ДРУГИМ ФИНАНСИЈСКИМ ИНСТРУМЕНТИМА

Стратегијом развоја Југоисточне Европе до 2020. године предвиђена је помоћ ЕУ земљама Западног Балкана са циљем повећања ефикасности и њихове боље припреме захтевима тржишта, интегрисања пољопривреде у растућа регионална и међународна тржишта, као и обезбеђења алтернативног запошљавања ван сектора пољопривреде. Регионална сарадња и размена добре праксе су ефикасан начин да се промовише рурални развој, посебно у пограничним подручјима који би требало боље да буду повезани са суседним регионима. Наведени изазови на најбољи начин требало би да буду превазиђени применом свеобухватног приступа заснованог на примеру концепта територијалног развоја (ABD).

Евидентна је потреба да се подстакне одрживи локални развој и унапређење просперитета људи и њихових заједница у удаљеним пограничним руралним подручјима за које је карактеристично заостајање у привредном и економском развоју. Током година, ова подручја су постала маргинализована, са ограниченим приступом тржиштима, отежаним приступом трансферу знања и технологије и перманентним погоршањем демографских показатеља. Ипак, у многим од тих подручја постоји значајан неискоришћени потенцијал који би, уколико би се развио, могао трансформисати наведене негативне трендове у правцу повећања руралног просперитета. Одрживи развој пограничних подручја могао би подстаћи запошљавање и допринети унапређењу регионалне сарадње и добросуседских односа.

Концепт територијалног развоја представља свеобухватан приступ друштвено - економског развоја оних подручја која су мање фаворизована, а односе се, пре свега, на локалне заједнице у пограничним подручјима. Током последњих година припремни радови за реализацију наведеног приступа подржани су од стране Европске комисије, а заједничко деловање деловање инструмената претприступне помоћи и НППР, у овим подручјима може одиграти значајну улогу у економском и друштвеном развоју.

VI. ВРСТЕ МЕРА ПОДСТИЦАЈА У ОКВИРУ НППР

На основу претходно представљених анализа, а у складу са класификацијом подстицаја у Закону о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, подстицаји мерама руралног развоја се могу поделити у следеће групе:

- 1) подстицаји за унапређење конкурентности у сектору пољопривредне производње и прераде пољопривредних производа;
- 2) подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса;
- 3) подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима;

4) подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја;

5) подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања.

Подстицаји за унапређење конкурентности у сектору пољопривредне производње и прераде пољопривредних производа које ће се спроводити у оквиру НППР су следеће:

1) подстицаји за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава;

2) подстицаји за прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа;

3) подстицаји за управљање ризицима у пољопривредној производњи.

Подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса које ће се спроводити у оквиру НППР су следеће:

1) подстицаји за очување биљних генетичких ресурса;

2) подстицаји за очување животињских генетичких ресурса;

3) подстицаји за подршку агроеколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине;

4) подстицаји за органску пољопривредну производњу;

5) подстицаји за одрживо коришћење пољопривредног земљишта - контрола ерозије земљишта;

6) подстицаји за одрживо коришћење шумских ресурса.

Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима које ће се спроводити у оквиру НППР су следеће:

1) подстицаји за унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима;

2) подстицаји за подршку инвестицијама у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла;

3) подстицаји за подршку инвестицијама у унапређење и развој руралне инфраструктуре;

4) подстицаји за подршку младима у руралним подручјима.

Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања које ће се спроводити у оквиру НППР су следеће:

1) подстицаји за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју;

2) подстицаји за подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама, и другим правним лицима у пољопривреди.

Подстицаји за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја које ће се спроводити у оквиру НППР су следеће:

1) подстицаји за припрему локалних стратегија руралног развоја;

2) подстицаји за спровођење локалних стратегија руралног развоја.

6.1. ПОДСТИЦАЈИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ КОНКУРЕНТНОСТИ У СЕКТОРУ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПРОИЗВОДЊЕ И ПРЕРАДЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА

6.1.1. Подстицаји за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава

6.1.1.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године.

6.1.1.2. Образложење

Техничко-технолошка опремљеност пољопривредног сектора захтева значајне инвестиције у модернизацију производње пољопривредних газдинстава кроз: инвестиције у нове машине и опрему; инвестиције у грађење/реконструкцију/доградњу/адаптацију/санацију; као и инвестиције у сврху примене нових технологија и јачања тржишног ланца вредности. У складу са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 – 2024. године, раст конкурентности пољопривредних газдинстава је један од основних приоритета руралног развоја у Републици Србији.

Мера „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” подржава мала и средња пољопривредна газдинства са циљем унапређења процеса производње, повећања продуктивности, конкурентности и технолошког оспособљавања газдинстава, у складу са ЕУ стандардима, а све ради постизања веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости.

Приоритетни сектори за добијање подршке су:

1. Примарна сточарска производња

Сектор производње млека

Сектором доминирају мали произвођачи, одржива и делимично одржива газдинства, док општи проблем представља низак ниво квалитета произведеног млека, низак ниво производње по крави, што доводи до непрофитабилног пословања произвођача. Више од 70% породичних газдинстава држи до три музне краве. Више од 75% сировог млека испорученог млекарима још не испуњава стандарде ЕУ. Пољопривредна газдинства се суочавају са лошом технологијом у исхрани животиња, неадекватним генетским потенцијалом грла и лошим условима држања животиња. Такође, велики проблем представља неодговарајући начин складиштења и дистрибуције течног, полутечног и чврстог стајњака.

Унапређење начина, хигијене и система muže, побољшање начина складиштења и хлађења млека, унапређење технологије исхране животиња, унапређење генетског потенцијала животиња, побољшање услова држања стоке, адекватан третман и манипулација стајњака, као и унапређење добробити животиња, су неки од начина којима се може побољшати конкурентност овог сектора и квалитет сировог млека.

Сектор производње меса

Сектор говедарства карактерише мали број пољопривредних газдинстава који се баве товом у већем обиму, као и велики број релативно малих мешовитих газдинстава која, комбиновано, производе млеко и месо. Говедарска производња је заступљена на 28,1% пољопривредних газдинстава у Републици Србији, уз просечан број грла говеда од 5,1 по газдинству, док се свињарском производњом бави око 56% укупног броја газдинстава са просечаним бројем грла по газдинству од 9,6 на годишњем нивоу. Овчарством се бави око 25% укупног броја газдинстава, а просечан број грла на газдинствима је 11,2 на годишњем нивоу. Уз просечну величину јата од 65 јединки по газдинству, живинарском производњом истовремено се бави највећи број газдинстава у Републици Србији (око 66%). Висок ниво заступљености живинарске производње, са становишта броја газдинстава, може се објаснити дужином репродукционог циклуса ове гране сточарства, која обезбеђује могућност релативно бржег прилагођавања тржишним флукуацијама у овом сектору.

Постојеће стање у сектору указује на пад сточарске производње са доминацијом великог броја газдинстава са ниским интензитетом производње, па је приоритет унапређење и побољшање квалитета сточарских производа, специјализација у производњи меса са фокусом на гајење говеда, оваца и коза, као и побољшање продуктивности у производњи.

Газдинства која производе месо нису специјализована и не користе правилно пашњаке, а и квалитет коришћене сточне хране није на задовољавајућем нивоу. Такође, код ових газдинстава је неодговарајућа технологија исхране, као и услови смештаја животиња.

Интервенције у оквиру ове мере ће бити усмерене и на подршку сектору у циљу достизања националних стандарда и приближавања стандардима ЕУ у области добробити животиња и животне средине.

Сектор производње конзумних јаја

Структуру произвођача у живинарству чине: велике компаније са модерним и интензивним процесом производње на комерцијалним фармама, специјализовани произвођачи који имају интензивну или полуинтензивну производњу мањег обима и екстензивна производња на пољопривредном газдинству. Са око 1.000 регистрованих фарми за Републику Србију се може рећи да има уситњену производњу. Годишње се произведе око 1,4 милијарди јаја, од којих највећи део заврши на домаћем тржишту. Само двадесетак фарми узгаја од 50.000 до 250.000 кока носила, док остатак фарми узгаја значајно мање. Овај сектор карактеришу изузетно високи трошкови производње. У поређењу са другим европским земљама, трошкови производње јаја у Републици Србији су знатно већи, што наше производе чини неконкурентним. Висока цена инпута у живинарској производњи последица је ниске продуктивности, неефикасности производње, малих капацитета и уситњености производње.

Највеће промене у сектору живинарске производње очекују се управо у производњи јаја. Усклађивање са прописима ЕУ у вези са начином држања кока носила ће захтевати велике инвестиције, с обзиром на прописану забрану држања кока носила у конвенционалним кавезима. Између 5-8% произведених јаја у Републици Србији произведено је у складу са најновијим прописима ЕУ о држању кока носила, што је један од разлога зашто јаја нису на листи производа за извоз у ЕУ и зашто се мање од 2% од укупне производње конзумних јаја извози.

Сектор пчеларства

Пчеларство представља малу, али изузетно атрактивну пољопривредну делатност, која у укупном економском обиму пољопривредне производње учествује са 0,4%. Последњих година пчеларство почиње да се тржишно усмерава у правцу прихватања услова и стандарда ЕУ. Различите врсте меда које потичу са географског подручја Републике Србије су високог квалитета. Од укупне количине произведеног меда (6.800 тона), у претходном периоду извезено је око 45%. Најзначајније извозно тржиште су земље чланице ЕУ (Немачка, Италија и Аустрија), затим земље СЕФТА споразума (Македонија, Црна Гора и БиХ). У Републици Србији постоји седам субјеката са извозним бројевима за извоз меда у земље чланице ЕУ. Потребне су инвестиције у повећање броја кошница, у нове машине и опрему како би се пчеларска производња модернизовала и постала конкурентнија.

Сектор аквакултуре (производње конзумне пастрмске и шаранске рибе)

Учешће аквакултуре у вредности пољопривреде производње Републике Србије је мало, али с обзиром на велики значај на светском нивоу неопходно је радити на њеном развоју.

Аквакултура се обавља у пастрмским и шаранским рибњацима за производњу конзумне рибе. Пастрмски рибњаци су лоцирани у брдско-планинским крајевима, а шарански у равничарским. Потенцијал повећања производње пастрмки је ограничен ресурсима чистих водених токова, док је потенцијал за развој шаранског рибарства неограничен.

У 2012. години је произведено 7.660 тона рибе у објектима за аквакултуру. У том периоду је увезено 32.757 тона, док је извезено 562 тоне производа рибарства.

2. Примарна биљна производња

Сектор производње воћа, поврћа, грожђа, хмеља и цвећа

Кључни проблем овог сектора је уситњеност поседа, иако газдинства из овог сектора карактерише специјализована производња. Просечна површина земљишта по газдинству произвођача воћа је 0,55 ха. Просечна површина винограда по газдинству је око 3,6 ха, док 73.840 газдинстава поседује винограде чија је површина испод 0,5 ха. Просечна површина под поврћем по газдинству је 0,32 ха, а цвећа и украсног биља 0,2 ха.

Високи трошкови производње и немогућност утицаја на цене у тржишном ланцу вредности доводе до ниског нивоа профита, а самим тим и до немогућности инвестирања у нове технологије производње и проширење производње. Низак степен образовања и стручне оспособљености ствара потешкоће када је реч о правилној употреби савремене технологије и коришћењу инпута, сортирању, паковању и складиштењу и примени савремених метода наводњавања.

Сектор производње осталих усева

Под осталим усевима подразумева се производња: житарица; индустријског биља, и то: шећерне репе, соје, сунцокрета, уљане репице, уљане тикве, лана и конопље; као и крмног биља.

Према секторској анализи, приноси већине усева у Републици Србији су нижи у односу на просек земаља ЕУ услед ограничене употребе минералих ђубрива и

сертификованог семена. Пољопривредни произвођачи користе мање од половине потребне количине минералног ђубрива у односу на пољопривреднике у развијеним земљама углавном због недостатка финансијских средстава, технолошке заосталости и неефикасног система трансфера технологије. Механизација која се користи у производњи је застарела и мале продуктивности, посебно са становишта заштите животне средине.

Према Попису пољопривреде из 2012. године у Републици Србији, производњом житарица се баве готово сва газдинства (око 600.000) на просечној површини од 3 ha. У структури засејаних површина доминирају кукуруз и пшеница са учешћем од 92% свих засејаних површина под житарицама. Производња индустријског биља чини око 9% укупне вредности пољопривредне производње Републике Србије. У претходном периоду, засејане површине под уљарицама расту, док су површине под шећерном репом променљиве.

У складу са горе наведеним проблемима, постоји потреба да се мерама у овом сектору утиче на повећање продуктивности, унапређење агротехнике, као и на модернизацију и обнову механизације и опреме за ову врсту производње.

6.1.1.3. Општи циљеви

- 1) Раст конкурентности уз прилагођавање захтевима домаћег и иностраног тржишта;
- 2) повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа, смањење трошкова производње;
- 3) стабилност дохотка пољопривредних газдинстава;
- 4) унапређење техничко-технолошке опремљености пољопривредних газдинстава;
- 5) одрживо управљање ресурсима и заштита животне средине;
- 6) усклађивање са правилима ЕУ, њеним стандардима, политикама и праксама.

6.1.1.3.1. Специфични циљеви мере

1. Примарна сточарска производња

Сектор производње млека:

- 1) повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње млека;
- 2) повећање квалитета млека, нарочито у микробиолошком погледу (смањење броја бактерија и соматских ћелија), усвајање добре пољопривредне праксе, као и прилагођавање производа захтевима тржишта;
- 3) достизање стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине;
- 4) унапређење генетског потенцијала животиња за производњу млека (краве, овце и козе).

Сектор производње меса:

- 1) повећање ефикасности, конкурентности и одрживости производње меса;
- 2) унапређење квалитета говеђег, овчијег, козијег, живинског и свињског меса, у складу са прописаним ветеринарско – санитарним условима;

- 3) dostizaње стандарда у области добробити и здравља животиња, хигијене и заштите животне средине;
- 4) унапређење генетског потенцијала животиња за производњу меса.

Сектор производње конзумних јаја:

- 1) достигање стандарда ЕУ у области заштите животне средине и добробити животиња;
- 2) побољшање производне структуре и квалитета опреме;
- 3) укрупњавање производње јаја и унапређење производних капацитета.

Сектор пчеларства:

- 1) повећање производње, квалитета и здравствене безбедности производа из ове гране пољопривредне производње;
- 2) повећање прихода у пољопривредним газдинствима која се баве пчеларском производњом;
- 3) модернизација и обнављање машина и опреме ради повећања продуктивности производње;
- 4) достигање стандарда у области заштите животне средине.

Сектор аквакултуре (производње конзумне пастрмске и шаранске рибе):

- 1) повећање производње, квалитета и здравствене безбедности производа из ове гране пољопривредне производње;
- 2) повећање прихода у пољопривредним газдинствима која се баве производњом конзумне рибе;
- 3) модернизација и обнављање машина и опреме ради повећања продуктивности производње;
- 4) достигање стандарда у области заштите животне средине.

2. Примарна биљна производња

Сектор производње воћа, поврћа, грожђа, хмеља и цвећа:

- 1) унапређење квалитета и здравствене безбедности производа;
- 2) повећање површина и унапређење производње поврћа и цвећа у заштићеном простору;
- 3) модернизација и обнављање машина и опреме ради повећања продуктивности производње воћа, поврћа, грожђа, хмеља и цвећа;
- 4) повећање површина под интензивним засадима воћа, грожђа и хмеља;
- 5) повећање површина под системима за наводњавање.

Сектор производње осталих усева:

- 1) унапређење нивоа приноса, квалитета и здравствене безбедности производа;
- 2) модернизација и обнављање машина и опреме ради повећања продуктивности производње;
- 3) повећање површина под системима за наводњавање.

6.1.1.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Ова мера повезана је са мером „Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава” у IPARD програму. Кроз НППР биће подржавани управо

они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру IPARD програма.

Рационална и ефикасна прерада производа на пољопривредним газдинствима, у оквиру диверзификације руралне економије, резултира појачаним ефектом унапређујући примарну производњу, додајући вредност примарним пољопривредним производима, унапређујући квалитет и безбедност сировина неопходних за прераду.

Националне мере у НППР подржаће мала и средња газдинства да напредују ка конкурентнијој пољопривредној производњи.

6.1.1.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу, и то:

- 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) предузетник;
- 3) привредно друштво;
- 4) земљорадничка задруга - која има најмање пет чланова задруге који су уписани у РПГ као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу;
- 5) средња школа;
- б) научноистраживачка организација у области пољопривреде.

6.1.1.6. Економска одрживост газдинства

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.1.1.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;
- 2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;
- 3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;
- 4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;
- 5) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

Уколико је корисник предузетник, привредно друштво или земљорадничка задруга, треба да:

1) је уписан у РПГ и налази се у активном статусу (предузетници и правна лица);

2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног престапа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник привредно друштво треба да:

1) је разврстано у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;

2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;

3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

Уколико је корисник земљорадничка задруга треба да је разврстана у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

Уколико је корисник средња школа треба да:

1) се налази у акту о мрежи средњих школа, у складу са законом којим се уређују основи система образовања и васпитања;

2) има решење о верификацији министарства надлежног за послове образовања за образовни профил у подручју рада пољопривреде, производње и прераде хране.

Уколико је корисник научноистраживачка организација треба да је уписана у Регистар научноистраживачких организација, у складу са законом којим се уређује научноистраживачка делатност.

6.1.1.8. Специфични критеријуми прихватљивости

1.Примарна сточарска производња

У сектору производње млека прихватљиви корисници треба да:

1) у РПГ имају пријављен сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају);

2) имају у свом власништву, односно у власништву члана регистрованог пољопривредног газдинства, 1-19 млечних крава;

3) у случају набавке нових машина и опреме за наводњавање, имају у свом власништву, односно у власништву члана регистрованог пољопривредног газдинства максимално до 100 млечних крава;

4) у случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, на крају инвестиције имају у свом власништву, односно у власништву члана регистрованог пољопривредног газдинства: 3 - 100 крава млечних раса.

У сектору производње меса прихватљиви корисници треба да:

1) у РПГ имају пријављен сточни фонд (податке о одговарајућој врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају);

2) у Регистру објеката, односно одобрених објеката (у складу са посебним прописом којим се уређује регистрација, односно одобравање објеката за узгој, држање и промет животиња) имају регистроване, односно одобрене објекте са капацитетима за тов/узгој: мање од 20 јунади и/или мање од 150 грла оваца/коза и/или мање од 30 крмача и/или мање од 100 товљеника свиња у турнусу и/или од 1.000-3.999 бројлера у турнусу;

3) у случају када се ради о набавци квалитетних приплодних грла, на крају инвестиције имају у свом власништву, односно у власништву члана регистрованог пољопривредног газдинства: 5 -100 крава товних раса, или 10-300 грла оваца/коза, или 10-400 грла свиња.

У Сектору производње конзумних јаја прихватљиви корисници треба да:

1) у РПГ имају пријављен сточни фонд (податке о одговарајућој врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају);

2) у Регистру објеката, односно одобрених објеката (у складу са посебним прописом којим се уређује регистрација, односно одобравање објеката за узгој, држање и промет животиња) имају регистрован, односно одобрен објекат за гајење кока носилца.

У сектору пчеларства прихватљиви корисници треба да имају 5 - 500 кошница пријављених у Централној бази података о обележавању животиња код Управе за ветерину.

У сектору аквакултуре (производње конзумне пастрмске и шаранске рибе) прихватљиви корисници треба да у РПГ имају уписане површине под рибњаком.

2. Примарна биљна производња

У сектору производње воћа, грожђа, поврћа, хмеља и цвећа, прихватљиви корисници треба да:

1) у РПГ имају уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих биљних култура;

2) имају: мање од 2 ха јагодичастог воћа и хмеља; односно мање од 5 ха другог воћа, односно 0,1- 50 ха цвећа, односно 0,2-100 ха винове лозе;

3) у случају подизања нових или обнављања постојећих (крчење и подизање) производних (са наслоном) и матичних засада воћака и винове лозе, имају на крају инвестиције: 0,1-50 ха јагодистих врста воћака и хмеља, 0,3-100 ха другог воћа, 0,2-100 ха винове лозе;

4) имају мање од 0,5 ха пластеника или мање од 3 ха производње поврћа на отвореном простору;

5) за инвестиције везане за производњу грожђа, буду уписани и у Виноградарски регистар, у складу са законом којим се уређује област виноградарства и винарства;

6) за инвестиције везане за производњу садног материјала, буду уписани и у Регистар произвођача садног материјала, у складу са законом којим се уређује област производње садног материјала.

У сектору производње осталих усева, прихватљиви корисници треба да:

1) у РПГ имају уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих биљних култура;

2) имају до 50 ха под осталим усевима, односно до 100 ха под осталим усевима за инвестиције усмерене за набавку машина и опреме за наводњавање.

6.1.1.9. Прихватљиве инвестиције

1. Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава која се баве примарном сточарском производњом

У сектору производње млека за:

1) грађење/реконструкцију/доградњу/адаптацију/санацију, као и опремање објеката за узгој оваца, односно коза у сврху производње млека;

2) грађење/реконструкцију/доградњу/адаптацију/санацију, као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака;

3) грађење/реконструкцију/доградњу/адаптацију/санацију, као и набавку опреме за мужу, хлађење и чување млека;

4) набавку нових машина и опреме за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака;

5) набавку нових машина и опреме за припрему сточне хране, храњење и напајање животиња;

6) набавку нових сточних вага, рампи за утовар и истовар и торова за усмеравање и обуздавање животиња;

7) набавку нове опреме за третман папака;

8) набавку нове опреме за електричне ограде за пашњаке;

9) набавку квалитетних приплодних грла: млечних раса говеда, оваца и коза.

У сектору производње меса за:

1) грађење/реконструкцију/доградњу/адаптацију/санацију, као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака;

2) набавку машина и опреме за руковање и транспорт чврстог, полутечног и течног стајњака;

3) грађење/реконструкцију/доградњу/адаптацију/санацију, као и опремање објеката за гајење крмача и производњу прасади за тов;

4) набавку машина и опреме за припрему сточне хране, храњење и напајање животиња;

5) набавку сточних вага, рампи за утовар и истовар и торова за усмеравање и обуздавање животиња;

6) набавку опреме за третман папака;

7) набавку опреме за електричне ограде за пашњаке;

8) набавку квалитетних приплодних грла: товних раса говеда, свиња, оваца и коза, која се користе за производњу меса.

У сектору производње конзумних јаја за:

1) набавку опреме за живинарске фарми за производњу конзумних јаја;

2) набавку опреме за сортирање, паковање и чување конзумних јаја;

3) грађење/реконструкција/доградња/адаптација/санација, као и опремање објеката за манипулацију, одлагање и обраду стајњака;

4) набавку опреме за руковање, сакупљање и коришћење животињског ђубрива; посебна опрема за транспорт ђубрива.

У сектору пчеларства за:

1) набавку опреме за пчеларство;

2) набавку нових приколица за транспорт пчелињих друштава.

У сектору производње конзумне рибе за:

1) набавку нове опреме за рибњаке;

2) набавку опреме и механизације за припрему, руковање и дистрибуцију хране за рибе.

2. Инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава која се баве примарном биљном производњом

У сектору производње воћа, поврћа, грожђа, хмеља и цвећа за:

1) подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу;

2) подизање/опремање система противградне заштите у вишегодишњим засадима;

3) подизање/опремање жичаних ограда око вишегодишњих засада;

4) набавку опреме, машина и уређаја за наводњавање усева;

5) набавку опреме за вештачко опрашивање биљака при производњи у заштићеном простору;

6) набавку опреме и уређаја за додатно осветљење и засењивање биљака при производњи у заштићеном простору;

7) набавку опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака при производњи у заштићеном простору;

8) набавку опреме и уређаја за сетву/садњу и мулчирање (са фолијом);

9) набавку опреме и уређаја за системе за хидропоничну производњу при производњи у заштићеном простору;

10) набавку опреме и уређаја за заштиту биља и стерилизацију земљишта и супстрата при производњи у заштићеном простору;

11) набавку опреме за обогаћивање угљен-диоксидом (тзв. ђубрење угљен диоксидом при производњи у заштићеном простору);

12) набавку бокс палета за транспорт и складиштење производа;

13) набавку опреме-линија за чишћење и прање производа;

14) набавку опреме-линија за сортирање и калибрирање производа;

15) набавку опреме-линија за паковање и обележавање производа;

16) набавку опреме за орезивање, дробљење, сечење и уклањање остатака после резидбе воћних врста;

17) набавку опреме за системе противградне заштите у вишегодишњим засадима;

18) набавку опреме/механизације за заштиту од мраза;

19) набавку машина за основну обраду земљишта;

20) набавку машина за допунску обраду земљишта;

21) набавку машина за ђубрење земљишта;

22) набавку машина за сетву;

23) набавку машина за садњу;

- 24) набавку машина за заштиту биља;
- 25) набавку машина за бербу воћа и поврћа;
- 26) набавку машина за транспорт пољопривредних производа;
- 27) набавку остале опреме (ГПС навигација и др)
- 28) подизање вишегодишњих засада воћа, грожђа и хмеља.

У сектору осталих усева за:

- 1) набавку нових машина за основну обраду земљишта;
- 2) набавку нових машина за допунску обраду земљишта;
- 3) набавку нових машина за ђубрење;
- 4) набавку нових машина за сетву;
- 5) набавку нових машина за заштиту биља;
- 6) набавку нових машина за транспорт;
- 7) набавку нових машина и опрема за наводњавање усева;
- 8) набавку остале опреме (ГПС навигација и др).

6.1.1.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.1.1.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја у оквиру ове мере утврђују се у износу од 40% у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова, односно 50% уколико подносилац захтева има пребивалиште/седиште у ПОУРП.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом за спровођење ове мере.

6.1.1.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.1.1.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број подржаних пољопривредних газдинстава
2.	Број подржаних пољопривредних газдинстава која инвестирају у наводњавање усева
3.	Број подржаних пољопривредних газдинстава у ПОУРП
4.	Број пољопривредних газдинстава која инвестирају у смањење загађења животне средине (инвестиције у правилну манипулацију, складиштење и примену стајњака)
5.	Број подржаних пољопривредних газдинстава чији су носиоци млади пољопривредни произвођачи
6.	Број подржаних пољопривредних газдинстава чији су носиоци особе женског пола
7.	Укупна вредност инвестиција у физичку имовину подржаних газдинстава

6.1.1.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

6.1.2. Подстицаји за прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа

6.1.2.1. Правни основ

1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године.

6.1.2.2. Образложење

У сектору прераде и маркетинга кључни проблеми су:

1) висок проценат застареле технологије у пољопривредно-прехрамбеној индустрији, која не може да испуни све захтеве на тржишту, посебно већина мањих пољопривредно-прехрамбених капацитета која обично нису у складу са стандардима ЕУ, па је модернизација неопходна;
 2) слаб асортиман производа прехрамбене индустрије који не задовољавају потребе и жеље савремених потрошача;
 3) недовољно искуство са великим модерним маркетиншким ланцима;
 4) променљив квалитет сировина, што спречава унапређење производње;
 5) недовољне инвестиције у динамичне гране пољопривредно-прехрамбене индустрије.

Сектори који су прописани као приоритетни за инвестиције у прераду и маркетинг су следећи:

- 1) Сектор прераде и маркетинга млека;
- 2) Сектор прераде и маркетинга меса;
- 3) Сектор производње и маркетинга вина и јаких алкохолних пића;
- 4) Сектор производње пива.

Сектори прераде и маркетинга млека и меса су делимично прописани и предвиђени за финасирање у оквиру IPARD програма али само за веће капацитете. Постоји знатан број прерађивачких капацитета мањег обима производње којима је неопходна подршка у сврху достизања националних и нарочито стандарда ЕУ, а што је од кључног значаја за њихов опстанак и рад.

Да би били конкурентни на домаћем и страном тржишту, прерађивачи млека треба да инвестирају у маркетинг и модерну опрему за прераду, како би поред конкурентности, повећали и профитабилност. Тржиште за млечне производе постаје све веће и захтевније. Ипак, већина млекара у Републици Србији прерађује нискоквалитетно сирово млеко користећи застарелу технологију. Само је ограничени број великих млекара модернизован. Постојећа опрема за хлађење и складиштење млека је недовољна и неефикасна, с обзиром на велики број малих произвођача на различитим удаљеностима, због чега је тешко остварити добар „ланац хлађења“. Постоји потреба да буде инсталирано више опреме за хлађење и складиштење млека, као и сабирних центара на самом терену. Са високим степеном производње млека и

могућностима за извоз у земље СЕФТА, Србија може ојачати своју улогу на домаћем и међународном тржишту млечних производа. Међутим, да би могла да се такмичи са осталим снабдевачима, млечно-прерађивачка индустрија се мора осавременити, а квалитет млека је потребно прилагодити стандардима ЕУ.

Са високом стопом потенцијала за производњу црвеног меса и могућностима извоза, Република Србија може ојачати своју улогу на тржишту месних производа. Међутим, да би могла да се такмичи са осталим снабдевачима, месно-прерађивачка индустрија се мора модернизовати, маркетинг унапредити, а квалитет меса прилагодити стандардима ЕУ. Будући да је циљ повећање извоза меса и производа од меса, целокупан процес производње и прераде меса морају бити у складу са ветеринарско-санитарним прописима и прописима квалитета ЕУ.

Вина и јака алкохолна пића из Републике Србије имају могућност за пласман на међународна тржишта, али да бисмо задовољили високе стандарде квалитета, сама прерада и чување вина и јаких алкохолних пића, као и маркетинг морају бити осавремењени и испуњавати строге стандарде ЕУ. Сектор производње и маркетинга вина и јаких алкохолних пића није предвиђен у оквиру IPARD програма, а инвестиције у модернизацију овог сектора биће подржане средствима националног буџета у сврху достизања стандарда ЕУ.

У циљу унапређења производње пива у Републици Србији, потребно је додатно подстицати производњу пива у малим занатским пиварама, односно у пиварама чија годишња производња не прелази 4000 хектолитара. Удео пива произведен у овим објектима у укупној производњи (прошле године је био 5.4 милиона хектолитара) је веома низак. Висок квалитет и растућа тражња пива произведеног у малим занатским пиварама оправдава и потребу да држава подстакне својим мерама ову производњу.

6.1.2.3. Општи циљеви

1) Повећање ефикасности, конкурентности и одрживости сектора пољопривредно-прехрамбене делатности у секторима прераде и маркетинга млека, меса, као и производње вина и јаких алкохолних пића;

2) усклађивање са међународним стандардима квалитета (ЕУ стандардима) који се односе на квалитет, безбедност хране и хигијену, добробит животиња и заштиту животне средине путем модернизације опреме, инсталација и технолошког процеса;

3) развој нових производа и унапређење маркетинга како би се успешније испунили захтеви тржишта.

6.1.2.3.1. Специфични циљеви

Сектор прераде и маркетинга млека и млечних производа:

1) повећање квалитета и микробиолошке исправности млека кроз инвестиције у сабирне центре/опрему и специјализована возила за транспорт млека;

2) унапређење технологије за прераду млека и маркетинг, увођење нових технологија, производа и процеса прераде с циљем остваривања бољег маркетинга/пласмана и извоза млечних производа;

3) унапређење капацитета за прераду млека како би достигле стандарде ЕУ који се односе на квалитет, безбедност и хигијену прехрамбених производа, добробит животиња и заштиту животне средине.

Сектор прераде и маркетинга меса и месних прерађевина:

1) унапређење технологије за прераду меса и маркетинг, увођење нових технологија, производа и процеса прераде с циљем остваривања бољег маркетинга/пласмана и извоза меса и месних прерађевина;

2) унапређење капацитета за клање и прераду меса како би достигле стандарде који се односе на квалитет, безбедност и хигијену прехранбених производа, добробит животиња и заштиту животне средине.

Сектор производње и маркетинга вина и јаких алкохолних пића:

1) унапређење технологије за производњу и маркетинг вина и јаких алкохолних пића, увођење нових технологија, производа и процеса производње, одлежавања и чувања у циљу остваривања бољег маркетинга/пласмана и извоза вина и јаких алкохолних пића;

2) унапређење капацитета за производњу вина и јаких алкохолних пића, одлежавање и чување производа, како би достигли стандарде који се односе на квалитет, безбедност и хигијену прехранбених производа и заштиту животне средине.

Сектор производње и маркетинга пива:

1) унапређење технологије за производњу и маркетинг пива, увођење нових технологија, производа и процеса производње, одлежавања и чувања у циљу остваривања бољег маркетинга/пласмана пива;

2) унапређење капацитета за производњу пива, одлежавање и чување производа, како би достигли стандарде који се односе на квалитет, безбедност и хигијену прехранбених производа и заштиту животне средине.

6.1.2.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Ова мера је повезана са мером „Инвестиције у физичку имовину које се тичу прераде и маркетинга пољопривредних производа и производа рибарства” у IPARD програму. Кроз НППР биће подржавани управо они корисници и оне врсте инвестиција, у оквиру ове мере, које нису предмет подстицаја у оквиру IPARD програма.

Инвестицијама у прераду и маркетинг пољопривредних производа обезбедиће се тржиште за примарне пољопривредне производе од пољопривредних газдинстава, која су прописана у оквиру тачке 6.1.1. овог програма.

Рационална и ефикасна прерада производа на пољопривредним газдинствима, у оквиру диверзификације руралне економије, резултира појачаним ефектом унапређујући примарну производњу, додајући вредност примарним пољопривредним производима, унапређујући квалитет и безбедност сировина неопходних за прераду. У оквиру мере диверзификације руралне економије биће подржана прерада на пољопривредним газдинствима и прерада у оквиру малих субјеката у пословању храном у објектима малог капацитета.

6.1.2.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то:

- 1) предузетник;
- 2) привредно друштво;

3) земљорадничка задруга - која има најмање пет чланова задруге који су уписани у РПГ као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу.

6.1.2.6. Економска одрживост газдинства

Није предвиђено утврђивање економске одрживости корисника у оквиру спровођења ове мере.

6.1.2.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;

2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

5) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта;

6) је уписан у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу (предузетници и правна лица);

7) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног преступа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник привредно друштво треба да:

1) је разврстано у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;

2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;

3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

Уколико је корисник земљорадничка задруга треба да је разврстана у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

6.1.2.8. Специфични критеријуми прихватљивости

У сектору прераде и маркетинга млека и млечних производа, прихватљиви корисници треба да:

1) имају решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно општих и посебних услова хигијене хране (у даљем тексту: решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно услова хигијене хране);

2) су уписани у Централни регистар објеката у складу са прописима којима се уређује безбедност хране;

3) за подстицаје који се односе на набавку контролних маркица за обележавање производа од млека са ознаком географског порекла, су уписани у одговарајући регистар корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехрамбених производа;

4) прерађују више од 5000 литара млека недељно;

5) имају максимални капацитет за прераду мањи од 3000 литара млека на дневном нивоу.

У сектору прераде и маркетинга меса и месних прерађевина, прихватљиви корисници треба да:

1) има решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно услова хигијене хране;

2) су уписани у Централни регистар објеката у складу са прописима којима се уређује безбедност хране;

3) за подстицаје који се односе на набавку контролних маркица за обележавање производа од меса са ознаком географског порекла, су уписани у одговарајући регистар корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехрамбених производа;

4) имају капацитет клања већи од: 10 говеда, 20 телади, 50 свиња/оваца/коза, 100 прасади, 2000 бројлера, 400 грла остале живине (гуске, патке, ћурке) или 400 грла лагоморфа (зечеви и кунјићи) на недељном нивоу;

5) имају капацитет за прераду меса већи од 2000 kg уситњеног меса недељно, до максимално 2000 kg уситњеног меса, полупроизвода и производа од меса на дневном нивоу;

6) имају дневни капацитет клања мањи од: 10 говеда, 50 свиња/оваца/коза или 4000 пилића бројлера.

У сектору производње и маркетинга вина и јаких алкохолних пића, прихватљиви корисници треба да су уписани у:

1) Виноградарски регистар и Винарски регистар, у складу са законом којим се уређује вино, за прихватљиве инвестиције које се односе на производњу вина;

2) одговарајућу евиденцију, у складу са законом којим се уређује вино, за набавку евиденционих маркица за обележавање вина са ознаком географског порекла;

3) Регистар произвођача јаких алкохолних пића, у складу са законом којим се уређују јака алкохолна пића, за инвестиције за производњу и маркетинг јаких алкохолних пића.

У сектору производње и маркетинга пива, прихватљиви корисници треба да:

1) су уписани у Централни регистар објеката, у складу са прописима којима се уређује безбедност хране ;

2) имају годишњу производњу мању од 4000 хектолитара пива.

6.1.2.9. Прихватљиве инвестиције

У сектору прераде и маркетинга млека и млечних прерађевина за:

- 1) набавку специјалних возила за транспорт сировог млека са одговарајућом опремом (мерни уређаји и уређаји за узорковање);
- 2) набавку опреме за узорковање, пријем, прераду, пуњење и паковање млека и производа од млека;
- 3) набавку опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије;
- 4) набавку лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона;
- 5) набавку опреме за дезинфекцију радника;
- 6) набавку контролних маркица за обележавање производа од млека са ознаком географског порекла.

У сектору прераде и маркетинга меса и месних прерађевина за:

- 1) набавку опреме за омамљивање, клање и обраду трупова;
- 2) набавку уређаја за мерење удела мишићног ткива у труповима;
- 3) набавку опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући и опрему за гардеробе и санитарне просторије;
- 4) набавку опреме за сакупљање, пријем, чување/складиштење (хлађење), уклањање и прераду споредних производа животињског порекла који нису за исхрану људи;
- 5) набавку опреме и уређаја за расечање, обраду, прераду, паковање и означавање меса и уситњеног меса, полупроизвода од меса, машински сепарисаног меса и производа од меса;
- 6) набавку опреме и уређаја за хлађење, пастеризацију и стерилизацију меса и производа од меса;
- 7) набавку лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона;
- 8) набавку нове опреме за дезинфекцију радника;
- 9) набавку контролних маркица за обележавање производа од меса са ознаком географског порекла.

У сектору производње и маркетинга вина и јаких алкохолних пића за:

- 1) набавку опреме за производњу вина и јаких алкохолних пића;
- 2) набавку набавку евиденционих маркица за обележавање вина са ознаком географског порекла.

У сектору производње и маркетинга пива за:

- 1) набавку опреме и машина које се користе у малој занатској производњи пива: за припрему слада за комљење, за производњу сладовине, за производњу пива, додатна опрема, за отакање нефилтрираног пива као и отакање пива у стакленој амбалажи.

6.1.1.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.1.2.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја у оквиру ове мере утврђују се у износу од 50% у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова, односно 60% уколико подносилац захтева има седиште у ПОУРП.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.1.2.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за прераду и маркетинг пољопривредних и прехранбених производа прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.1.2.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Укупан износ исплаћених подстицаја
2.	Број подржаних корисника
3.	Укупан обим инвестиција (подстицаји + средства корисника)
4.	Број подржаних корисника који су увели нов производ и/или нове технологије
5.	Број подржаних корисника који имају ознаке географског порекла

6.1.2.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НПРР, 2018-2020. године.

6.1.3. Подстицаји за управљање ризицима у пољопривредној производњи

6.1.3.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године.

6.1.3.2. Образложење

Значајан проблем у пољопривредној производњи представља ризик од настанка штета на усевама услед дејства временских прилика, као што су град, пожар услед удара грома, суша, олуја и мрза који врло често имају катастрофалне последице по пољопривреднике. Због специфичности пољопривредне производње и њене зависности од климатских фактора, ризици пољопривредних произвођача су увећани услед учесталих климатских поремећаја последњих неколико година. Такође, велики ризици постоје и у сточарској производњи од угинућа животиња, у приплоду или у тову, или услед губитка производних способности домаћих животиња. Поменути ризици у пољопривредној производњи изазивају дисконтинуитет или прекидају производни процес, што резултира потребом за значајним финансијским средствима за успостављање даљег или започињање новог циклуса производње.

Због свега наведеног, за сваког пољопривредног произвођача од изузетне важности је могућност умањења ризика од потенцијалних штетних догађаја. Осигурање представља савремен и најчешће коришћен модел за управљање ризиком у пољопривреди. Данас се примењује неколико врста осигурања у пољопривреди: осигурање усева и плодова од основних (град, пожар и удар грома), допунских (позни и рани мразеви, измрзавање и сл) и посебних ризика (осигурање не само приноса већ и квалитета плодова, нпр. у производњи јабука и другог воћа), као и осигурање животиња од угинућа и губитка производних способности.

Осигурањем пољопривредне производње, пољопривредни произвођачи исказују интерес и бригу за стабилност сопствених прихода и финансијски резултат свог газдинства. Тржиште осигурања пољопривредне производње још увек није довољно развијено у Републици Србији, а потребе за даљи развој има, с обзиром да је у досадашњем спровођењу, овом мером покривено свега 10–15% примарних пољопривредних произвођача, како по вредности производње, тако и по броју захтева. Приликом спровођења мере регресирања премије осигурања, последњих десетак година, МПШВ уочило је да се број корисника непрекидно повећавао, што указује на сврсисходност мере и заинтересованост корисника.

Мером подршке осигурању у пољопривреди кроз повраћај прописаног процентуалног износа плаћене премије осигурања, произвођачи се стимулишу да осигуравају своју биљну и животињску производњу, како би то постала устаљена пракса произвођача приликом планирања производње. Повраћајем средстава за премију осигурања усева, плодова, вишегодишњих засада, расадника и животиња стимулише се развој тржишта осигурања у пољопривреди и смањује ризик од наглог пада прихода газдинства у пољопривредној производњи. Ефекат ове мере би се огледао у повећању могућности остварења позитивног финансијског резултата за пољопривредне произвођаче, кроз директно повећање извесности у остваривању приноса, без обзира на услове који могу довести до штете.

6.1.3.3. Општи циљеви

- 1) Обезбеђивање континуираног производног процеса и стабилности производње;
- 2) смањење ризика и ефикасна надокнада губитака у производњи насталих дејством фактора ризика;
- 3) повећање извесности остварења позитивног финансијског резултата и приноса за пољопривредне произвођаче без обзира на временске услове;

4) унапређење система осигурања, прилагођеног потребама пољопривредног сектора.

6.1.3.3.1. Специфични циљеви мере

1) Стимулисање пољопривредних произвођача да осигуравају усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике и домаће животиње;

2) обезбеђивање задовољавајућег нивоа профитабилности пољопривредне производње;

3) смањење ризика, који доводи до губитака у пољопривредној производњи;

4) прилагођавање пољопривредника променама климатских услова и честим временским екстремима;

5) диверзификација ризика на пољопривредном газдинству.

6.1.3.4. Веза са националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера управљање ризицима у пољопривредној производњи директно утиче на смањење ризика пољопривредних произвођача и у непосредној је вези са мерама прописаним кроз НППР, Национални програм за пољопривреду („Службени гласнику РС”, број 120/17) и IPARD програм.

6.1.3.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то:

1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;

2) предузетник;

3) привредно друштво;

4) земљорадничка задруга - која има најмање пет чланова задруге који су уписани у РПГ као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу.

6.1.3.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.1.3.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

2) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

3) код друштва за осигурање је осигурао усеве, плодове, вишегодишње засаде, расаднике или животиње.

Уколико је корисник предузетник, привредно друштво или земљорадничка задруга, треба да:

1) је уписан у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу (предузетници и правна лица);

2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног преступа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник привредно друштво треба да:

1) је разврстано у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;

2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;

3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

Уколико је корисник земљорадничка задруга треба да је разврстана у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

6.1.3.8. Специфични критеријуми прихватљивости

Прихватљиви корисници треба да:

1) за осигурање биљне производње, имају: усеве и плодове, расаднике и/или младе вишегодишње засаде пре ступања на род на површинама пољопривредног земљишта које је уписано у РПГ под одговарајућим биљним културама;

2) за осигурање животиња, у РПГ имају пријављен сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају).

6.1.3.9. Прихватљиве инвестиције

1) осигурање ратарских култура (житарице и индустријско биље);

2) осигурање повртарских култура;

3) осигурање воћарских култура, винове лозе и хмеља;

4) осигурање расадника и младих вишегодишњих засада пре ступања на род;

5) осигурање животиња.

6.1.3.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.1.3.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја је 40% плаћене премије осигурања, односно 45% уколико подносилац захтева има седиште/ пребивлиште у ПОУРП.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.1.3.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за управљање ризицима у пољопривредној производњи прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.1.3.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број корисника подстицаја за регресирање премије осигурања
2.	Учешће корисника ових подстицаја у односу на укупан број регистрованих пољопривредних газдинстава у активном статусу
3.	Укупна површина под осигураним усевима
4.	Укупан број осигураних грла
5.	Укупан износ исплаћених подстицаја

6.1.3.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

6.2. ПОДСТИЦАЈИ ЗА ОЧУВАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Мере усмерене на очување животне средине и природних ресурса обухватају спектар активности које се примењују у различитим агроекосистемима и интегрално су повезане са свим видовима руралне економије. Крајњи циљ ових мера јесте очување природних ресурса у сложеним агроекосистемима којима управљају пољопривредни произвођачи спровођењем специфичних активности типа агроеколошких мера, органске производње, мера усмерених ублажавању климатских промена, заштити пољопривредног земљишта и вода. Због специфичности подстицаја за очување животне средине који се примењују кроз мере руралног развоја, детаљи ће бити разрађени на нивоу следећих мера:

- 1) подстицаји за очување биљних генетичких ресурса;
- 2) подстицаји за очување животињских генетичких ресурса;
- 3) подстицаји агроеколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине;
- 4) подстицаји за органску пољопривредну производњу;
- 5) подстицаји одрживом коришћењу пољопривредног земљишта (контрола ерозије земљишта);
- 6) подстицаји одрживом коришћењу шумских ресурса.

6.2.1. Подстицаји за очување биљних генетичких ресурса

6.2.1.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Закон о безбедности хране;

4) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014- 2024. године;

5) Закон о потврђивању Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду ФАО Организације Уједињених нација за храну и пољопривреду („Службени гласник РС МУ”, број 1/13).

6.2.1.2. Образложење

Животна средина и природа Републике Србије одликује се великом разноврсношћу биљног света који представља значајано богатство европске природне баштине. Очуваност подручја ненарушене природе, присутност великог броја различитих биљних врста и разноврсност екосистема чине Републику Србију једним од центара биолошке разноврсности на Балкану и у Европи, и уједно, постављају значајне задатке у погледу обезбеђења њихове функционалности и заштите.

Анализа аутохтоних врста, сорти и варијетета биљака које се користе за храну и пољопривреду у Републици Србији, показује да су многе од њих угрожене и да могу да нестану. Разлози који доводе до угрожености су: миграције људи и животиња, болести, природне катастрофе, социјалне и економске промене, деградација екосистема, промене захтева тржишта, увођење егзотичних врста у производњу, укрштање, недостатак свести да се препозна значај њиховог очувања, слаба контрола и праћење (мониторинг).

Ерозија БГР је евидентна у целом свету. Са губитком БГР изгубљена су и многа традиционална знања која се односе на начине њихове производње, бербе и прераде. БГР су потиснути савременим сортама и комерцијалним хибридима, те је очување генетичког диверзитета од стратешког националног значаја за сигурност хране у Републици Србији.

Потребно је наћи механизме да се БГР адекватно очувају, оплемењују и користе у органској, интегралној и биодинамичкој производњи. Такође, треба искористити њихове предности у смислу отпорности на болести и адаптираности на локалне климатске услове. Генетички ресурси представљају императив опстанка и шансу за напредак будућих генерација.

Подстицаји за очување биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду користе се за:

- 1) *ex situ* очување биљних генетичких ресурса у Банци биљних гена и институцијама које чувају колекције;
- 2) *in situ/on farm* очување биљних генетичких ресурса за храну и пољопривреду на пољопривредним газдинствима.

6.2.1.3. Општи циљеви

- 1) Одрживо управљање природним ресурсима и смањење негативног утицаја пољопривреде на животну средину;
- 2) очување агробидиверзитета и одрживо управљање биљним генетичким ресурсима;
- 3) већа примена пољопривредних пракси (агротехнике и технологије) повољних по животну средину;
- 4) успостављање и промовисање система одрживе пољопривредне производње;
- 5) очување пејзажа, пољопривредних подручја високе природне вредности и њихових ресурса.

6.2.1.3.1. Специфични циљеви мере

Специфични циљ ове мере је очување биљних генетичких ресурса и традиционалних пољопривредних пракси и знања повећањем броја узорака старих и аутохтоних сорти и локалних популација које се чувају *ex situ* - у Банци биљних гена и институцијама које чувају колекције, као и *in situ/on farm* (на пољопривредним газдинствима).

6.2.1.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера очување БГР је интегрално повезана са IPARD мером „Агро - еколошко - климатске мере и мере органске производње”, чија примена је планирана у другој фази акредитације.

Биљни генетички ресурси за храну и пољопривреду су интегрално повезани са развојем органске биљне производње због боље адаптираности на локалне услове, тако да је њихово очување од значаја и у смислу њиховог коришћења за производњу органске хране биљног порекла (веза са мером подстицаји за органску пољопривредну производњу у НППР).

Такође је важно и коришћење биљних генетичких ресурса у склопу НППР, односно мере за очување пољопривредног земљишта и предела високе природне вредности, из разлога што су аутохтоне сорте биљака идеално адаптиране на локалне абиотичке и биотичке факторе животне средине, а такође су отпорне на многе болести и штеточине.

6.2.1.5. Корисници

За *ex situ* очување БГР у банци биљних гена и институцијама које чувају колекције:

- 1) банка биљних гена,
- 2) правна лица,
- 3) научноистраживачке организације и
- 4) високошколске установе.

За *in situ/on farm* очување БГР на пољопривредним газдинствима:

1) физичка лица - носиоци комерцијалног породичног пољопривредног газдинства,

- 2) предузетници,
- 3) правна лица,
- 3) научноистраживачке организације;
- 4) високошколске установе.

6.2.1.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.2.1.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) у случају улагања где се БГР користе и у производњи, може остваривати права на подстицаје по свим другим основама из јавних фондова;
- 2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

5) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

6.2.1.8. Специфични критеријуми прихватљивости

За *ex situ* очување БГР у банци биљних гена и другим институцијама које чувају колекције:

1) за научноистраживачку организацију и високошколску установу:

(1) да је регистрована у складу са законом којим се уређује научноистраживачка делатност, односно законом којим се уређује иновациона делатност,

(2) да обавља делатност научног истраживања и експерименталног развоја у природним наукама, односно истраживања и експерименталног развоја у биотехнологији или оплемењивању биља;

2) за правно лице чији је оснивач Република Србија:

(1) да је регистровано у складу са законом којим се уређује научноистраживачка делатност, односно законом којим се уређује иновациона делатност;

(2) да обавља делатност научног истраживања и експерименталног развоја у природним наукама, односно истраживања и експерименталног развоја у биотехнологији или оплемењивању биља;

(3) да има у радном односу лице које има радно искуство у обављању послова оплемењивања дуже од 10 година, односно да има закључен уговор о ангажовању лица које има радно искуство у производњи семена или садног материјала дуже од 15 година;

3) за остала правна лица:

(1) да је регистровано у одговарајућем регистру у Агенцији за привредне регистре;

(2) да има у радном односу лице које има радно искуство у обављању послова оплемењивања дуже од 10 година, односно да има закључен уговор о ангажовању лица које има радно искуство у производњи семена или садног материјала дуже од 15 година.

Корисници су дужни да на годишњем нивоу достављају извештаје надлежној институцији.

Корисници су дужни да сачине и одржавају базу података о генетичком материјалу своје институције, која ће бити доступна на захтев надлежне институције.

За *in situ/on farm* очување БГР на пољопривредним газдинствима:

1) да је корисник уписан у РПП;

2) да је сорта за коју се тражи подстицај уписана у националну сортну листу или другу листу прописану од надлежне институције;

- 3) корисник треба да води евиденцију/дневник о спроведеним агротехничким мерама;
- 4) корисник треба да одржава стални број стабала/узорака на пријављеној површини;
- 5) да има минималну густину засада;
- 6) да је минимална површина засада 0,1 ha.

6.2.1.9. Прихватљиве инвестиције

За *ex situ* очување БГР у банци биљних гена и институцијама које чувају колекције:

- 1) чување принова, тј. узорака БГР у националној *ex situ* колекцији у семену у хладним коморама и одржавање припадајуће базе података;
- 2) контрола клијавости и умножавање, регенерација и примарна карактеризација принова националне *ex situ* колекције у семену;
- 3) попис, односно инвентар биљних генетичких ресурса;
- 4) прикупљање и чување узорака аутохтоних врста, сорти и варијетета биљака које се користе за храну и пољопривреду у Републици Србији;
- 5) контролу клијавости и умножавање, регенерација и примарна карактеризација принова колекција у семену, тј. узорака биљних генетичких ресурса;
- 6) одржавање колекција воћака, винове лозе и хмеља;
- 7) чување *in situ* и преношење из *in situ* у *ex situ* статус вишегодишњих биљних врста;
- 8) карактеризација и евалуација принова биљних генетичких ресурса;
- 9) подизање јавне свести о значају очувања и одрживог коришћења биљних генетичких ресурса.

За *in situ/on farm* очување БГР на пољопривредним газдинствима: све потребне агротехничке мере за очување и одрживо коришћење усева/засада БГР.

6.2.1.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.2.1.11. Интензитет помоћи

- 1) За *ex situ* очување БГР у Банци биљних гена и институцијама које чувају колекције интензитет помоћи је до 100% од вредности улагања.
- 2) за *in situ/on farm* очување БГР на пољопривредним газдинствима интензитет помоћи је до 100% од вредности улагања.

Максимални износ подстицаја по кориснику прописује се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.2.1.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за очување БГР прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.2.1.13. Показатељи

1) За *ex situ* очување БГР у банци биљних гена и институцијама које чувају колекције:

Редни број	Показатељи
1.	Број узорака БГР који се чувају у банци биљних гена и другим институцијама
2.	Број биљних врста/сорти/популација које се чувају у Банци биљних гена и другим институцијама
3.	Број активности усмерених ка очувању БГР
4.	Број узорака БГР у бази података
5.	Број очуваних узорака БГР (<i>ex situ</i>)
6.	Стање биљног агробiodиверзитета (број БГР, као и старих и аутохтоних сорти и локалних популација очуваних <i>ex situ</i>)

2) за *in situ/on farm* очување БГР на пољопривредним газдинствима:

Редни број	Показатељи
1.	Број пољопривредних газдинстава и других корисника који су остварили подршку у оквиру ове подмере
2.	Укупна подржана површина (ha)
3.	Број очуваних БГР, као и старих и аутохтоних сорти и локалних популација подржаних подмером
4.	Број производа од БГР, старих и аутохтоних сорти
5.	Стање биљног агробiodиверзитета (повећање броја БГР, као и старих и аутохтоних сорти и локалних популација очуваних <i>in situ/on farm</i> или <i>ex situ/in vivo</i>)

6.2.1.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

6.2.2. Подстицаји за очување животињских генетичких ресурса

6.2.2.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Закон о сточарству („Службени гласник РС”, бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- 4) Закон о ветеринарству („Службени гласник РС”, бр. 91/05, 30/10 и 93/12);
- 5) Закон о добробити животиња („Службени гласник РС”, број 41/09);
- 6) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године.

6.2.2.2. Образложење

Локално адаптиране (аутохтоне) расе домаћих животиња су веома значајне за очување биодиверзитета у смислу очувања генетичке разноврсности и имају

важну улогу у одржавању предела и важних животних станишта кроз традиционални систем испаше. Истовремено, многе локално адаптиране расе су у опасности од изумирања. Значај очувања ових раса као животињских генетичких ресурса огледа се у следећем: лакше су прилагодљиве на климатске промене и стрес факторе, лако се прилагођавају на отежане услове у екстензивној производњи и користе мање квалитетну храну, отпорније су на локалне паразите и болести, дају специфичне производе, представљају јединствени извор гена за побољшање здравља и перформанси индустријских раса и имају научни и културни значај за државу.

6.2.2.3. Општи циљеви

Очување животињских генетичких ресурса, традиционалног сточарства и знања повећањем броја локално адаптираних раса домаћих животиња.

6.2.2.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Успостављање и промовисање система одрживе пољопривредне производње;
- 2) одрживо управљање природним ресурсима и смањење негативног утицаја пољопривреде на животну средину;
- 3) очување агробiodиверзитета;
- 4) очување пејзажа, пољопривредних подручја високе природне вредности и њихових ресурса;
- 5) очување животињских генетичких ресурса и традиционалних пољопривредних пракси и знања повећањем броја локално адаптираних раса које се чувају *in situ* и *ex situ*.

6.2.2.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера за очување животињских генетичких ресурса (локално адаптираних раса домаћих животиња) је интегрално повезана са IPARD мером „Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње” чија примена је планирана у другој фази акредитације.

Локално адаптиране расе су интегрално повезане са развојем органске сточарске производње. Њихово очување је од значаја за производњу органске хране животињског порекла (веза са мером органске производње у НППР).

Коришћење животињских генетичких ресурса (локално адаптираних раса домаћих животиња) је важно и у склопу мере за очување пољопривредног земљишта и предела високе природне вредности путем традиционалних пољопривредних пракси прегонског напасања.

6.2.2.5. Корисници

За *in situ* очување животињских генетичких ресурса:

- 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) правно лице;
- 3) предузетник.

За *ex situ* очување животињских генетичких ресурса у банци гена:

- 1) предузетник;
- 2) правно лице.

6.2.2.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.2.2.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) за инвестицију за коју подноси захтев за очување животињских генетичких ресурса, дозвољено је остваривање права на подстицаје по свим другим основама;

2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

5) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

6.2.2.8. Специфични критеријуми прихватљивости

За *in situ* очување животињских генетичких ресурса да корисник:

1) је уписан у Регистар одгајивача аутохтоних раса домаћих животиња;

2) је уписан у РПГ и да се налази у активном статусу;

3) је обезбедио да се животиње, за које је корисник примио помоћ, држе и узгајају током периода важења уговора/решења. Корисник може заменити угинулу животињу другом животињом исте расе (а која испуњава исте услове за одобравање помоћи) а да при том не изгуби право на наставак спровођења помоћи;

4) је обезбедио узгајање у чистој раси (не сме укрштати животиње) - животиње морају бити регистроване у одговарајућим матичним књигама;

5) примењује смернице и савете релевантних стручних служби у погледу унапређења производње и добробити животиња.

За *ex situ* очување животињских генетичких ресурса у банци гена да корисник:

1) је уписан у РПГ и да се налази у активном статусу;

2) је уписан у Регистар правних лица и предузетника за обављање ветеринарске делатности за репродукцију животиња и вештачко осемењавање у складу са законом којим се уређује ветеринарство;

3) има дозволу за коришћење приплодњака за вештачко осемењавање у складу са законом којим се уређује сточарство.

6.2.2.9. Прихватљиве инвестиције

За *in situ* очување животињских генетичких ресурса прихватљива инвестиција је накнада за очување и пропуштену добит по врстама и категоријама

локално адаптираних раса домаћих животиња изражено у јединици УГ на годишњем нивоу.

За *ex situ* очување животињских генетичких ресурса у банци гена, прихватљиве инвестиције су:

1) дијагностичка испитивања животиње у складу са посебним прописом којим се утврђује програм мера здравствене заштите животиња за текућу годину, који се односи на приплодне животиње на газдинству порекла животиње, пре уласка у банку гена;

2) транспорт животиње од газдинства порекла до банке гена;

3) смештај и сихрана животиње до добијања резултата обавезних дијагностичких испитивања приплодне животиње;

4) смештај и исхрана животиње у банци гена до окончања експлоатације;

5) дијагностичка испитивања животиње у складу са посебним прописом којим се утврђује програм мера здравствене заштите животиње за текућу годину, у делу који се односи на приплодне животиње;

6) производња семена од испитиваног грла, конзервација и чување;

7) транспорт животиње од банке гена до газдинства порекла.

6.2.2.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.2.2.11. Интензитет помоћи

За *in situ* очување животињских генетичких ресурса подстицаји су у облику исплата на годишњем нивоу:

1) говеда и биволи (бикови, бикови-биволи, краве, биволице и сва грла преко две године старости) и копитари преко шест месеци старости - 1 УГ;

2) говеда и биволи (сва грла од шест месеци до две године старости) - 0,6/УГ;

3) говеда и биволи (сва грла испод шест месеци старости) - 0,4/УГ;

4) гвце и козе (сва грла старија од дванаест месеци) - 0,15/УГ;

5) свиње (приплодне крмаче) - 0,5/УГ;

6) свиње (приплодни нерастови) - 0,3/УГ;

7) кокоши, бисерке (одрасле приплодне јединке) - 0,014/УГ;

8) пловке (одрасле приплодне јединке) - 0,017/УГ;

9) гуске, ћурке (одрасле приплодне јединке) - 0,028/УГ.

Максимални износ подстицаја по кориснику прописује се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

За *ex situ* очување животињских генетичких ресурса у банци гена, максимални износ прописује се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.2.2.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за очување животињских генетичких ресурса прописује се посебним актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.2.2.13. Показатељи

1) за *in situ* очување животињских генетичких ресурса:

Редни број	Показатељи
1.	Број одгајивача локално адаптираних раса који су остварили подстицај
2.	Број грла укључених у програм
3.	Величина ефективне популације локално адаптираних раса (број грла)
4.	Број специфичних производа од локално адаптираних раса
5.	Промене у стању биодиверзитета (укупан број раса обухваћених подмером)

2) за *ex situ* очување животињских генетичких ресурса у банци гена:

Редни број	Показатељи
1.	Број узорака који се чувају
2.	Број раса од којих су узети узорци који се чувају
3.	Величина ефективне популације локално адаптираних раса
4.	Број врста које су у програму очувања
5.	Број регистрованих Банка гена

6.2.2.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

6.2.3. Подстицаји за подршку агроеколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине

6.2.3.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 – 2024. године ;
- 4) Национална стратегија одрживог развоја Републике Србије („Службени гласник РС”, број 57/08).

6.2.3.2. Образложење

Очување животне средине, природних ресурса, традиционалних предела и агроекосистема који пружају низ услуга екосистема путем добрих пољопривредних пракси (укључују често традиционалне праксе) представљају важне компоненте за очување и неговање српског националног наслеђа. Агроеколошке мере доприносе одрживом руралном развоју кроз подстицаје за примену добрих пољопривредних пракси и система који доприносе очувању природе. У многим подручјима вишедеценијским антропогеним активностима створени су тзв. културни предели са полуприродним стаништима. У исто време, друга подручја суочавају се са маргинализацијом и миграцијама, с обзиром на то да пољопривредници напуштају рурална подручја у замену за живот у граду. Постоји потреба за балансом између стабилне производње хране очувањем руралне средине и стимулацијом економског развоја, укључујући стварање нових могућности за запошљавање у руралним подручјима.

Традиционалне праксе екстензивне испаше и кошења трајних травних површина су створиле многа важна полуприродна станишта, иако су многа од њих под претњом да буду напуштена. Наставак ових екстензивних, традиционалних пољопривредних метода и низа других пракси које доприносе очувању животне средине је есенцијалан за одржавање биодиверзитета у сеоским срединама. Све ово ће утицати на процес одржања одлика традиционалних трајних травних површина са препознатљивим карактеристикама аутентичног културног наслеђа.

Ова подмера има за циљ да подржи улагања у влажна станишта; трајне травне површине са доказаном биодиверзитетском вредношћу (као што су агроекосистеми у склопу заштићених подручја од значаја због специфичних станишта заштићене флоре и фауне), као и у пределе-пејзаже са аутентичним карактеристикама културног наслеђа.

Компензацијски подстицаји ће се исплаћивати као накнада додатних трошкова и губитака прихода насталих услед имплементације агроеколошких мера и утврђују се по јединици мере (по хектару).

6.2.3.3. Општи циљеви

- 1) Одрживо управљање природним ресурсима и смањење негативног утицаја пољопривреде на животну средину;
- 2) већа примена пољопривредних пракси (агро-технике и технологије) повољних по животну средину;
- 3) очување биодиверзитета и одрживо управљање ресурсима;
- 4) очување пејзажа, пољопривредних подручја високе природне вредности и њихових ресурса.

6.2.3.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Спречавање даљег губитка трајних травних површина услед напуштања традиционалних и добрих пољопривредних пракси, конверзијом у оранице и претераном испашом;
- 2) очување и одржавање трајних травних површина одржавањем или поновним увођењем традиционалних и добрих пољопривредних пракси;
- 3) очување биодиверзитета и обезбеђивање заштите, одржавања и/или обнове станишта у оквиру мреже НАТУРА 2000.

6.2.3.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера подстицаји за подршку агроколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине је интегрално повезана са IPARD мером „Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње” из разлога што се на трајним травним површинама нарочито и препоручују пољопривредне праксе које доприносе заштити и очувању животне средине.

Ова мера је интегрално повезана и са свим другим мерама из НППР које се односе на очување животне средине. Очување генетичких ресурса заједно са бригом о пољопривредном земљишту могу се комбиновати са традиционалним пољопривредним праксама напасања стоке и кошења травних површина како би се очували јединствени агрокосистеми као природна станишта дивље флоре и фауне. Очување јединствених пољопривредних полуприродних предела изузетне лепоте ствара идеалне предуслове за развој непољопривредних активности на селу (IPARD мера „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања”, као и мере НППР – Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета животног окружења у руралним подручјима).

Такође, мера „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER” у оквиру IPARD програма може бити успешно комбинована са „Мером подстицаји за подршку агроколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине” путем покретања локалних иницијатива и стратегија локалног развоја које су засноване на бризи о природном окружењу и стварању бољих услова за живот и рад у руралним подручјима.

6.2.3.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то:

- 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) предузетник;
- 3) привредно друштво;
- 4) земљорадничка задруга - која има најмање пет чланова задруге који су уписани у РПГ као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу.

6.2.3.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.2.3.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;
- 2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

5) има обавезу спровођења прописаних активности на травним површинама у периоду од најмање пет година;

6) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

Уколико је корисник предузетник, привредно друштво или земљорадничка задруга, треба да:

1) је уписан у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу (предузетници и правна лица);

2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног престапа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник привредно друштво треба да:

1) је разврстано у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;

2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;

3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

Уколико је корисник земљорадничка задруга треба да је разврстана у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

6.2.3.8. Специфични критеријуми прихватљивости

1) Урађен агроеколошки план за трајне травне површине за које се подноси пријава;

2) урађен агроеколошки дневник, хронолошки по датумима, који описује сваку активност која се спроводи на трајним травним површинама везано за посебне услове прихватљивости;

3) корисници мере управљају површином од најмање 1 ha трајних травних површина (у власништву или под закупом), при чему појединачна парцела не сме бити мања од 0,3 ha;

4) трајне травне површине се налазе на пилот подручјима;

5) корисници мере не употребљавају вештачка ђубрива и средства за заштиту биља (укључујући хербициде) на трајним травним површинама;

6) корисници мере не подсејавају трајне травне површине - осим уз писмену дозволу од стране управљача заштићених подручја (уколико се трајна травна површина налази на заштићеном подручју), за неке делове травних површина које пропадају или су оштећене несрећним случајем. У том случају, могу се користити само аутохтоне врсте за сетву;

7) корисници мере на трајним травним површинама не користе тешку пољопривредну механизацију и не спроводе агротехничку меру орања, ваљања или било који други вид култивације;

8) корисници мере на трајним травним површинама не спроводе контролисано паљење;

9) корисници мере уклањају било коју врсту инвазивне вегетације (жбуње и мало дрвеће);

10) корисници мере не утроше више од 30 kg N/ha органског ђубрива на трајним травним површинама уколико примењује природно ђубриво.

Право на подстицаје за кошење трајних травних површина остварују корисници мере који:

1) имају потписане споразуме са одговорним управљачем заштићених подручја на најмање 5 година којим се дефинише оптимални период за кошење, уклањање инвазивних и нежељених врста биљака, као и други услови погледу газдовања трајним травним површинама (у случају да се активност спроводи на територији заштићених подручја);

2) спроводе активност кошења после 1. јула текуће године;

3) откос отклоне са парцеле најкасније у року од две недеље.

Право на подстицаје за напасање на трајним травним површинама остварују корисници мере који:

1) имају потписане споразуме са одговорним управљачем заштићених подручја на најмање 5 година којим се дефинише минимум и максимум броја грла по јединици површине (стопа оптерећења пашњака), оптимални период за испашу, уклањање инвазивних и нежељених врста биљака, као и други услови у погледу газдовања трајним травним површинама (у случају да се активност спроводи на територији заштићених подручја);

2) регулишу оптерећење пашњака за који се плаћају подстицаји за напасање са најмање 0,2 УГ, а највише 1,0 УГ по ha;

3) одржавају традиционалне (сезонске) периоде испаше на пашњаку у трајању од четири месеца, између 1. јуна и 1. октобра;

4) спроводе ротационо напасање на трајним травним површинама да би се избегло прекомерно напасање;

5) не користе травне површине за напасање најмање две недеље од момента повлачења воде које се налазе на плавним подручјима;

6) за напасање користе домаће животиње самостално или у комбинацији више врста.

6.2.3.9. Прихватљиве инвестиције

Подстицаји се плаћају на годишњем нивоу по јединици мере, у сврху накнаде додатних трошкова и губитака прихода због имплементације захтева агроколошких мера.

6.2.3.10. Критеријуми селекције

Подручја за имплементацију мере биће изабрана у складу са значајем трајних травних површина за очување полуприродних станишта, воде, земљишта, биодиверзитета и аутентичних предела - пејзажа од значаја за културно наслеђе. Основа за избор ће бити надморска висина преко 500 метара и/или припадност заштићеним природним добрима.

Табела 9. Критеријуми рангирања подносиоца пријаве за физичка лица - носиоце комерцијалног породичног пољопривредног газдинства и предузетнике

Критеријум	Начин бодовања	Број поена
Максимални број поена		100
Подносилац пријаве је лице које навршава максимално 40 година у години подношења пријаве	да/не	10/0
Подносилац пријаве је женског пола	да/не	10/0
Образовање подносиоца пријаве	Основно образовање	0
	Сертификат о обуци из области области заштите животне средине	3
	Средња стручна спрема	5
	Виша школа/факултет	10
Број чланова комерцијалног регистрованог породичног пољопривредног газдинства	2 / 3-4 / 5+	3/5/10
Подносилац пријаве има пребивалиште у оквиру ПОУРП	Остала ПОУРП	5
	ПОУРП преко 500 метара надморске висине	15
Подносилац пријаве за активност напасања користи аутохтоне расе	да/не	10/0
Подносилац пријаве има пребивалиште у неразвијеној општини у складу са Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. („Службени гласник РС”, број 104/14)*	IV група	10
	Девастирана подручја	20
Примена стандарда у производњи: подносилац пријаве ради у складу са принципима Global Gap стандарда или је сертифициован за органску производњу или је у процесу конверзије за добијање статуса органског произвођача	да/не	5/0
Подносилац пријаве има уговор о продаји својих производа	да/не	10/0

Табела 10. Критеријуми рангирања подносилаца пријаве за правна лица

Критеријум	Начин бодовања	Број поена
Максимални број поена		100
Број запослених у правном лицу (код земљорадничких задруга се бодује број коопераната)	<5	10
	5-20	15
	>20	20
Подносилац пријаве има седиште у оквиру ПОУРП	Остала ПОУРП	10
	ПОУРП преко 500 метара надморске висине	20
Подносилац пријаве има седиште у неразвијеној општини у складу са Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину	IV група	15
	Девастирана подручја	25
Подносилац пријаве за активност напасања користи аутохтоне расе	да/не	10/0
Примена стандарда у производњи: подносилац пријаве ради у складу са принципима Global Gap стандарда или је сертифицирован за органску производњу или је у процесу конверзије за добијање статуса органског произвођача	да/не	10/0
Подносилац пријаве има уговор о продаји својих производа	да/не	15/0

6.2.3.11. Интензитет помоћи

Подстицаји на годишњем нивоу ће се исплаћивати по јединици мере, односно по јединици површине (хектару) трајне травне површине.

6.2.3.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за подршку агроеколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.2.3.13. Показатељи

Редни број	Показатељи
1.	Број газдинстава која управљају трајним травним површинама
2.	Обухваћена површина (ha)
3.	Стање биодиверзитета и/или полу-природних станишта

6.2.3.14. Временски оквир

Да би се започело са спровођењем ове мере морају се изабрати подручја у складу са значајем трајних травних површина за очување агроекосистема, воде, земљишта, биодиверзитета и аутентичних предела - пејзажа од значаја за културно наслеђе. Основа за избор ће бити надморска висина преко 500 метара и/или припадност заштићеним природним добрима.

Такође је потребно утврдити висину износа плаћања по јединици мере.

Када се ова два предуслова испуне почеће се и са имплементацијом ове мере.

6.2.4. Подстицаји за органску пољопривредну производњу**6.2.4.1. Правни основ**

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Закон о органској производњи („Службени гласник РС”, број 30/10);
- 4) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике за период Србије 2014- 202. године;
- 5) Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Службени гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12).
- 6) Правилник о документацији која се доставља овлашћеној контролној организацији ради издавања потврде, као и о условима и начину продаје органских производа („Службени гласник РС”, број 88/16)

6.2.4.2. Образложење

Развој органске производње у Републици Србији започео је деведесетих година XX века и до сада је био релативно спор, али свакако поседује потенцијал за убрзано повећање уз адекватну подршку и подстицаје. У 2016. години органска производња примењивала се на површини од 14.358 хектара пољопривредног земљишта. Контролу и сертификацију у органској производњи обављају контролне организације које од МПШВ добијају овлашћење за послове контроле и сертификације у органској производњи. Република Србија поседује повољне едафске и климатске услове за органску производњу, као и потенцијал за развој домаћег тржишта и већи обим извоза органских производа на инострано тржиште.

Предност органске производње огледа се и у томе што омогућава остваривање профита и на мањим газдинствима, што је нарочито значајно за пољопривредни сектор Републике Србије у ком доминирају мали пољопривредни поседи на којима се пољопривредна производња одвија на традиционалан начин и без употребе савремене механизације и велике количине пестицида и ђубрива. Органска производња доприноси смањењу загађења околине, штити биолошку разноврсност, доприноси побољшању управљања водама и земљиштем, не оптерећује земљиште хемијским средствима за заштиту биља, минералним ђубривима, генетички

модификованих организама, смањује емисију гасова са ефектом стаклене баште и амонијака.

Финансијска подршка пољопривредним произвођачима за прелазак на органску производњу од великог је значаја за укључивање у органски сектор и тржиште органских производа. Изгубљени приход и додатни трошкови због преласка и одржавања система органске производње применом метода органске производње, биће надокнађени компензацијским плаћањима.

6.2.4.3. Општи циљеви за развој органске производње

У циљу указивања на значај органске производње и јачања свести о квалитету органских производа, потребно је објаснити основне карактеристике ове производње.

Органска производња заснива се на биолошкој равнотежи система земља - биљка - животиња - човек. Према дефиницији *Codex Alimentarius*, у питању је „холистички” систем производње који промовише и јача агроекосистем, здравље, укључујући и биодиверзитет, биолошке циклусе и земљиште. Акцент се ставља на коришћење инпута пореклом са пољопривредног газдинства, а хемијски синтетизовани пестициди, ђубрива, регулатори раста, хормони као и генетски модификовани организми се у органској производњи не смеју користити. Дозвољене супстанце су јасно одређене у оквиру регулатива ЕУ. Главни приоритети су методе и процедуре за рационално коришћење природних ресурса, гајење аутохтоних сорти биљака и раса животиња, које су мање осетљиве на болести и штеточине, примена плодоред, коришћење стајњака и компоста, биолошка заштита против штетних агенаса итд.

Органска производња постаје све значајнија, а тражња за органским производима у свету, али и код нас, бележи стални пораст. Произвођачи и потрошачи широм света увиђају социјалне и економске предности овог вида пољопривреде, а развој се такође подстиче креирањем одговарајућег законодавног оквира, националним мерама подршке, као и стимулисањем истраживања и пружања саветодавних услуга.

Узимајући у обзир савремене трендове потрошача и пољопривредне политике, нарочито у земљама ЕУ, намеће се закључак да органска производња представља перспективу за пољопривредне произвођаче у Републици Србији који у конвенционалној производњи, превасходно услед сталног раста цена инпута, све мање могу да остваре своје економске интересе. Развијајући органску производњу, наши произвођачи стварају могућности за унапређење своје делатности и заузимање боље позиције на домаћем и страном тржишту. Такође, доприноси се општем интересу, а то су очување здравља људи и животиња производњом хране високог квалитета, одрживо коришћење природних ресурса и очување животне средине.

Из тог разлога је важно представити стање органске производње у Републици Србији, указати на проблеме са којима се сусрећу сви учесници у сектору, поставити стратешке циљеве у овој области и мере које ће допринети њиховом остваривању, уважавајући интересе свих заинтересованих страна.

1) Значај и основни трендови органске производње у свету¹²

Према подацима који се односе на 2014. годину, органска производња је заступљена у најмање 172 земље света, а њом се бави око 2,3 милиона произвођача. Удео површина под органском производњом у укупним пољопривредним површинама и број произвођача органске хране континуирано расте. Тржиште органских производа је такође у порасту упркос бројним изазовима светске економске кризе и то не само у ЕУ и Северној Америци као највећим тржиштима, него и у многим земљама у развоју.

¹²Извор: FiBL & IFOAM (2016): The World of Organic Agriculture 2016. Frick and Bonn

Укупне површине под органском производњом у свету у 2014. години износиле су 43,7 милиона ha, укључујући и замљисте које је у периоду конверзије.

Поред пољопривредног земљишта, велике површине се користе и за сакупљање дивљих биљних врста које заједно са површинама за аквакултуру, шумама и пашњацима на непољопривредном земљишту износе 37 милион ha.

У Европи на крају 2014. године органска производња примењивала се на 11,6 милиона ha, док се овом производњом бавило око 340.000 пољопривредних произвођача. У Европи 2,4% пољопривредног земљишта је под органском производњом, а у ЕУ 5,7%. Од укупне површине под органском производњом у свету, 27% површина је у Европи. Земље са највећом површином под органском производњом су Шпанија са 1,7 милиона ha, Италија са 1,4 милиона ha и Француска са 1,1 милиона ha. Осам земаља Европе има више од 10% пољопривредног земљишта под органском производњом. Укупна вредност органских производа на светском тржишту достигла је цифру од око 60 милијарди евра. У 2014. години земље са највећим тржиштем органских производа биле су Сједињене Америчке Државе (27,1 милијарди евра), Немачка (7,9 милијарди евра) и Француска (4,8 милијарди евра).

ЕУ је лидер у органској производњи, а разлози леже у чињеници да је ова област регулисана врло стриктном правном регулативом која штити и произвођаче и потрошаче и да се применом Акционог плана за органску производњу у ЕУ спроводе мере њеног развоја које су препознате као битан фактор реформисања Заједничке аграрне политике ЕУ у правцу производње квалитетних производа који имају користан утицај на животну средину. У складу са овим, за произвођаче органских производа обезбеђују се подстицајна средства и континуирано се ради на подизању свести и информисаности потрошача у погледу значаја органске производње за животну средину, здравље људи и животиња и конзумирања органских производа.

Према истраживању Института FIBL и IFOAM, број земаља у свету које имају усвојене прописе, односно стандарде, повећао се на 87, а 12 земаља је у процесу припреме законодавног оквира за органску производњу. Веома важан искорак у 2012. години је да су ЕУ и САД превазишли препреке у преговорима везаним за међусобно „препознавање” стандарда у органској производњи и систему контроле, а све у циљу ублажавања ограничења у трговини.

2) Значај и основни трендови органске производње у Републици Србији

Висок природни потенцијал који чине повољни едафски фактори који обухватају физичка, хемијска и биолошка својства земљишта које у већини случајева није загађено тешким металима и органским загађивачима и повољни климатски услови, Републику Србију убраја у земље у којима се органска производња може успешно развијати.

Такође, не треба заборавити и површине које се налазе у оквиру заштићених природних добара (око 7% територије Републике Србије) у којима је у другом и трећем степену заштите дозвољена пољопривредна производња, а која представљају идеална места за развој органске производње. Предности ових подручја очуване природе су квалитетни ресурси воде, ваздуха и земаљишта и стабилност екосистема. Коришћење ресурса земљишта и вода у овој производњи, неће нарушавати потребну природну равнотежу. Земљиште и вода захваљујући одрживом коришћењу очуваће свој природни квалитет. Вредна станишта ретких биљака и животиња имаће боље услове за опстанак. Такође са аспекта развоја руралних подручја, која се обично налазе у окружењу заштићених подручја, а понекад и унутар граница, овакав вид производње пружа могућност развоја села уз комбинацију са екотуризмом и доноси додатну вредност произведеној храни.

У Републици Србији преовлађују мала пољопривредна газдинства са просечном површином од око 5,4 ha (Попис пољопривреде 2012. године у Републици Србији) која пољопривредну производњу углавном обављају на традиционалан начин, без употребе савремене механизације и велике количине пестицида и ђубрива. Оваква газдинства је једноставно превести у органску производњу.

Међутим, и поред изузетних агро - еколошких услова за органску производњу које Република Србија има, овај вид производње није довољно развијен. Домаће тржиште је на ниском степену развоја, а извозне могућности се користе далеко мање у односу на потенцијале којима Република Србија располаже.

У односу на 2008. годину када је почела да се води евиденција о органској производњи у МПШВ, површине под органском производњом су повећане близу 26 пута.

Површина под органском производњом у Републици Србији у 2012. години износила је 6.340 ha што је чинило 0,18% укупне пољопривредне површине. Од тога 5.364 ha је била обрадива површина, а 976 ha су биле ливаде и пашњаци. Најзаступљенија је била ратарска производња са 47%, следи воћарска производња са 26%, затим производња крмног биља са 12% док се индустријско биље узгајало на 10%, а поврће на 2 % површине органске производње.

У 2013. години површина под органском производњом се повећала и износила је 8.228 ha, што је било 0,24 % од укупног коришћеног пољопривредног земљишта. Од тога 5.355 ha је била обрадива површина, а 2.873 ha су биле ливаде и пашњаци. Најзаступљенија је била ратарска производња са 42%, следи воћарска производња са 28%, затим производња индустријског биља са 13% док се крмно биље узгаја на 11%, поврће на 2% и лековито и ароматично биље такође на 2% од укупне обрадиве површине под органском производњом.

У 2014. години површине под органском производњом су износиле 9.548 ha, што је за 14,6 % више у односу на 2013. годину. Од укупне обрадиве површине под органском производњом у 2014. години најзаступљенија је била ратарска производња са 35%, следи воћарска производња са 28%, затим производња индустријског биља са 16% док се крмно биље узгајало на 15%, поврће на 2 % површине органске производње.

У 2015. години долази до значајног повећања површина под овом производњом, и то за 62% у односу на 2014. годину, тако да је учешће површина под органском производњом у укупно коришћеном пољопривредном земљишту у 2015. години износило 0,45%, што је за 0,17% више у односу на 2014. годину.

Циљ 1: Подршка органској производњи као саставном делу националне пољопривредне политике и политике руралног развоја

Национални програми и стратегије који се баве пољопривредом, руралним развојем и заштитом животне средине су само делимично препознали значај органске производње. Из тог разлога потребно је постојеће стратегије усмерити ка успостављању повољнијег окружења за развој органске производње и бољем познавању и прихватању овог концепта производње. За остваривање овог циља неопходно је поред стабилног институционалног и правног оквира, унапредити сарадњу органа државне управе и локалне самоуправе, као и свих учесника у сектору органске производње.

Унапређење међусекторске сарадње као и укључивање представника сектора органске производње у релевантне радне групе у оквиру МПШВ допринеће усклађивању законодавног оквира из области органске производње са осталим прописима из области пољопривреде.

Укључивање органске производње у активности и мере МЗ, МПНТР и МТТТ даће позитивне ефекте који могу бити следећи: координација законских регулатива који се индиректно тичу органске производње (здравствена заштита, регионално планирање, питања која се односе на животну средину, политика научног и технолошког развоја, едукација, трговина) заједничко деловање мера које подржавају мултидисциплинарне пројекте, подизање нивоа свести, координација националних циљева који се тичу примењених истраживања, финансирања, интеграције органске производње у политику исхране и мере превентивне заштите здравља становништва.

Пољопривредно земљиште унутар заштићених подручја и у њиховом непосредном окружењу (прописана актом о заштити као заштитна зона) треба да буду приоритетне површине за организовање органске производње. У том циљу би требало сачинити Програм органске производње на заштићеним подручјима са одређивањем приоритетних површина за организацију производње. Оквире за активност разрадити кроз пилот пројекте.

Развој органске производње у Републици Србији одвија се релативно споро, међутим адекватном подршком и подстицајима могуће га је интензивирати. Субвенционисањем органске производње надокнадиће се изгубљени приход и додатни трошкови у вези са преласком на методе органске производње и одржавањем органских пољопривредних пракси и метода.

Такође, треба узети у обзир да се позитивни финансијски ефекти у органској производњи остварују тек после неколико година, у зависности од обима производње, трошкова и врсте производње. Ово се нарочито односи на произвођаче чија је производња у периоду конверзије и који у том периоду не могу да остваре додатну вредност за своје производе.

Подстицаји за органску производњу уведени су још 2004. године, с тим што се током година тип подршке мењао, као и износи, корисници и услови које су произвођачи требали да испуне како би остварили ове подстицаје. Од 2013. године сви подстицаји у пољопривреди, а самим тим и подстицаји за органску производњу прописани су Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју. У складу са овим законом донети су Правилник о коришћењу подстицаја за органску биљну производњу („Службени гласник РС”, број 41/17) и Правилник о коришћењу подстицаја за органску сточарску производњу („Службени гласник РС”, број 41/17)”, бр. 94/13 и 42/14).

У 2010. години број поднетих захтева за коришћење подстицајних средстава за подршку развоју органске производње био је за близу 90% већи у односу на 2009. годину, док је број истих захтева у 2011. години био рекордан, за 150% већи у односу на 2010. годину. Ако га поредимо са 2009. годином, већи је за више од четири пута. Разлог овог повећања је са једне стране била већа заинтересованост пољопривредних произвођача за органску производњу као атрактивну производњу, а са друге стране проширена листа корисника подстицајних средстава.

У 2008. и 2009. години износ опредељен за подршку развоју органске производње износио је 5 милиона динара, у 2010. години 10 милиона динара, у 2011. години износ средстава је био значајно повећан и износио је 35 милиона динара. Међутим, ни он није био довољан за исплату свих произвођача који су у 2011. години испунили услове прописане уредбом којом је прописано коришћење подстицајних средстава за подршку развоју органске производње. Из тог разлога, ребалансом буџета обезбеђена су додатна средства за исплату. У 2012. години није усвојена уредба којом би се регулисало коришћење подстицајних средстава за органску производњу, тако да у овој години није вршена исплата подстицаја за органску производњу.

Значајно повећање средстава за подршку развоју органске производње било је у 2013. години, када је опредељено 200 милиона динара, што је близу шест пута више у односу на 2011. годину. За 2016. годину било је издвојено 92 милиона динара за органску производњу, а за 2017. годину 90 милиона динара.

С обзиром да произвођачи органских производа имају и додатне трошкове према овлашћеним контролним организацијама које контролишу њихову производњу, једна од мера којом је МПШВ подржава ову производњу јесте и рефундирање дела трошкова контроле и сертификације на основу Правилника о подстицајима за спровођење активности у циљу подизања конкурентности кроз увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла („Службени гласник РС”, број 41/17). У складу са Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2017. години („Службени гласник РС”, бр. 8/17, 53/17, 67/17, 88/17, 101/17, 106/17 и 115/17) проценат рефундирања горе наведених трошкова за 2017. годину је 50% или 65% у ПОУРП.

Суочени са чињеницом да органска производња изискује веће трошкове производње због већег учешћа људске радне снаге, трошкова контроле и сертификације и трошкова који настају због преласка на органску производњу (услед губитка прихода који је условљен захтевнијим начином производње), произвођачи се теже одлучују да се укључе у овај сектор. Све то се манифестује малим бројем произвођача који своју производњу обављају у складу са прописима о органској производњи.

Подршка произвођачима органских производа, у смислу одговарајуће и континуиране финансијске накнаде, утицала би на повећање површина под органском производњом. У прилог томе говори податак да се површина под овом производњом у 2012. години када подстицаји за органску производњу нису исплаћивани повећала за само 5 ha, док су се површине у 2013. години када је вршена исплата поменутих подстицаја повећала за 1.888 ha.

Обзиром да органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе у складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју могу да утврђују мере подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, потребно је да у предлог својих мера укључе и мере које ће подржавати развој органске производње.

Између осталог, финансијску подршку потребно је диверзификовати у правцу подршке примени нових технологија као што су: компостирање, складиштење и прерада органских производа, мере очувања природних предела и биодиверзитета. Посебно је важно интегрисати мере подршке у концепт руралног развоја и запошљавања становништва на селу кроз ревитализацију старих заната и туризам.

Јавни интерес треба да буде да се субвенцијски подржи органска производња као европски „стандард одрживости пољопривреде” јер представља систем којим се ревитализује нарушена животна средина, деградирано земљиште, зауставља ерозија биодиверзитета, штити и превенира здравље људи и добробит животиња.

Мере подршке органској производњи су укључене у IPARD програм И њихова примена може се очекивати после акредитације те мере. До тада мере подршке органској производњи биће прописане НППР.

Активности које је потребно предузети усврху реализације циља 1:
1) Укључивање представника сектора органске производње у све релевантне радне групе МПШВ и осталих министарстава
2) Сарадња МПШВ са другим министарствима у циљу повезивања законодавног оквира о органској производњи са другим релевантним прописима и стратешким

документима
3) Обезбеђивање адекватних и континуираних мера подршке и већег износа подстицаја за подршку развоју органске производње
4) Акредитација IPARD мере за органску производњу
5) Израда програма органске производње у заштићеним подручјима са одређивањем приоритетних површина за организацију производње

Циљ 2: Хармонизација законодавног оквира за органску производњу у складу са законодавством ЕУ

Кључни прописи којима је област органске производње у ЕУ регулисана су:

1) Уредба Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 од 28. јуна 2007. године о органској производњи и обележавању органских производа и стављању ван снаге Уредбе (ЕЕЗ) бр.2092/91;

2) Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 889/2008 од 5. септембра 2008. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 о органској производњи и обележавању органских производа, у погледу органске производње, обележавања и контроле;

3) Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 1235/2008 од 8. децембра 2008. године о утврђивању детаљних правила за спровођење Уредбе Савета (ЕЗ) бр. 834/2007 у вези режима увоза органских производа из трећих земаља.

Значајно је истаћи да овај правни оквир треба да обезбеди испуњење потенцијала органске производње као значајног елемента аграрне и руралне политике ЕУ.

У мају 2010. године усвојен је Закон о органској производњи („Службени гласник РС”, број 30/10), чија је примена почела 1. јануара 2011. године. МПШВ је јула 2011. године донело Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње. Закон о органској производњи и Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње припремани су у складу са до тада важећим регулативама ЕУ. У 2016. години донет је Правилник о документацији која се доставља овлашћеној контролној организацији ради издавања потврде, као и о условима и начину продаје органских производа („Службени гласник РС”, број 88/16)

Законом и подзаконским актом прописана је производња пољопривредних и других производа добијених методама органске производње, циљеви и начела органске производње, услови које треба да испуни контролна организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи, методе органске биљне и сточарске производње, дужина трајања периода конверзије у биљној и сточарској производњи, начин вршења контроле у органској производњи и мере које овлашћена контролна организација одређује у случају утврђених неправилности у начину обављања производње органских производа, садржина и образац евиденције коју води овлашћена контролна организација, као и начин вођења те евиденције, садржина и образац збирне евиденције, технолошки поступци прераде у органској производњи, састојци, адитиви и помоћне супстанце које се користе у преради органских производа, начин чишћења и средства за чишћење технолошких линија, изглед ознаке и националног знака органских производа, и начин складиштења и превоза органских производа, документација која се доставља овлашћеној контролној организацији ради издавања потврде о томе да је сертифициковани органски производ

који се увози произведен у складу са законом којим се уређује органска производња и прописима донетим на основу тог закона, као и услови и начин продаје органских производа.

Прописи којима се регулише сектор органске производње су припремани у складу са EU acquis, али постоје одредбе које нису у потпуности транспоноване, и то: критеријуми за одобравање одступања од правила органске производње и одобравање употребе производа и супстанци чија употреба је дозвољена у органској производњи, правила за производњу органског вина, додатна правила за контролу, измене и допуне прилога Уредбе (ЕЗ) бр. 889/2008.

Неопходно је континуирано усклађивање законодавног оквира за органску производњу са законодавством ЕУ.

У складу са Законом о органској производњи и пратећим прописима, МПШВ води збирну евиденцију о органској производњи на основу годишњих извештаја овлашћених контролних организација. Основни подаци о произвођачима и њиховој производњи су доступни на сајту Дирекције за националне референтне лабораторије, која је орган у саставу МПШВ. Систем за прикупљање података о органској производњи се стално унапређује. Такође, нарочито је битно да се начин прикупљања и обраде података од стране овлашћених контролних организација усклади. Комплетни подаци о површинама под органском производњом, количинама органских производа и броју произвођача су неопходни за адекватно програмирање мера подршке, као и за стварање функционалног и ефикасног система надзора.

У преходном периоду велики напредак је учињен и у делу прикупљања података о извозу органских производа. На иницијативу МПШВ, Министарство финансија је донело Правилник о изменама и допунама Правилника о облику, садржини, начину подношења и попуњавања декларације и других образаца у царинском поступку („Службени гласник РС”, број 84/10) који је у Јединственој царинској исправи (ЈЦИ) предвидео посебну рубрику у коју се уписују подаци о извезеном органском производу. Уписани подаци постају део информационог система царинске службе на основу кога се води евиденција о извезеним органским производима.

Свеобухватна и ефикасна база података обезбедиће и могућност праћења целовитог система органске производње у Републици Србији. Поред тога што пружа информације о укупном броју произвођача и површинама под органском производњом, она такође даје увид у све делатности везане за ову врсту производње (примарна производња, прерада, увоз/извоз и унутрашњи промет), омогућава контролу примене прописа и издавања сертификата.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 2:
1) Континуиран рад на хармонизацији законодавног оквира са законодавством ЕУ
2) Креирање свеобухватног и ефикасног система за прикупљање података и одговарајуће базе података о органској производњи у складу са захтевима ЕУ
3) Унапређење базе података о доступном семенском и садном материјалу за органску производњу обезбеђивањем софтверског програма, у складу са захтевима ЕУ

Циљ 3: Институционални развој

Дирекција за националне референтне лабораторије као орган у саставу МПШВ у складу са Законом о органској производњи обавља послове у вези са органском производњом. Група за органску производњу у оквиру Дирекције обавља следеће послове: врши надзор над радом овлашћених контролних организација;

учествује у припреми стручних основа за израду прописа из области органске производње; прикупља годишње извештаје о органској производњи од овлашћених контролних организација, води збирну евиденцију о органској производњи, као и евиденције и списак о овлашћеним контролним организацијама; израђује решења којима се: утврђује испуњеност услова за обављање послова контроле и сертификације, одобрава одступање од метода органске биљне и сточарске производње и правила прераде у органској производњи, одобрава употреба репродуктивног материјала из конвенционалне производње после периода конверзије и скраћење или продужење периода конверзије у органској биљној и сточарској производњи и друге послове у вези са органском производњом.

Инспекцијски надзор над спровођењем Закона о органској производњи и прописа донесених на основу њега врши МПШВ преко инспектора за органску производњу.

Група за квалитет, декларисање и означавање хране у Сектору за пољопривредну политику МПШВ поред осталих, обавља и послове који се односе на унапређење органске производње у смислу предлагања мера аграрне политике и учешћа у припреми мера и програма коришћења буџетских средстава за подстицање развоја органске производње. Такође, учествује у изради стратешких докумената и припреми стручних основа за израду прописа у области органске производње и координира рад Стручног савета за органску производњу, као и сарадњу са домаћим и међународним институцијама из ове области.

Управа за аграрна плаћања (у даљем тексту: УАП), као орган управе у саставу МПШВ, за органску производњу, као и за све друге области у оквиру пољопривреде и руралног развоја, расписује конкурсе за доделу подстицаја и објављује јавне позиве за подношење пријава за остваривање права на подстицаје, проверава испуњеност услова за одобравање и исплату средстава, одлучује о праву на подстицај и врши исплату на основу оствареног права на подстицај и повраћај средстава у случају неиспуњавања уговорених обавеза од стране корисника.

У циљу унапређења рада организационих јединица које обављају послове у вези са органском производњом, потребно је пружити подршку њиховом јачању кроз континуитет обуке и унапредити међусекторску сарадњу, као и сарадњу са невладиним сектором.

Јачање институционалних капацитета треба да обухвати и развој невладиног сектора (удружења на националном и регионалном нивоу, задруге, кластере, центре за органску производњу).

Национално удружење за развој органске производње *Serbia Organica* (у даљем тексту: *Serbia Organica*) основано је као кровна организација која окупља читав сектор органске производње у Републици Србији. Активности удружења *Serbia Organica* усмерене су на јачање свести о значају, карактеристикама и начелима органске производње, хармонизацију интереса целокупног сектора органске пољопривреде, развој локалног тржишта органских производа, повећање извоза органских производа и подршку аспектима одрживости производних система. С обзиром да су интереси и потребе у сектору органске производње појединачно и спорадично заступани у државним органима, појавила се потреба за оснивањем удружења које ће заступати интересе свих учесника у ланцу органске производње. Како би *Serbia Organica* наставила да обавља своје активности и унапредила свој рад, потребно је пружање подршке у изградњи одговарајуће интерне структуре у погледу људских и финансијских ресурса.

Поред *Serbia Organica*, у Републици Србији постоји још неколико удружења, активних на локалном нивоу. Иако по броју чланова спадају у мала

удружења, њихова улога према произвођачима и у јачању органске производње на локалном нивоу је изузетно значајна. Због тога је потребно спровести мере у циљу оснаживања ових удружења и унапређења њихових сервиса ка крајњим корисницима.

Развојна агенција Србије (у даљем тексту: РАС) као агенција Владе Републике Србије нуди широк спектар услуга, укључујући подршку директним улагањима и промоцији извоза. Такође, нуди могућност компанијама да промовишу своје активности и производе на међународном тржишту. С тим у вези потребно је интензивније учешће РАС у привлачењу страних инвестиција у области органске производње.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 3:
1) Јачање институционалних капацитета МПШВ у циљу развоја органске производње у складу са прописима ЕУ
2) Развој институционалних капацитета невладиних организација укључених у сектор органске производње (уније, локална удружења, задруге, кластери, центри за органску производњу)
3) Јачање институционалних капацитета Националне асоцијације, Serbia Organica , у циљу испуњења њене функције као кровне организације
4) Подршка интересном удруживању у сектору органске производње (удружења произвођача, кластери и задруге)
5) Интензивније учешће РАС у привлачењу страних инвестиција у области органске производње

Циљ 4: Успостављање оперативног и усаглашеног система контроле и сертификације у органској производњи са стандардима ЕУ

У складу са законодавством ЕУ о органској производњи, државе чланице морају успоставити систем контроле који је у основи усклађен са захтевима Уредбе Парламента и Савета (ЕЗ) бр. 882/2004 о званичној контроли хране и хране за животиње (*Official Food and Feed Control- OFFC*).

Свака држава чланица именује надлежни орган за спровођење надзора у органској производњи. То је најчешће министарство надлежно за послове пољопривреде или други орган именован од стране министарства. Овај орган је одговоран за функционисање контролног система којим се потврђује да су производи означени као органски заиста произведени у складу са методама органске производње. Уредбом Парламента и Савета (ЕЗ) бр. 882/2004 прописани су критеријуми за рад надлежних органа (јасна структура и координација рада, квалификовано особље које се континуирано едукује, успостављене ефикасне контролне мере, успостављена интерна контрола рада и сл).

Надлежни орган може пренети одређени степен контроле на једну или више контролних организација (сертификационих тела), ако оне испуњавају услове прописане Уредбом Савета (ЕЗ) бр. 834/2007. Један од услова је да контролне организације морају бити акредитоване од стране националних акредитационих тела, у складу са у складу са релевантним стандардом за сертификациона тела за сертификацију производа процеса и услуга.

Државе чланице ЕУ и ЕФТА су успоставиле мрежу националних акредитационих тела под називом Европска организација за акредитацију (ЕА) која омогућава да се компетентност свих контролних и сертификационих тела и лабораторија оцењује по истим принципима, у складу са међународним стандардима и процедурама. Национална акредитациона тела, која докажу усаглашеност са траженим

критеријумима, потписују мултилатерални споразум (Multilateral Agreement–MLA) са ЕА, чиме се омогућава међусобно прихватање извештаја и сертификата које издају акредитована тела за оцењивање усаглашености земаља потписница и представљају ефикасан механизам за уклањање трговинских баријера.

Током 2011. године АТС је било предмет „колегијалног оцењивања” тима оцењивача ЕА. Као резултат успешног „колегијалног оцењивања” АТС је 24. маја 2012. године потписало MLA за следеће области акредитације: лабораторије за испитивање, медицинске лабораторије, лабораторије за еталонирање, контролна тела и сертификациона тела за сертификацију производа. Такође, АТС је 27. маја 2014. године потписало нови Мултилатерални споразум о међусобном признавању еквивалентности система акредитације у оквиру ЕА (ЕА MLA) који сада, поред области испитивања, еталонирања, контролисања и сертификације производа, укључује и области сертификације система менаџмента и сертификације особа.

MLA споразум је средство којим национално акредитационо тело демонстрира да, у складу са чланом 11.3 (ц) Уредбе Европске Комисије (ЕЗ) бр. 1235/2008, испуњава тражене захтеве у погледу стандарда ISO/IEC 17011.

На основу Извештаја о оцењивању издатог од стране Акредитационог тела Србије, а после спроведеног поступка оцењивања сертификационог тела Organic Control System (OCS) за спровођење сертификације у области органске производње према OCS стандарду који је еквивалентан са ЕУ прописима, ово сертификационо тело се пријавило Европској комисији како би се нашло на Листи препознатих еквивалентних сертификационих тела у складу са Уредбом Савета (ЕЗ) 834/2007, члан 33. став 3. и тиме потврдило компетентност за спровођење послова контролисања и сертификације органских производа намењених извозу на тржиште ЕУ из Републике Србије. Од 21. јуна 2013. године OCS налази се на листи контролних тела чије је систем контроле и сертификације органске производње признат од стране Европске комисије као еквивалентан систему контроле и сертификације како је то прописано у Регулативи 834/2007.

Organic Control System је од 7. августа 2014. године одобрен од стране Швајцарске владе односно Савезне канцеларије за пољопривреду за контролу органске производње у складу са швајцарским националним прописима. У 2015. години OCS је одобрен од стране Европске комисије за сертификацију органских производа у Црној Гори под кодом ME-BIO-162. Овај код могу да користе произвођачи из Црне Горе који су сертификовани од стране OCS-а.

У складу са одредбом члана 8. Закона о органској производњи, надлежни орган за органску производњу је Дирекција за националне референтне лабораторије (ДНРЛ). Послове контроле и сертификације у органској производњи ДНРЛ поверава независним правним лицима - контролним организацијама, а овлашћење за вршење поверених послова издаје у складу са важећим прописима

У периоду од 2007. до 2011. године МПШВ је издавало овлашћења на основу Закона о органској производњи и органским производима („Службени гласник РС”, број 62/06) и Правилника о условима које треба да испуни правно лице које издаје сертификат, односно ресертификат за органске производе и о начину њиховог издавања („Службени гласник РС”, број 81/06). Законом о органској производњи из 2010. године („Службени гласник РС”, број 30/10) и Правилником о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње („Службени гласник РС”, бр. 48/11 и 40/12) прописани су нови услови које треба да испуни контролна организација, почевши од 2012. године. Испуњеност услова за обављање послова контроле и сертификације утврђује Дирекција за националне референтне лабораторије и издаје овлашћење за рад контролним организацијама. Овлашћење се издаје на период од годину

дана и може се продужити у складу са условима који су прописани законом. Списак овлашћених контролних организација се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије” једном годишње после завршетка процеса овлашћивања.

Сертификати за органске производе које издају овлашћене контролне организације у складу са Законом о органској производњи валидни су само на територији Републике Србије. Извоз органских производа из Републике Србије је могућ са сертификатима који су признати на иностраном тржишту, а издати су на основу контроле коју спроводе регионалне канцеларије иностраних контролних организација регистрованих у Републици Србији или на основу контроле домаће овлашћене контролне организације, а сертификат се издаје у сарадњи са иностраним контролним организацијама (закључивање уговора о пословној сарадњи).

Основни задатак МПШВ је да успостави и одржава ефикасан контролни систем у области органске производње кроз надзор над законитошћу и сврсисходношћу рада овлашћених контролних организација и инспекцијски надзор преко инспектора за органску производњу.

Досадашња контрола се заснивала на контроли испуњености услова контролних организација за добијање овлашћења за обављање послова контроле и сертификације и то провером документације. Поред ове контроле, инспектори за органску производњу вршили су и контролу произвођача, али само оних произвођача који су поднели захтев за добијање подстицаја за органску производњу. Ова контрола састојала се од провере документације и контроле производње на терену. Међутим, унапређење ефикасности система контроле подразумева и проверу рада овлашћених контролних организација приликом обављања контроле органске производње код произвођача, као и редовну проверу спровођења процедура контроле и сертификације после добијања овлашћења.

У циљу унапређења система контроле неопходно је обезбедити континуирану обуку овлашћених организација и инспектора за органску производњу, континуирану сарадњу и размену података и унапређење процедура и контролних листа. У складу са Законом о органској производњи, контролне организације, поред одговарајуће кадровске оспособљености и техничке опремљености, треба да буду акредитоване од стране националног акредитационог тела у складу са стандардом SRPS ISO/IEC 17065.

Уредбом Комисије (ЕЗ) бр. 1235/2008 и одговарајућим упутствима ЕУ која уређују област увоза органских производа, предвиђено је да ЕК може директно да призна контролне организације које обављају послове сертификације у државама које нису чланице ЕУ. Државе чланице ЕУ су крајем октобра 2011. године изгласале прву листу контролних организација која садржи велики број локалних контролних организација чија су седишта ван ЕУ.

После интензивних припрема и подршке од стране Програма за развој приватног сектора у Републици Србији (ACCESS), немачке организације за међународну сарадњу (GIZ), домаћа контролна организација Organic Control System из Суботице је 21. јуна 2013. године и званично увршћена од стране ЕК на листу контролних тела чије су активности у поступку контроле и сертификације органске производње еквивалентне прописима ЕУ.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 4:

1) Континуирана обука овлашћених организација и инспектора за органску производњу, сарадња и размена података и унапређење процедура и контролних листа.
--

2) Унапређење компетентности овлашћених контролних организација у циљу испуњавања захтева ЕУ у складу са Упутством за увоз органских производа у ЕУ и стицања специфичних знања

Циљ 5: Приступачан и захтевима тржишта окренут саветодавни сектор

Незаобилазну улогу у повећању производње органских производа и стимулацији економског раста има приступачан и захтевима тржишта окренут саветодавни сектор. У контексту подизања општег нивоа знања пољопривредних произвођача из области органске производње и повећања конкурентности и профитабилности производње, саветодавни сектор је значајан фактор у даљем развоју органске производње.

Постојеће пољопривредне стручне службе Републике Србије (у даљем тексту: службе) чине бивше пољопривредне станице које су распоређене су на територији целе Републике Србије чинећи јединствену мрежу, а свака служба је активна у свом региону. Сваке године посебним актом Владе утврђује се Годишњи програмаи развоја саветодавних послова у пољопривреди којом се прописује извор, распоред и начин коришћења средстава.

Службе запошљавају пољопривредне стручњаке из различитих области пољопривреде. Саветодаваци за органску производњу нису уско профилисани у пружању услуга само из области органске производње већ су обично задужени и за још неке области. Постојање саветодавца специјализованих само за органску производњу неопходно је пре свега због специфичности органске производње, али и потребе органских произвођача на терену.

Почев од 2014. године, пољопривредни саветодавци имају обавезу да у оквиру индивидуалног начина рада, рада са одабраним газдинствима, укључе одређен број газдинстава која имају сертификовану органску производњу или су у процесу конверзије.

Први корак у развоју саветодавних услуга из области органске производње је анализа постојећег стања у саветодавним службама, на основу реализованих едукација пољопривредних саветодаваца из области органске производње. Утврђивање реализованих едукација могуће је утврдити на основу прегледа који постоји у Институту за примену науке у пољопривреди (ИПН) као овлашћеној организацији за спровођење обука и усавршавања пољопривредних саветодаваца од доношења Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10).

Како би пољопривредни произвођачи на целој територији Републике Србије били у могућности да добију квалитетне и адекватне саветодавне услуге везано за органску производњу, неопходно је да се у свакој пољопривредној стручној служби Републике Србије одабере најмање један пољопривредни саветодавац чији ће рад бити усмерен на органску производњу, а све у складу са потребом произвођача са одређеног подручја.

Да би се извршио одабир, неопходно је прописати критеријуме за саветодавце у органској производњи (формално образовање, радно искуство, професионални тренинзи итд). Као резултат ових активности добићемо профилисаног саветодавца који својим радом пружа стручну подршку постојећим произвођачима и преузима активну улогу у увођењу нових произвођача и популаризовању органске производње.

Такође, потребно је да се интезивира обука саветодаваца у земљи и иностранству за органску производњу у складу са Годишњим планом усавршавања

пољопривредних саветодаваца, који одобрава Стручни савет у складу са законом који уређује ову област, где ће пољопривредни саветодавци стицати актуелна знања и информације из ове области и пратити најновија научна и стручна достигнућа везано за своју област деловања.

У циљу развоја органске производње потребно је да се настави са едукативном и промотивном улогом саветодаваца кроз следеће активности: пружање стручних савета, препорука и помоћи, ТВ и радио наступи, кроз текстове на порталу Пољопривредне саветодавне стручне службе Републике Србије и кроз текстове у штампаним медијима.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 5:
1) Идентификовање капацитета пољопривредних саветодаваца за органску производњу
2) Избор пољопривредних саветодаваца према дефинисаним квалификационим критеријумима за органску производњу
3) Израда и увођење модела за функционисање рада пољопривредних саветодаваца за органску производњу
4) Континуиране обуке пољопривредних саветодаваца за органску производњу
5) Едукативна и промотивна улога саветодаваца у развоју органске производње
6) Успостављање модела за трансфер резултата пројеката научно-истраживачких организација према органским произвођачима

Циљ 6: Успостављање примењених истраживања у области органске производње и прераде

Примењена истраживања представљају важну компоненту развоја органске производње. Актуелни мултидисциплинарни програми истраживања су од националног значаја и омогућавају циљно и дугорочно обједињавање основних, примењених и развојних истраживања из области органске производње и прераде. Истраживачки пројекти се успешно спроводе од стране релевантних научно - образовних и истраживачких институција у Републици Србији, што указује на иницијативу истраживачког кадра и актуелност праћења истраживања на међународном нивоу. Већина пројеката је подржана од стране МПНТР, као и других локалних извора финансирања. Неки од пројеката су подржани и од стране МПШВ у периоду од 2004 - 2007 године, а 2010. године у оквиру СТАР - пројекта Светске банке и 2013. и 2014. године.

У Републици Србији постоји мрежа институција које су акредитоване за спровођење научноистраживачког рада. Садашњи систем финансирања истраживања, базиран на националном буџету, ослања се на јавне позиве за пројекте које објављује МПНТР. Иако је биорационалним методама и коришћењу одрживих ресурса дат изузетан значај, теме које се односе на органску производњу нису директно дефинисане у горе поменутих јавних позивима. У складу са тим неопходно је прецизирати пројектне позиве намењене истраживањима у органској производњи и преради који би допринели развоју истраживачких капацитета институција који се баве овом проблематиком.

У циљу развоја интердисциплинарног приступа у истраживањима, неопходно је дефинисати приоритете истраживања израдом одговарајуће стратегије. Истраживања би требало да буду у складу са стварним потребама органског сектора, укључујући агробiodиверзитет, генетичке ресурсе, генетику и оплемењивање биља, производњу органског семена и садног материјала, производњу средстава за заштиту и

исхрану биља, системе узгоја биљака и животиња и технологију прераде, као и социо - економске аспекте. Практични део истраживања је потребно спроводити у оквиру „on farm” и „off farm” огледа, при чему значајну улогу имају сертифициване фарме и мала и средња предузећа.

Специфичан национални приоритет у оквиру истраживања у области органске производње, треба да буде и мултидисциплинарни приступ истраживачким пројектима који би укључио истраживаче из других области, поготово оних који се тичу човековог здравља и заштите животне средине. У том смислу потребно је институционално умрежавање МПШВ, МПНТР и МЗ у циљу заједничке подршке истраживачким програмима у органској пољопривреди. Ови субјекти би кроз интернационалну билатералну и мултилателарну сарадњу представљали значајан сегмент у организацији националних конференција, симпозијума и других научно - стручних скупова у органском сектору.

У циљу повећања квалитета истраживања, неопходна је интеграција истраживачких програма у Републици Србији са онима који су присутни у ЕУ (ERA Net, CORE Organic), што би подразумевало разраду специфичног истраживачког програма, као део предуслова за интеграцију. Умрежавање и размена истраживача са универзитета и института са научно - образовним институцијама из ЕУ, као и приступ чланству организације ISO FAR у знатној мери би допринело унапређењу истраживачких ресурса у Републици Србији. У ту сврху неопходно је формирати организацију истраживача Републике Србије која би институционализовала постојећи истраживачки кадар и дефинисала смернице и циљеве истраживања у овој области (нпр. Друштво истраживача у органској производњи Републике Србије).

Такође, од великог је значаја успостављање практичног система примене знања и повећање сарадње између истраживача и саветодаваца, приликом чега би иновативна научна достигнућа нашла примену у пракси. Успостављањем већег броја демо - фарми омогућила би се едукација произвођача и осталих заинтересованих који би били у могућности да се на терену упознају са методама органске производње, а све у циљу популаризације и омасовљења органске производње. На њима би се на практичан начин вршила примењена истраживања и едукација произвођача.

Произвођачи органских производа и њихова удружења у Републици Србији нису довољно консултовани при креирању научноистраживачких пројеката што утиче негативно на примењивост резултата у пракси.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља б:
1) израда Стратегије развоја истраживања у органској производњи са дефинисаним приоритетима (агробiodиверзитет, генетички ресурси, генетика и оплемењивање биља, производња органског семена и садног материјала, средства за заштиту и исхрану биља, системи узгоја биљака и животиња, технологија прераде, социо - економски аспекти)
2) подшка сарадњи између истраживачких институција (факултета, института, истраживачко - развојних центара, ПСС) и заинтересованих физичких и правних лица
3) подршка увођењу нових технологија у органској производњи и преради
4) интензивирање међународне сарадње кроз размену и умрежавање истраживача са универзитета и института из Републике Србије са истраживачима у земљама ЕУ и света које су препознатљиве по развијеној органској производњи
5) укључивање националних истраживачких институција у тренутно актуелне истраживачке пројекте

6) извођење примењених истраживања у циљу унапређења органске производње
--

Циљ 7: Унапређење органске производње кроз формално образовање

У претходном периоду уложен је значајан напор у циљу укључивања органске производње у формално образовање, односно наставни план и програм средњих пољопривредних школа, високих пољопривредних школа струковних студија и факултета. Органска пољопривреда је саставни део неких модула и предмета на високим пољопривредним школама струковних студија.

Тренутна ситуација је резултат реалне потребе за кадровима из области органске пољопривреде, која сада није велика, али се у будућности очекује значајно повећање. Такође, треба напоменути да је предмет органска пољопривреда (или у оквиру одрживе пољопривреде) укључена у већи број студијских програма на дипломским академским студијама или мастер програмима као изборни или обавезни предмет.

Укључивање органске производње у формално образовање је у домену одговорности и интереса средњих школа, односно универзитета који су у надлежности МПНТР. У циљу примене актуелних знања потребно је унапредити наставне планове и програме из области органске производње и обезбедити квалитетне уџбенике и стручну литературу који ће пружити целовит приказ градива укључујући теоријске претпоставке, методолошку утемељеност, разграничење (дефинисање) кључних, основних појмова, разраду општих и специфичних проблема у тој области и који ће поред основног текста садржати и примере, случајеве или илустрације из праксе. Посебно је важан аспект практичне наставе који је неопходно унапредити у целом систему образовања у области пољопривреде.

Образовни програм усмерен ка школском узрасту има велики утицај на јачање јавне свести о органској производњи. У овом домену едукације постоје одређене иницијативе, али је образовна активност и даље на самим почецима.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 7:
1) унапређење наставних планова и програма формалног и неформалног образовања из области органске производње
2) обезбеђивање уџбеника и стручне литературе у складу са планом и програмом образовних установа, институција и организација
3) унапређење знања наставно - образовног и стручног кадра у области органске производње
4) интензивирање сарадње између домаћих и иностраних универзитета и других научно- образовних и стручних институција и организација

Циљ 8: Развој домаћег тржишта органских производа

Домаће тржиште органских производа још увек није довољно развијено. Органски производи се могу наћи на зеленим пијацама, у неколико ланаца супермаркета и у специјализованим продавницама „здраве хране”. Са циљем да се побољша понуда ових производа, Зелена мрежа Војводине је у Новом Саду још 2004. године покренула продају органских производа у оквиру пијаце „Мој салаш”. Она окупља произвођаче органских производа, произвођаче из добре пољопривредне праксе и произвођаче традиционалних производа. Са истим циљем у Београду у јулу 2011. године удружење Serbia Organica је у сарадњи са ЈП „Градске пијаце” започело пројекат „Пијаца органске хране”. За сада се пројекат реализује на једној београдској пијаци, а

намере су да се продаја органских производа прошири и на друге пијаце на територији града, као и да постане део сталне понуде на градским пијацама. Један од начина продаје свежих органских производа јесте директна продаја на самом газдинству што је карактеристично за регион АПВ.

Прерађени органски производи углавном су из увоза, а од домаћих производа могу се наћи сокови, чајеви, џемови, брашно, намази, слатко и пастеризовано поврће. Евидентан је недостатак органских производа анималног порекла.

Иако је понуда органских производа како из домаће производње тако и из увоза проширена, још увек је ограничена како у погледу асортимана тако и у погледу доступних количина. Ови производи се најчешће налазе на полицама заједно са производима који важе за „здраве производе” без јасног објашњења по чему се органски производи разликују од осталих.

Развоју домаћег тржишта допринело би удруживање добављача и произвођача у произвођачке и трговачке асоцијације чиме би се обезбедила довољна количина органских производа за трговачке ланце, ресторане, сервисе доставе хране и др. Јавна набавка органске хране (мензе у предшколским установама, управама, школама, универзитетима) може се такође сматрати чиниоцем подршке развоја органског тржишта. Истовремено, потребно је успостављање ефикасне брзе понуде и потражње органских производа.

Како би се повећала потражња за органским производима неопходно је иницирати едукативно – промотивне кампање којима ће се се утицати на јачање свести потрошача о значују и предностима органских производа. Важна је и промоција националног знака којим се органски производи обележавају са циљем његове боље препознатљивости међу потрошачима. Боља информисаност потрошача може се постићи успостављањем интернет странице која ће садржати релевантне и атрактивне информације о понуди органских производа.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 8:
1) израда анализе националног тржишта органских производа (тренутно стање и потенцијали)
2) успостављање добро снабдевених и организованих локалних продајних места (пијаце и мале продавнице) и већа учесталост пијачних дана
3) повезивање са ланцима супермаркета који имају могућност значајнијег пласмана органских производа.
4) успостављање ефикасне интернет брзе понуде и потражње органских производа
5) интензивирање едукативно - промотивних кампања којима ће се утицати на јачање свести потрошача

Циљ 9: Раст извоза органских производа

Органска производња се одвија у више од 172 земаља света¹³. Удео површина под органском производњом у односу на укупне пољопривредне површине, у сталном је порасту. Тржиште органских производа, такође расте, не само у Европи и Северној Америци, него и у многим земљама у развоју. Ипак, за извознике из Републике Србије, најзначајније је тржиште ЕУ које и поред значајне сопствене производње и даље показује потребу за увозом органских производа. Највећи потрошачи органских производа у ЕУ су Немачка, Француска, Италија и Велика Британија.

¹³ Извор: FiBL & IFOAM (2016): The World of Organic Agriculture 2016. Frick and Bonn

Упркос финансијској кризи тржиште органских производа у ЕУ бележи континуирани раст. Велики ланци супермаркета у већини европских земаља настављају да развијају и повећавају понуду органских производа што утиче и на већу потражњу за органским производима.

Органска производња у Србији је највећин делом, окренута извозу. Посматрано појединачно по производима, највећа вредност у 2013. години је остварена извозом замрзнутог воћа и то купине, малине, вишње, затим сушеног воћа купине, малине, вишње и јагоде, свежег воћа јабуке и шљиве, затим воћних сокова и концентрата воћних сокова боровнице и јабуке и сушеног зачинског биља.

У 2013. години забележен је раст у извозу органских производа. Укупна количина извезених органских производа у 2013. години износила је 7.101.301,24 kg (2012: 1.561.672,50kg), а остварен извоз је био у вредности од преко 10 милиона евра. У 2015. години вредност извоза органских производа је износио 19,6 милиона евра што је 75% више у односу на вредност извоза од 11, 2 милиона евра у 2014. години. Највеће учешће у извозу је имало свеже и смрзнуто органско воће са 17.082.205 евра односно 87%.

Одређен број компанија успешан је у пласману органских производа на иностраним тржиштима, међутим потенцијал који Република Србија има у погледу извоза органских производа није довољно искоришћен. Наши произвођачи нису конкурентни на иностраном тржишту, с једне стране јер производе мале количине производа које није могуће пласирати на тржиште које захтева стабилну испоруку производа у одговараћим количинама и уједначеног квалитета, а са друге стране због недостатка информација о стању и захтевима на тржишту и тржишним партнерима. Из Републике Србије се највише извозе производи ниског степена прераде који самим тим имају и мању додату вредност. Маркетиншке активности које за циљ имају брендирање производа и њихову промоцију у иностранству нису заступљене у довољној мери.

Подршку извозницима треба пружити кроз јачање, продубљивање и ширење њихових пословних веза и односа, као и подршку наступу на сајмовима. Произвођаче који имају извозни потенцијал треба помоћи приликом освајања нових тржишта, посебно на пољу извоза биљака богатих протеинима, семена уљарица и високо квалитетних житарица чији је дефицит евидентан на глобалном нивоу. Такође, обука из области маркетинга запослених у компанијама које планирају пласирање својих производа на иностраним тржиштима и наступ на сајмовима је незаобилазан елемент у продорном тржишном наступу.

Формирање базе података допринело би овом процесу (информације о тржиштима у различитим земљама, режими земаља увозница, списак увозника, корисни линкови итд). Такође, сама удружења могу у великој мери допринети повезивању домаћих произвођача са потенцијалним увозницима.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 9:
1) успостављање система праћења потреба иностраних тржишта, тржишних трендова, цена и актера на тржишту
2) обука из области маркетинга за компаније које планирају наступ на иностраним тржиштима
3) активније учешће Развојне агенције Србије у промоцији извоза органских производа
4) подршка учешћу српских произвођача и извозника на регионалним и међународним сајмовима за органску производњу

Циљ 10: Стварање повољнијих услова за производњу и прераду органских производа

У оквиру читавог производног ланца у органској производњи неопходна су додатна улагања у циљу испуњавања специфичних захтева органске производње. Један од активности којом би се створили повољнији услови за бављење овом производњом јесте и учествовање локалних самоуправа у кредитним програмима чиме би се постигли повољнији услови за кредитирање произвођача органских производа јер би локалне самоуправе могле преузети на себе отплату камата на кредите што већ раде у области конвенционалне пољопривреде.

Средства за заштиту биља и средстава за исхрану биља и оплемењивачи земљишта која су дозвољена за употребу у органској производњи региструју се и стављају у промет на исти начин као и средстава за употребу у конвенционалној производњи. Имајући у виду мале површине под органском производњом, регистрација ових средстава није економски исплатива како за произвођаче тако и за увознике ових средстава, што за последицу има ограничен број регистрованих средстава дозвољених за употребу у органској производњи у Републици Србији и ствара потешкоће за несметано одвијање производног процеса.

Како би се унапредили услови за производњу и увећали приноси неопходно је обезбедити различите врсте и довољне количине регистрованих инпута дозвољених за употребу у органској производњи. Удружења би могла да припреме листе регистрованих инпута који су неопходни за производњу. Такође, удружења би у сарадњи са својим члановима могли да припреме и листе инпута за органску производњу којих нема на тржишту Републике Србије. На овај начин компаније које се баве производњом или увозом би имале смернице за којим инпутима постоји највећа потреба и економски интерес да исте произведу или увезу.

У односу на ранији период нешто је боља доступност семенског материјала стрних жита, соје, појединих врста поврћа што и даље не задовољава потребе произвођача јер су количине и асортиман органског семена врло оскудни. И даље на тржишту нема доступног садног материјала кромпира, а пре свега сорти толерантних према учесталијим болестима. Садни материјал воћака и винове лозе произведен методама органске производње такође је недоступан. Важан проблем представља чињеница да у складу са важећим прописима о садном материјалу немамо уматичене биљке највећег броја аутохтоних сорти воћака које су погодне за органску производњу.

Обзиром да се ради о захтевној производњи са много ограничења и забрана, неопходна је едукација произвођача, поготову произвођача који тек намеравају да се укључе у овај сектор пољопривредне производње. У циљу боље информисаности произвођача, неопходно је оснивање инфо центра за органску производњу, чији би задатак био да споји све доступне информације о органској производњи (методама органске производње, подстицајним средствима и потребној документацији, едукацијам и итд). Како би испунио своје циљеве, инфо центар мора вршити три функције, било властитим средствима било уз помоћ државних институција и стручњака: прикупљање и праћење података на националном нивоу, анализа и интерпретација прикупљених података и извештавање и ширење резултата.

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 10:
1) припрема листе регистрованих инпута за органску производњу
2) континуирана подршка едукацији произвођача
3) формирање инфо центра за органску производњу

4) укључивање произвођача органских производа у реализацију научно-истраживачких пројеката везаних за инпуте и иновативне технологије

Циљ 11: праћење реализације циљева и активности з а развој органске производње прописаних у НППР

Активности које је потребно спровести у сврху реализације циља 11:
1) МПШВ именује одговорну особу за праћење реализације циљева и активности
2) израда детаљног плана активности са дефинисаним роковима
3) израда шеме за праћење постигнутих резултата

6.2.4.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Повећање површина пољопривредног земљишта под органском производњом;
- 2) повећање броја животиња/јединки/пчелињих друштава у органском систему узгоја;
- 3) повећање броја пољопривредних газдинстава која се баве органском производњом;
- 4) повећање конкурентности органске производње;
- 5) развој домаћег тржишта органских производа, као и повећање извоза органских производа на инострано тржиште.

6.2.4.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера подстицаји за органску пољопривредну производњу директно је повезана са IPARD мером „Агро-еколошко-климатске мере и мера органске производње”, чија примена је планирана у другој фази акредитације мера IPARD програма.

Ова мера је интегрално повезана са другим мерама из НППР које се односе на очување животне средине. Очување генетичких ресурса за храну и пољопривреду заједно са бригом о пољопривредном земљишту и пољопривредним пределима високе природне вредности стварају предуслове за бављење органском производњом и производњу здравствено безбедне хране. Органска производња доприноси очувању јединствених пољопривредних полуприродних предела изузетне лепоте, ствара идеалне предуслове за развој непољопривредних активности на селу (IPARD мера „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања”, као и мери НППР „Подстицаји за диверзификацију дохотка и унапређење квалитета живота у руралним подручјима”). Такође, мера „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER” у оквиру IPARD програма може бити успешно комбинована са подмером органске производње кроз покретање локалних иницијатива и стратегија локалног развоја које су засноване на бризи о природном окружењу и стварању бољих услова за живот и рад у руралним подручјима.

6.2.4.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то:

1) физичко лице - носилац породичног комерцијалног пољопривредног газдинства;

2) предузетник;

3) правно лице.

6.2.4.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.2.4.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да предмет подстицаја није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;

2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када није власник катастарских парцела, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

5) ако је остварио право на подстицаје за органску биљну и/или сточарску производњу, не може остварити право на директна плаћања за исте површине и за исту меру;

6) ако је остварио право на подстицаје за органску сточарску производњу не може остварити право на директна плаћања за исто грло и за исту меру.

6.2.4.8. Специфични критеријуми прихватљивости

Подстицаје за органску производњу остварују: произвођачи чија је производња у периоду конверзије, произвођачи којима је завршен период конверзије и налазе се у поступку издавања сертификата, и произвођачи који имају сертификовану биљну или сточарску производњу.

Произвођач треба:

1) да је са овлашћеном контролном организацијом закључио уговор о вршењу контроле и сертификације у органској производњи, који важи за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, односно у случају групне сертификације да је закључио уговор о сарадњи са произвођачем и да је у уговору који је тај произвођач закључио са овлашћеном контролном организацијом подносилац захтева наведен као произвођач кооперант, у складу са посебним прописом којим се ближе уређује контрола и сертификација у органској производњи и методе органске производње;

2) обавља производњу у складу са прописима којима се уређује органска производња;

3) у наредне три године од године за коју је остварило право на подстицаје за органску биљну производњу примењује методе органске биљне производње, у складу са законом којим се уређује органска производња, на

катастарским парцелама за које је остварило право на подстицаје за органску биљну производњу;

4) има пријављене површине под одговарајућом биљном културом и у складу са посебним прописом којим се уређује регистрација пољопривредних газдинстава;

5) има пријављену врсту и број животиња;

б) има уговор закључен са овлашћеном организацијом са роком важења за годину за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја, односно у случају групне сертификације уговор о сарадњи са произвођачем и уговор који је тај произвођач закључио са овлашћеном контролном организацијом у којем је подносилац захтева наведен као произвођач кооперант.

6.2.4.9. Прихватљиве инвестиције

Плаћања за органску производњу се обављају у виду годишњег плаћања по јединици површине за органску биљну производњу и плаћања у органској сточарској производњи по грлу/јединки животиње/ кошници, за производњу у периоду конверзије и производњу која има органски статус.

Ова врста плаћања се у ЕУ реализује кроз ткз. компензациона плаћања на годишњем нивоу, а према калкулацији трошкова коју су израчунале научностручне институције. Компензациона плаћања имају за циљ да надокнаде губитак прихода због повећаних трошкова и умањења приноса који настају услед добровољног придржавања основних принципа органске производње.

Планирано је да се у наредном периоду у сарадњи са научностручним институцијама пропишу нивои компензационих плаћања за органску производњу за Републику Србију.

6.2.4.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове подмере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја, већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.2.4.11. Интензитет помоћи

У биљној производњи, обрачунавање се врши по хектару, а у сточарској производњи, по грлу/јединки животиње, односно пчелињем друштву и увећана су за минимално 40% у односу на плаћања за конвенционалну биљну, односно сточарску производњу.

Висина годишњих плаћања, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописује се посебним прописом којим се уређује ова мера.

6.2.4.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за органску пољопривредну производњу прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.2.4.13. Показатељи

Редни број	Показатељи
1.	Површина под биљном производњом у периоду конверзије (ha)

2.	Површина под органском биљном производњом - органски статус (ha)
3.	Број грла стоке које се налазе у периоду конверзије
4.	Број грла стоке која се налази у органском статусу
5.	Број пољопривредних газдинстава која су остварила подстицај за органску биљну производњу
6.	Укупан износ исплаћених подстицаја (дин)

6.2.4.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

6.2.5. Подстицаји за одрживо коришћење пољопривредног земљишта – контрола ерозије земљишта

6.2.5.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Закон о пољопривредном земљишту („Службени. гласник РС”, бр. 62/06, 65/08 - др. закон, 41/09, 112/15 и 80/17);
- 4) Закон о водама („Службени. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 101/16);
- 5) Закон о шумама („Службени. гласник РС”, бр. 30/10, 93/12 и 89/15) ;
- 6) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014- 2024. године.

6.2.5.2. Образложење

Пољопривредно земљиште је основни ресурс пољопривредне производње. Велике површине земљишта изложене су интензивном процесима деградације, а један од најугрожаванијих чинилаца тог процеса је ерозија земљишта и то водом: утицајима - „ударима” кишних капи на површину акумулативно - хумусног слоја (укључујући и јаружну ерозију), односно ветром - одношењем честица плодног површинског слоја. Ерозија ветром проузрокује губитак горњег слоја земљишта и смањује његову плодност односећи честице земљишта горњег плодног (продуктивног) слоја богатог хранивима.

Спречавањем негативних утицаја процеса ерозије спречава се осим деградације пољопривредног земљишта и деградација агро-биодиверзитета. Израдом дигиталних карата, чији је основ постојећа карта ерозије, добијен је податак да подручја под јаким потенцијалом ерозије заузимају 3,320.80 km², односно 3.76% територије Републике Србије. На основу података РСЗ на подручју Републике Србије само у 2012. години еродирано је 6,296 km² земљишта док је смирено 374 km².

Спровођење ове мере подразумева бригу о земљишту примењујући следећу праксу:

- 1) уочавање места где је могуће скупљање воде на површини пољопривредног земљишта, односно где је могуће стварање „осетљивих” места са неповољном структуром и влажности честица;

2) повећање органске материје у земљишту која осигурава стварање биљног покрива у циљу спречавања одношења честица са површине земљишта;

3) одржавање пољопривредног земљишта у одговарајућем стању и то: правилном и редукованом обрадом, или одржавањем оптималне количине влаге да земљишне честице на површини не би биле суве;

4) смањењем количине воде за наводњавање;

5) правилном употребом механизације, у смислу да се при недовољној количини влаге у земљишту користе агрегати са ротирајућим алатима који стварају мрвичасто - прашкасти слој земљишта;

6) спречавањем ерозије земљишта избегавањем проблема у сточарској производњи (превелик број грла стоке при неодговарајућој количини влаге у земљишту, превеликом испашом, испашом у зимском периоду или испашом крај обала река или крај водотокова).

Ова мера је по ЕУ класификацији сврстана као мера руралног развоја, али због кадровских капацитета, као и расположивих средстава спровођење ове мере, мониторинг над спровођењем за ову меру је у надлежности Управе за пољопривредно земљиште, органа управе у оквиру МПШВ.

6.2.5.3. Општи циљеви

1) Одрживо управљање земљиштем као природним ресурсом и добром од општег значаја;

2) заштита земљишта од негативних утицаја неодговарајуће пољопривредне производње и неодговарајуће производне праксе;

3) рационално управљање водним ресурсима и њеним утицајима на пољопривредно земљиште;

4) заштита земљишта од негативних утицаја воде и ветра;

5) унапређена примена добре пољопривредне праксе (агро - мелиоративне мере).

6.2.5.3.1. Специфични циљеви мере

1) Производња или доношење слоја земљишта или земљишних агрегата који су слабије подложни ерозији;

2) одржавање пољопривредног земљишта у одговарајућем стању:

(1) одржавањем одговарајуће влажности земљишта,

(2) чувањем органске материје земљишта на површинском слоју (чување нутријената који чине плодност земљишта);

3) правилан начин управљања земљиштем, путем:

(1) начина обраде,

(2) контроле плодности у циљу правилне употребе ђубрива и пестицида,

(3) избором врсте гајених култура,

(4) чувањем и заоравањем органских остатака на површини пољопривредног земљишта.

6.2.5.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера „Подстицаји за одрживо коришћење пољопривредног земљишта – контрола ерозије земљишта интегрално је повезана са осталим мерама из НППР које се односе на очување и унапређење животне средине и природних ресурса. Спречавање ерозије земљишта и брига о одрживом управљању овим природним ресурсом је од изузетног значаја за стварање предуслова за спровођење осталих мера у оквиру ове мере НППР.

6.2.5.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то:

- 1) физичко лице - носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) предузетник;
- 3) правно лице.

6.2.5.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.2.5.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;
- 2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;
- 3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;
- 4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;
- 5) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

Уколико је корисник предузетник или правно лице, треба да:

- 1) је уписан у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу (предузетници и правна лица);
- 2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног преступа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник правно лице, треба да:

- 1) је разврстан у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;
- 2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;
- 3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

6.2.5.8. Специфични критеријуми прихватљивости

- 1) корисник поседује израђен Програм за контролу или борбу против ерозије или добијене Препоруке за одговарајуће поступање;
- 2) корисник има пријављену биљну или сточарску производњу у складу са законом којим се уређује пољопривреда и рурални развој;
- 3) забрана разоравања травних покривача на ливадама и пашњацима.

6.2.5.9. Прихватљиве инвестиције

- 1) утврђивање мера за заштиту земљишта као природног ресурса и стављање под контролу ерозионих процеса;
- 2) рана сетва озимих усева и стварање одговарајућег травног покривача у подручјима где је опасност од ерозије већа;
- 3) постизање најмање 25% покривености земљишта до почетка јесењих и зимских ерозивних утицаја путем воде, ветра, поплава и слично;
- 4) формирање трака травног покривача на осетљивим местима, посебно на падинама и дну парцеле ако је под нагибом;
- 5) остављање жетвених остатака на површини земљишта у циљу одржавања органске материје;
- 6) одбрана од ветра, смањење његове брзине на мање од 20 km/h, односно изградња ветрозаштитних појасева са пропусношћу од 40- 50% и регулисање висине појасева;
- 7) стварање гребенова на површини земљишта у висини од 5 - 10 cm;
- 8) обрада земљишта по контурама односно попреко у односу на пад земљишта;
- 9) обрада земљишта стварањем специфичних структура у циљу заштите од водених бујица (нпр. изградња тераса).

6.2.5.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове мере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.2.5.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова у оквиру инвестиције је 30%.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом којим се уређује спровођење ова мере.

6.2.5.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за одрживо коришћење пољопривредног земљишта - контрола ерозије земљишта прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања којим се уређује буџет Републике Србије.

6.2.5.13. Показатељи

Редни број	Показатељи
1.	Површина земљишта захваћена ерозионим процесима (% од укупне површине Републике Србије - 77.474 km ²)
2.	Површина земљишта захваћена водном ерозијом

3.	Површина земљишта захваћена ерозијом ветра
4	Годишњи губитак земљишта који је најбогатији нутријентима по дубини слоја (cm)

6.2.5.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НПРР, 2018-2020. године.

6.2.6. Подстицаји за одрживо коришћење шумских ресурса

6.2.6.1. Правни основ

- 1) Закон о шумама;
- 2) Национални акциони план за коришћење обновљивих извора енергије Републике Србије усклађен са Директивом ЕУ број 2009/28/ЕЗ (Одлука 2009/548/ЕЗ);
- 3) Закон о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка и 14/16);
- 4) Закон о енергетици („Службени гласник РС”, број 145/14).
- 5) Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС”, број 59/06);
- 6) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 - 2024. године.

6.2.6.2. Образложење

Шуме у Републици Србији заузимају 2.25 милиона ха (што чини 29,1% укупне територије Републике Србије). Поред недовољног степена шумовитости који заостаје за процењеним оптималним од 41,4% за 12,3% и укупно недовољне вредности просечне дрвне запремине и запреминског прираста по ха од 161,0 m³ и 4,0 m³, незадовољавајуће стање шума карактерише и следеће:

- 1) неповољна структура по пореклу и узгојном облику: близу 2/3 или 64,7% површине шума представљају изданачке шуме са једва половином потенцијалног инвентара;
- 2) неповољна структура по очуваности: на 29 % обрасле површине простиру се разређене и девастиране шуме;
- 3) изразито неповољна старосна структура природних високих шума и изданачких шума;
- 4) изостало планирано природно обнављање на значајном делу површине високих шума;
- 5) незадовољавајуће здравствено стање, које се интензивно испољава процесом хроничног сушења шума;
- 6) неповољна сортиментна структура дрвне запремине: однос облог техничког и просторног дрвета је 33,5 : 66,5%;
- 7) недовољна отвореност шума саобраћајницама на нивоу од 9-12 m/ха, а у шумама сопственика тек 1/3 до 1/2 отворености шума којима газдују јавна предузећа;
- 8) остали потенцијали шума и шумских станишта (недрвни производи и биомаса) нису искоришћени у могућој мери.

Поред тога, рурална подручја у Републици Србији која су богата шумом карактеришу неразвијена шумска инфраструктура, низак степен диверзификације прихода који потичу из коришћења шумских ресурса и неразвијен систем ланца

снабдевања дрветом и осталим производима који потичу из шума. Као последица оваквог стања, постојећи шумски ресурси се користе екстензивно, неефикасно и са много мањим економским бенефитима у односу на своје потенцијале. Због оваквог коришћења шума које су у приватном власништву, у неким пределима у великој мери угрожен је и биодиверзитет.

Бројни су проблеми са којима се сусреће становништво у руралним подручјима у контексту коришћења шумских потенцијала. У основи, ти проблеми се могу груписати у четири категорије: економске, еколошке и проблеме одрживости и ефикасности.

Посебно се истичу проблеми газдовања шумама у шумама сопственика које се простиру на нешто мање од половине укупне површине шума, а које карактерише лоше стање и уситњеност поседа (просечна величина парцеле у приватном поседу је 0,34 ha, а укупна површина приватних шума износи 1.169.533 ha), нерешени својински односи, што отежава газдовање, затим појава „нових” власника већег поседа (црква, задруге, велики земљопоседници), али и заинтересованост државе да учествује у подстицању развоја приватног сектора ради остварења циљева одрживог развоја.

Један од значајних проблема је и незаконита и неевидентирана сеча у приватним шумама. Најчешћи узрок оваквог облика сеча је сиромаштво становништва у руралним подручјима коме су приходи од сече и продаје дрвета најзначајнија ставка у укупним годишњим приходима. Истраживања су показала да је потрошња огревног дрвета у Републици Србији знатно већа у односу на регистровану производњу, што у великој мери негативно утиче на биодиверзитет шума.

Застарела механизација, велико учешће ручног и анималног рада, неорганизованост приватних власника шума, ниска продуктивност и мала понуда дрвета у квантитативном смислу само су неки од разлога због којих највећи број приватних власника шума не представља озбиљне партнере индустрији за прераду дрвета нити има озбиљнију улогу у њеним ланцима снабдевања дрветом. Због застареле технологије и традиционалног приступа производњи дрвеног угља ефикасност коришћења дрвета је изузетно ниска, док је коришћење осталих производа шума, пре свега недрвних шумских производа, симболично.

Све наведено потврђује да се становништво у руралним подручјима углавном бави агро-шумарством, при чему ниједна од ових привредних грана нема примат, већ се приход остварује кроз комбинацију пољопривредне и шумарске производње, на врло малим поседима, неефикасно и екстензивно.

Имајући у виду наведене проблеме у коришћењу шумских ресурса у руралним подручјима, предложена мера има за циљ да створи предуслове за промену оваквог стања и прелазак са екстензивног на одрживо и ефикасно коришћење шумских ресурса, што ће допринети повећању диверзификације, конкурентности и висине прихода становништва у руралним подручјима.

Подмере које се спроводе у оквиру ове мере су:

- 1) Развој шумских подручја и унапређење исплативости газдовања шумама;
- 2) улагања у шумарске технологије, прераду и мобилизацију и пласман шумских производа на тржиште;
- 3) подршка изградњи шумске инфраструктуре са циљем повећања доступности и ефикасности коришћења шумских ресурса;
- 4) развој саветодавне шумарске службе;
- 5) успостављање група и организација произвођача;
- 6) подршка успостављању мреже НАТУРА 2000;

7) подршка сарадњи и стварању кластера и мрежа у шумарству.

Ова мере је по ЕУ класификацији сврстана као мера руралног развоја али због кадровских капацитета као и расположивих средстава спровођење ове мере, мониторинг над спровођењем за ову меру је у надлежности Управе за шуме, органа управа у оквиру МПШВ.

6.2.6.3. Општи циљеви

- 1) Заштита и стабилност шумских екосистема;
- 2) санација општег стања деградираних шумских екосистема;
- 3) обезбеђивање оптималне обраслости;
- 4) очување трајности и повећање приноса;
- 5) очување и повећање укупне вредности шума;
- 6) развијање и јачање општекорисних функција шума;
- 7) повећање степена шумовитости.

6.2.6.3.1. Специфични циљеви по подмерама:

1) За подмеру - Развој шумских подручја и унапређење исплативости газдовања шумама:

- (1) подршка пошумљавању и стварању нових подручја под шумама;
- (2) подршка успостављању агро - шумарских система;
- (3) подршка за спречавање и отклањање штета у шумама од шумских пожара, елементарних непогода и катастрофа (укључујући најезде инсеката, болести и климатских поремећаја);
- (4) подршка за побољшање отпорности и вредности животне средине, као и потенцијала шумских екосистема.

2) За подмеру - Улагања у шумарске технологије, прераду и мобилизацију и пласман шумских производа на тржиште:

- (1) сертификација шума у приватном власништву у циљу повећања понуде сертифициране обловине у ланцу снабдевања дрветом;
- (2) подршка унапређењу технологија за ефикасније коришћење шумских ресурса у приватним шумама и јачање техничких капацитета приватних предузетника у руралним подручјима;
- (3) стручно оспособљавање и лиценцирање приватних предузетника са циљем јачања њихових капацитета за извођење радова и услуга у шумама у којима газдују државна шумарска предузећа;
- (4) подршка приватним предузетницима и власницима шума у руралним подручјима за набавку нове технологије, механизације и опреме са циљем повећања ефикасности производње и понуде дрвне биомасе из приватних шума;
- (5) подршка приватним предузетницима у руралним подручјима за набавку ефикасних котлова на дрвну биомасу за производњу топлотне енергије за потребе грејања објеката и производње раног поврћа;
- (6) подршка приватним предузетницима у руралним подручјима за изградњу складишта за складиштење и чување дрвне биомасе намењене за енергетске сврхе;
- (7) подршка произвођачима дрвеног угља у руралним подручјима за набавку нових технологија у функцији повећања ефикасности коришћења дрвне биомасе.

3) За подмеру - Подршка изградњи шумске инфраструктуре са циљем повећања доступности и ефикасности коришћења шумских ресурса:

(1) изградња шумских камионских путева у приватним шумама у функцији повећања степена отворености шума и доступности шумских ресурса;

(2) изградња шумских меких путева са циљем повећања густине шумских комуникација и смањења трошкова производње и извлачења дрвета из приватних шума.

4) За подмеру – Развој саветодавне шумарске службе: подршка сопственицима шума у циљу побољшања резултата у газдовању сопственим шумама.

5) За подмеру- Успостављање група и организација произвођача:

(1) подршка прилагођавању захтевима тржишта производње и производа чланова таквих група и организација произвођача у шумарском сектору;

(2) подршка заједничком пласману робе на тржиште, укључујући припрему за продају, централизацију продаје и понуду купцима на велико;

(3) подршка стварању заједничких правила о информацијама о производњи;

(4) подршка развоју делатности и вештина пласмана на тржиште и организација и олакшавање поступака иновације.

6) За подмеру - Подршка успостављању мреже НАТУРА 2000: надокнада сопственицима и корисницима шума за додатне трошкове и изгубљени приход због успостављања мреже НАТУРА 2000.

7) За подмеру - Подршка сарадњи и стварању кластера и мрежа у шумарству:

(1) пилот пројекти за развој нових производа, пракси, процеса и технологија у шумарском сектору;

(2) хоризонтална и вертикална сарадња међу субјектима у ланцу снабдевања;

(3) заједничке активности везане за прилагођавање климатским променама и њихово ублажавање;

(4) заједнички приступ пројектима везаним за очување животне средине, управљање водама и употребу обновљиве енергије.

6.2.6.3. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Подстицаји за одрживо коришћење шумских ресурса су у директној вези са мерама за очување и унапређење животне средине и природних ресурса у оквиру НППР.

6.2.6.4. Корисници

1) Регистрована пољопривредна газдинства;

2) удружења сопственика шума (на локалном, регионалном и националном нивоу);

3) корисници државних шума у шумским подручјима и националним парковима;

4) приватни предузетници у области шумарства који обављају делатност у руралним подручјима;

5) управљачи заштићеним природним добрима.

6.2.6.4. Економска одрживост

Подносилац захтева доказује економску одрживост кроз бизнис план, односно извођачки план газдовања шумама.

6.2.6.5. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;

2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када корисник није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода.

6.2.6.8. Специфични критеријуми прихватљивости

У поступку избора учесника у имплементацији предложених мера и корисника подстицајних средстава примењиваће се одговарајући критеријуми који су подељени у три категорије:

1) критеријуми који се односе на кориснике;

2) критеријуми који се односе на карактеристике пројеката и

3) критеријуми који се односе на избор локација у којима ће се спроводити активности у току реализације предложених мера.

Специфични критеријуми који се односе на кориснике обухватају:

1) величину шумског поседа;

2) годишњи запремински прираст и етат;

3) обим годишњих сеча;

4) тип, врста и старост механизације за послове у шумарству;

5) карактеристике технологије која се користи за производњу дрвеног угља и других производа који се производе у руралним подручјима;

6) развијеност/неразвијеност канала за дистрибуцију дрвета и производа који потичу из шуме;

7) запосленост/незапосленост и старосна структура домаћинства;

8) степен образовања и стручне оспособљености/неоспособљености;

9) висина прихода корисника.

Специфични критеријуми који се односе на карактеристике пројеката су:

1) кост - бенефит анализа пројекта;

2) период повраћаја уложених средстава;

- 3) допринос директном и индиректном запошљавању становништва у руралним подручјима;
- 4) одрживост пословних активности после престанка пројекта;
- 5) атрактивност пројекта за привлачење становништва из градских средина и запошљавање у руралним подручјима;
- 6) допринос пројекта одрживом и ефикасном коришћењу шумских ресурса у приватним шумама;
- 7) допринос пројекта очувању животне средине и енергетској ефикасности.

Специфични критеријуми који се односе на избор локација у којима ће се спроводити активности у току реализације предложених мера су:

- 1) богатство шумским ресурсима;
- 2) насељеност руралних средина;
- 3) постојање/непостојање потребне инфраструктуре;
- 4) постојање/непостојање других привредних грана на појединим локацијама;
- 5) степен заинтересованости локалне самоуправе да партиципира у реализацији пројекта.

6.2.6.2.4. Прихватљиве инвестиције

1) за подмеру - Развој шумских подручја и унапређење исплативости газдовања шумама, трошкови који се финансирају односе се:

(1) за подршку пошумљавању и стварању нових подручја под шумама: за покретање делатности и годишњу премију по хектару за покривање трошкова изгубљеног пољопривредног прихода и одржавања, укључујући рано и касно чишћење, у току раздобља од највише 12 година, осим за брзорастуће засаде и засаде новогодишњих јелки;

(2) за подршку успостављању агро - шумарских система: за покретање делатности и годишњу премију по хектару за покривање трошкова одржавања за раздобље највише од 5 година;

(3) за подршку за спречавање и отклањање штета у шумама од шумских пожара, елементарних непогода и катастрофа за трошкове који обухватају:

- успостављање заштитне инфраструктуре (у случају пожара и за трошкове одржавања);

- локалне превентивне активности мањих размера противпожара и других природних опасности, укључујући испашу;

- успостављање и побољшање капацитета за праћење шумских пожара, штеточина и болести, као и комуникационе опреме;

- обнову шумског потенцијала оштећеног у пожару или другим елементарним непогодама, укључујући штеточине, болести, као и катастрофалне догађаје и догађаје повезане са климатским променама;

(4) за подршку побољшању отпорности и вредности животне средине, као и потенцијала шумских екосистема, улагања се усмеравају на остваривање обавеза спровођења циљева заштите животне средине или пружање услуга екосистема и/или за побољшање вредности јавног простора шума и шумских подручја у том подручју или побољшање потенцијала екосистема за ублажавање климатских промена, узимајући у обзир дугоорочну корист од газдовања.

2) за подмеру - Улагања у шумарске технологије, прераду и мобилизацију и пласман шумских производа на тржиште - трошкови који се финансирају односе се на:

(1) замену постојеће и набавку нове механизације и средстава неопходних за повећање ефикасности коришћења дрвних ресурса у приватним шумама. Такође, прихватљиви трошкови су и они који се односе на финансирање активности у оквиру сертификацији шума у приватном власништву са циљем стварања могућности за укључивање приватних шумовласника (предузетника) у ланце снабдевања сертификованим дрветом;

(2) јачање техничких капацитета приватних шумовласника, с једне стране, и њиховог организовања и развоја енергетске делатности с друге стране. Такође, прихватљиви трошкови су и они који се односе на подршку снабдевачима тржишта дрвном биомасом, даљинске системе грејања, производњу и кориштење дрвне енергије за сопствене и потребе.

3) за подмеру - Подршка изградњи шумске инфраструктуре са циљем повећања доступности и ефикасности коришћења шумских ресурса, обухвата трошкове који се односе на подршку изградњи шумских путева и шумских влака како би се постигао задовољавајући степен отворености шума у приватном власништву. Истовремено, прихватљиви трошкови у оквиру ових активности обухватају оне који се односе на јачање стручних капацитета и лиценцирање приватних предузетника.

4) за подмеру – Развој саветодавне шумарске службе - обухвата трошкове јавне шумарске службе за обављање послова у шумама сопственика. Подразумева трошкове рада лиценцираних шумарских инжењера.

5) за подмеру - Успостављање група и организација произвођача - трошкови подршке се исплаћују на основу плана управљања (газдовања) у виду паушалног износа помоћи у годишњим ратама не дуже од 5 година од дана признавања групе или организације произвођача.

6) за подмеру - Подршка успостављању мреже НАТУРА 2000- обухвата трошкове по хектару шуме у сврху накнаде корисницима (сопственицима шума и њиховим удружењима) за додатне трошкове и изгубљени приход настао због неповољних прилика у наведеним подручјима.

7) за подмеру Подршка сарадњи и стварању кластера и мрежа у шумарству - обухватају трошкове:

(1) студија подручја, студију изводљивости, односно плана газдовања шумама,

(2) истраживања, како би заједнички пројекат за одређену територију био изводив,

(3) сарадње,

(4) директни трошкови посебних пројеката повезаних са спровођењем газдовања шумама,

(5) промотивне активности.

6.2.6.10. Критеријуми селекције

Тип критеријума за избор	Да/Не	Бодови
Корисници		30/0
Искуство у обављању послова у шумарству	да/не	15/0
Тип, врста и старост механизације за послове у шумарству		10/0
Величина шумског поседа		5/0
Пројекти		50/0
Кост- бенефит анализа инвестиције		10/0
Допринос директном и/или индиректном запошљавању	да/не	15/0
Допринос пројекта одрживом и ефикасном коришћењу шумских ресурса у приватним шумама	да/не	15/0
Одрживост пословних активности после престанка пројекта	да/не	10/0
Локација		20/0
Постојање/непостојање потребне инфраструктуре	да/не	10/0
Богатство шумским ресурсима	да/не	5/0
Степен заинтересованости локалне самоуправе да партиципира у реализацији активности	да/не	5/0

6.2.6.11. Интензитет помоћи

- 1) За развој шумских подручја и унапређење исплативости газдовања шумама од 50 - 100%;
- 2) за улагања у шумарске технологије, прераду и мобилизацију и пласман шумских производа на тржиште од 50 - 70%;
- 3) за подршку изградњи шумске инфраструктуре са циљем повећања доступности и ефикасности коришћења шумских ресурса до 75%;
- 4) за делатност саветодавне шумарске службе за шуме сопственика 100%;
- 5) за успостављање група и организација произвођача до 10%;
- 6) подршка успостављању мреже НАТУРА 2000 - до 50.000 дин/ха.
- 7) сарадњи и стварању кластера и мрежа у шумарству - до 100,000 динара starter средстава.

6.2.6.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за одрживо коришћење шумских ресурса прописују се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.2.6.13. Показатељи

У складу са карактеристикама предложених подмера у наставку су дати основни индикатори за сваку подмеру појединачно.

1. Развој шумских подручја и унапређење исплативости газдовања шумама

Редни број	Показатељи
1.	Број хектара подигнутих нових шума
2.	Број хектара обновљених и однегованих једнодобних шума
3.	Број хектара реконструисаних деградираних високих шума

4.	Број хектара преведених ниских у високе шуме (индиректном и директном конверзијом)
5.	Број произведених шумских садница и семена
6.	Број санираних хектара јако оштећених састојина од абиотичких и биотичких фактора и пожара
7.	Број километара изграђених и одржаваних противпожарних пруга и водозахвата
8.	Број хектара подигнутих нових агро-шумарских засада

2. Улагања у шумарске технологије, прераду и мобилизацију и пласман шумских производа на тржиште

Редни број	Показатељи
1.	Број хектара сертифицираних шума у приватном власништву
2.	Количина понуђеног сертифицираног дрвета из приватних шума у (m ³)
3.	Вредност набавке нових машина, уређаја и друге опреме која се користи у процесу сече и израде дрвних сортимената у приватним шумама.
4.	Остварени технички капацитети приватних власника шума и предузетника
5.	Квалитет понуде дрвета из приватних шума
6.	Број одржаних семинара (едукације и обуке) за стручно усавршавање приватних власника шума и предузетника из руралних подручја
7.	Број лиценцираних предузетника за извођење радова у шумарству
8.	Вредност новоинсталираних котлова на дрвну биомасу за производњу топлотне енергије за потребе грејања објеката и производње раног поврћа
9.	Технички капацитети приватних власника шума
10.	Ефикасност коришћења дрвних ресурса
11.	Понуда дрвне биомасе из приватних шума
12.	Број новозапослених у производњи биомасе
13.	Број предузетника који користе енергију за сопствене технолошке потребе
14.	Вредност набавке нових дробилица и друге механизације у циљу повећања ефикасности коришћења дрвне биомасе из приватних шума
15.	Број складишта за складиштење и чување дрвне биомасе
16.	Број одржаних семинара за стручно усавршавање приватних шумовласника о начинима и ефектима коришћења дрвне биомасе
17.	Број новооснованих енергетских задруга

3. Подршка изградњи шумске инфраструктуре са циљем повећања доступности и ефикасности коришћења шумских ресурса

Редни број	Показатељи
1.	Број km новоизграђених шумских путева у приватним шумама
2.	Степен отворености шума у приватном власништву
3.	Број km новоизграђених шумских влака у приватним шумама.
4.	Достигнута густина новоизграђених шумских влака у приватним шумама
5.	Профитабилност производње дрвета

4. Развој саветодавне шумарске службе

Редни број	Показатељи
1.	Број лиценцираних инжењера шумарства који пружају саветодавну и стручно - техничку подршку
2.	Број сопственика шума који захтевају саветодавну подршку
3.	Број сопственика шума који аплицирају за средства руралног фонда
4.	Дугорочно боље стање сопственичких шума

5. Успостављање група и организација произвођача

Редни број	Показатељи
1.	Боља присутност удружења и других видова организовања сопственика шума на тржишту
2.	Повећан пласман дрвних и недрвних производа на тржишту
3.	Дефинисана правила о прикупљању и објављивању информација о производњи

6. Подршка успостављању мреже НАТУРА 2000

Редни број	Показатељи
1.	Очувано стање биодиверзитета шумских екосистема (периодично проверавано редовним мониторингом по утврђеној методологији)

7. Подршка сарадњи и стварању кластера и мрежа у шумарству

Редни број	Показатељи
1.	Број пилот пројеката
2.	Развијени нови производи, праксе, процеси и технологије у сектору шумарства
3.	Број уговора о сарадњи међу малим субјектима о заједничким радним процесима и коришћењу објеката и ресурса
4.	Број промотивних активности у локалном контексту повезаних са развојем кратких ланаца снабдевања
5.	Број активности повезаних са прилагођавањем климатским променама или њиховим ублажавањем
6.	Број планова газдовања шумама

6.2.6.14. Временски оквир

Временски оквир за спровођење ових мера обухвата период 2018-2020. године.

С обзиром да у овим мерама постоје активности које се могу спроводити независно једна од друге, али и активности које су међусобно зависне, те је неопходно спровести добро планирање са циљем њиховог усклађивања. Из ових разлога, период од прве две године обухватиће активности на припреми и реализацији оних сегмената у оквиру мера за које је потребно дефинисати само критеријуме за коришћење подстицајних средстава.

6.3. ПОДСТИЦАЈИ ЗА ДИВЕРЗИФИКАЦИЈУ ДОХОТКА И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТА У РУРАЛНИМ ПОДРУЧЈИМА

6.3.1. Подстицаји за унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима

6.3.1.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014- 2024. године

6.3.1.2. Образложење

Рурални развој укључује и непољопривредне активности које се односе на унапређење квалитета живота на селу. Овом мером промовишу се активности, као што су: унапређење сеоског туризма, домаће радиности и традиционални занати и слично.

Суштина ове мере је диверзификација кроз развој пословних и економских активности у руралним подручјима. Ефекат мере требало би да се манифестује смањењем незапослености руралног становништва, што се одражава на повећање прихода пољопривредног газдинства. Пратећи ефекат поменуте мере био би смањивање стопе депопулације, превасходно младе популације.

6.3.1.3. Општи циљеви

- 1) Смањење сиромаштва и унапређење квалитета живота у руралним подручјима;
- 2) повећање степена диверзификације економских активности са могућношћу отварања нових радних места и смањења депопулације у руралним областима;
- 3) смањење регионалних разлика у развоју руралних области;
- 4) повећање степена диверзификације економских активности у руралним подручјима кроз развој пословних активности, уз могућност стварања нових радних места и директно увећање прихода газдинства.

6.3.1.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Развој туристичних објеката и услуга у руралним подручјима;
- 2) развој туристичких и рекреативних активности;
- 3) унапређење предузетништва и могућности за запошљавање/самозапошљавање;
- 4) заштита културне баштине кроз очување старих и уметничких заната;
- 5) стварање нових производа и услуга везаних за традиционална знања, домаћу радиност и културно наслеђе;
- 6) повећање прихода на газдинству.

6.3.1.4. Веза са националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера је комплементарна подршци у оквиру IPARD програма за развој сеоског туризма кроз меру „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања”.

После акредитације мере „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања” у оквир у IPARD програма, која се односи на подршку развоју сеоског туризма, подршка за инвестиције у оквиру развоја сеоског туризма неће бити спровођене у оквиру НППР.

Ова мера је повезана и са IPARD мером „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER” с обзиром да су локално становништво и његове организационе структуре укључене у процес израде стратегија локалног развоја које идентификују активности потребне за развој региона у складу са његовим специфичностима.

6.3.1.5. Корисници

За инвестиције у области руралног туризма право на остваривање подстицаја имају:

- 1) физичко лице - носилац регистрованог породичног пољопривредног газдинства;
- 2) предузетник;
- 3) правно лице.

За инвестиције за унапређење старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности, право на остваривање подстицаја имају:

- 1) предузетник;
- 2) правно лице.

6.3.1.6. Економска одрживост

За инвестиције чија је вредност већа од одређеног износа, који се прописује посебним прописом за спровођење ове мере подносилац захтева доказује економску одрживост, кроз упрошћени бизнис план.

6.3.1.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) јесте регистровано пољопривредно газдинство у активном статусу, осим за удружења која морају бити регистрована у складу са законом којим се уређују удружења;

2) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;

3) нема евидентираних доспелих, неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

4) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

5) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

б) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

Уколико је корисник предузетник или правно лице, треба да:

1) је уписан у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу;

2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног преступа и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник правно лице, треба да:

1) је разврстан у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;

2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;

3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

6.3.1.8. Специфични критеријуми прихватљивости

Развој руралног туризма - корисник треба да:

1) има закључен уговор са локалном туристичком организацијом, туристичком агенцијом, привредним субјектом или другим правним лицем;

2) је евидентиран код надлежног органа јединице локалне самоуправе као пружалац угоститељских услуга;

3) пружа туристима услуге смештаја и услуживања хране и пића у објектима смештајних капацитета до 30 лежајева;

4) пружа угоститељске услуге припремања и услуживања хране и пића организованој туристичкој групи до 50 туриста, под условом да туристичка група не користи услуге смештаја;

5) уколико је правно лице, да је регистрован у одговарајућем регистру у Агенцији за привредне регистре за обављање делатности путничких агенција, тур-оператора, услуге резервације и пратеће активности везане за промоцију сеоског туризма;

б) у случају израде туристичких интернет страница, да садржајем туристичке интернет странице омогућава промоцију понуде туристичког садржаја за најмање 50 сеоских туристичких газдинстава категорисаних за бављење сеоским туризмом са одржавањем интернет странице на минимум три године.

Стари и уметнички занати, односно послови домаће радиности - корисник треба да је регистрован за очување старих, традиционалних, уметничких заната, односно послова домаће радиности који су сертифицирани у складу са посебним прописом односно са Правилником о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификавања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата („Службени гласник РС”, број 56/12).

6.3.1.9. Прихватљиве инвестиције

Развој руралног туризма:

1) грађење/реконструкција/доградња/адаптација/санација аутентичних, традиционалних објеката (смештајни и угоститељски капацитети, воденице, вински подруми, ваљарице и сл);

2) набавка опреме у сврху пружања угоститељских услуга у угоститељским објектима у домаћој радиности или сеоском туристичком домаћинству, у смислу закона којим се уређује туризам;

3) набавка опреме за развој рекреативних простора за сврхе туристичких активности;

4) промотивне и информативне активности и маркетинг активности на селу у домену руралног туризма.

Стари и уметнички занати, односно послови домаће радиности:

1) набавка опреме и алата за обављање послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности;

2) набавка опреме и инвентара за опремање радног и продајног простора;

3) промотивне и информативне активности и маркетинг старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности.

6.3.10. Критеријуми селекције

Табела 11. Критеријуми рангирања подносилаца захтева за физичка лица - носиоце комерцијалног породичног пољопривредног газдинства и предузетнике

Критеријум	Начин бодовања	Број поена
Максимални број поена		100
Подносилац захтева је лице које навршава максимално 40 година у години подношења захтева	да/не	5/0
Подносилац захтева има пребивалиште у оквиру ПОУРП	да/не	10/0
Подносилац захтева је женског пола	да/не	10/0
Образовање подносиоца захтева	Са или без основног образовања	0
	Сертификат о обуци из области за коју конкурише	3
	Средња стручна спрема	5
	Виша школа/факултет ван области за коју конкурише	10
	Виша школа/факултет у области за коју конкурише	15
Подносилац захтева је сертифициван за органску производњу, или је у процесу конверзије за добијање статуса	да/не	10/0

органског произвођача, и/или је произвођач сировине, односно готовог производа са географским пореклом		
Број чланова комерцијалног регистрованог породичног пољопривредног газдинства	0-1 / 2-3 / 4/5 / 6+	0/3/5/10
Инвестиција подразумева отварање нових радних места	да/не	10/0
Предузетник има позитиван биланс успеха за претходне две године	Лице основано текуће календарске године, те нема биланс успеха или лица са једним или оба биланса успеха из претходне две године у којима је исказано негативно пословање односно са негативним билансом успеха за претходну годину за лица која су основана претходне године	0
	Последња два биланса успеха са исказаним позитивним пословањем односно биланс успеха са исказаним позитивним пословањем за претходну годину за лица која су основана претходне године	5
Примена стандарда у производњи: подносилац захтева ради у складу са принципима Global Gap стандарда	да/не	5/0
Подносилац захтева има уговор о продаји својих производа/услуга	да/не	10/0
Подносилац захтева има уговоре са купцима из иностранства о продаји својих производа/услуга	да/не	10/0

Табела 12. Критеријуми рангирања подносилаца захтева за правна лица

Критеријум	Начин бодовања	Број поена
Максимални број поена		100
Подносилац захтева има седиште у оквиру ПОУРП	да/не	15/0
Број запослених у правном лицу	<10	1
	10- 20	5
	>20	10

Правно лице је земљорадничка задруга	да/не	10/0
Правно лице има позитиван биланс успеха за претходне две године	Лице основано текуће календарске године, године те нема биланс успеха или лица са једним или оба биланса успеха из претходне две године у којима је исказано негативно пословање односно са негативним билансом успеха за претходну годину за лица која су основана претходне године	0
	Последња два биланса успеха са исказаним позитивним пословањем односно биланс успеха са исказаним позитивним пословањем за претходну годину за лица која су основана претходне године	10
Подносилац захтева има уговор о продаји својих производа/услуга	да/не	15/0
Подносилац захтева има уговоре са купцима из иностранства о продаји својих производа/услуга	да/не	10/0
Подносилац захтева је сертифицирован за органску производњу, или је у процесу конверзије за добијање статуса органског произвођача, и/или је произвођач сировине, односно готовог производа са географским пореклом	да/не	10/0
Ликвидност правног лица	Правно лице није било у блокади	20
	Правно лице је било у блокади мање 15 дана у континуитету или мање од 30 дана укупно у последњих 12 месеци	10

6.3.1.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја у оквиру ове мере утврђују се у износу од 50% у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова, односно 65% за ПОУРП.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.3.1.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима, прописују се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређије буџет Републике Србије.

6.3.1.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број подржаних корисника у домену руралног туризма
2.	Број подржаних корисника - физичких лица, у домену руралног туризма, који су млађи од 40 година
3.	Број подржаних корисника - физичких лица, у домену руралног туризма, који су особе женског пола
4.	Број подржаних корисника у домену старих заната и послова домаће радиности
5.	Број подржаних удужења сеоских жена у домену старих заната и послова домаће радиности
6.	Укупна вредност инвестиција у рурални туризам
7.	Укупна вредност инвестија у домену старих заната и послова домаће радиности
8.	Број подржаних корисника у ПОУРП
9.	Укупна вредност инвестиција у ПОУРП
10.	Укупна вредност инвестиција (за целу меру)

6.3.1.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НПРР, 2018-2020. године.

6.3.2. Подстицаји за подршку инвестицијама у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла

6.3.2.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014- 2024. године.

6.3.2.2. Образложење

Пољопривредне активности често не могу самостално да остваре довољан ниво дохотка за пољопривредна газдинства, нарочито на подручјима са ограничењима, било природним, било законским, за интензивну пољопривредну производњу. Као последица, сеоско становништво, а посебно млађа популација мигрира ка урбаним срединама где су могућности за запошљавање много веће, као и просечна примања по глави становника. Ова мера ствара могућности за самозапошљавање, као и за повећање вредности примарних производа кроз прераду и паковање и/или увођење ознаке географског порекла.

Подршком инвестирању у поменуте активности унапредиће се конкурентност пољопривредних газдинстава на тржишту. Повећањем прихода газдинстава унапредиће се њихов економски положај, а самим тим омогућити бољи квалитет живота у руралним подручјима и смањити стопе депопулације руралних предела. Јачањем предузетништва и развојем микропредузећа створиће се услови за запошљавање руралног становништва.

Увођење нових видова производњи на газдинствима, као и нових метода припремања производа на традиционалан начин такође може бити значајан фактор диверзификације. Ово се може постићи кроз активности кроз подршку инвестицијама у прераду и маркетинг на пољопривредном газдинству у сектору млека, меса, воћа, поврћа и грочја, уљаних култура, гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља, пчелињих производа, гајених врста гљива, као и плодова сакупљених из природе.

6.3.2.3. Општи циљеви

- 1) Смањење сиромаштва и унапређење квалитета живота у руралним подручјима;
- 2) повећање степена диверзификације и развој економских активности са могућношћу отварања нових радних места и смањења депопулације у руралним областима;
- 3) смањење регионалних разлика у развоју руралних области;
- 4) повећање степена диверзификације и развоја економских активности у руралним подручјима, кроз развој пословних активности уз могућност стварања нових радних места и директно увећање прихода газдинства и домаћинства.

6.3.2.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Производња нових производа и продаја на локалном тржишту;
- 2) достизање стандарда квалитета и маркетинг производа;
- 3) унапређење предузетништва у области прераде пољопривредних производа на газдинству;
- 4) повећање прихода на газдинству.

6.3.2.4. Веза са националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера за унапређење конкурентности пољопривредних газдинстава ствара добру сировинску базу за бољи квалитет прерађевина.

Локални производи и друге активности диверзификације ће допринети бољој понуди у руралном туризму.

Подстицаји за очување и унапређење животне средине и природних ресурса као резултат имају стварање локалних производа.

Ова мера је повезана и са IPARD мером „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER” с обзиром да су локално становништво и његове организационе структуре укључене у процес израде стратегија локалног развоја

које идентификују активности потребне за развој региона у складу са његовим специфичностима.

6.3.2.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја имају регистрована пољопривредна газдинства у активном статусу и то:

- 1) физичко лице - носилац породичног пољопривредног газдинства, само за производњу и прераду млека у складу са законом којим се уређује ветеринарство;
- 2) предузетник;
- 3) привредно друштво;
- 4) земљорадничка задруга - која има најмање пет чланова задруге који су уписани у РПГ као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу;
- 5) средња школа;
- 6) научноистраживачка организација у области пољопривреде.

6.3.2.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.3.2.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;
- 2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;
- 3) у случају када није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;
- 4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;
- 5) за објекат који је предмет инвестиције за коју се подноси захтев има дозволу за употребу, у складу са законом којим се уређује планирање и изградња, односно у складу са законом којим се уређује озакоњење објеката;
- 6) да наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке опреме, машина и механизације, односно изградње објекта.

Уколико је корисник предузетник, привредно друштво или земљорадничка задруга, треба да:

- 1) је уписан у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу (предузетници и правна лица);

2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано: да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности; да је осуђивано због привредног престаја и поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Уколико је корисник привредно друштво треба да:

- 1) је разврстано у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство;
- 2) у структури власништва има мање од 25% учешћа јавног капитала;
- 3) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова велика правна лица.

Уколико је корисник земљорадничка задруга треба да је разврстана у микро, мало или средње правно лице, у складу са законом којим се уређује рачуноводство.

Уколико је корисник средња школа треба да:

- 1) се налази у акту о мрежи средњих школа, у складу са законом којим се уређују основи система образовања и васпитања;
- 2) има решење о верификацији министарства надлежног за послове образовања за образовни профил у подручју рада пољопривреде, производње и прераде хране.

Уколико је корисник научноистраживачка организација треба да је уписана у Регистар научноистраживачких организација, у складу са законом којим се уређује научноистраживачка делатност.

6.3.2.8. Специфични критеријуми прихватљивости

У области прераде и маркетинга производа биљног порекла, прихватљиви корисник треба да:

- 1) у РПГ има уписано пољопривредно земљиште под производњом биљних култура у сектору производње чији се производи користе за прераду на газдинству;
- 2) има дозволу за сакупљање плодова из природе намењених преради на пољопривредном газдинству у складу са законом којим се уређује заштита природе, ако се бави прерадом производа сакупљених из природе;
- 3) испуњава фитосанитарне, односно опште и посебне услове у складу са законом којим се уређује здравље биља, за прераду производа биљног порекла;
- 4) је уписан у Централни регистар објеката, у складу са прописима којима се уређује безбедност хране.

У области прераде и маркетинга производа животињског порекла, прихватљиви корисник треба да:

- 1) у РПГ има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (ХИД) на којима се држе или узгајају животиње чији се производи користе за прераду на газдинству);
- 2) је уписан у Централни регистар објеката, у складу са прописима којима се уређује безбедност хране;

3) има решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно услова хигијене хране.

Ако је прихватљиви корисник субјект у пословању малим количинама примарних производа треба да испуњава и услове прописане прописом којим се уређују мале количине примарних производа које служе за снабдевање потрошача, подручја за обављање тих делатности и одступања која се односе на мале субјекте у пословању храном животињског порекла, уколико се ради о преради млека и меса;

6.3.2.9. Прихватљиве инвестиције

1) Инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору млека и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација објеката, као и набавка неопходне опреме;

2) инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору меса и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, као и набавка неопходне опреме;

3) инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору уљаних култура и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, као и набавка неопходне опреме;

4) инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, као и набавка неопходне опреме;

5) инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору пчелињих производа и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, као и набавка неопходне опреме;

6) инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору гајених врста гљива: шампињона, буковача и шитаке и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, као и набавка неопходне опреме;

7) инвестиције у прераду и маркетинг пољопривредних производа у сектору плодова сакупљених из природе и то грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, као и набавка неопходне опреме;

8) инвестиције у сврху увођења ознаке географског порекла.

6.3.2.10. Критеријуми селекције

Приликом спровођења ове подмере није предвиђено рангирање подносилаца захтева за коришћење подстицаја, већ ће се исплата подстицаја вршити по редоследу подношења захтева.

6.3.2.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја у оквиру ове мере утврђују се у износу од 50% у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова, односно 65% за ПОУРП.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.3.2.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за подршку инвестицијама у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла прописују се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.3.2.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број подржаних корисника
2.	Број корисника који развијају додатне или диверзификоване изворе прихода у руралним подручјима
3.	Број корисника који се баве прерадом малих количина производа биљног и анималног порекла
4.	Број корисника који су увели нов производ
5.	Број корисника која се баве традиционалним занатима
6.	Број подржаних корисника млађих од 40 година живота - физичких лица и предузетника
7.	Укупна вредност подржаних инвестиција

6.3.2.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НПРР, 2018-2020. године.

6.3.3. Подстицаји за подршку инвестицијама у унапређење и развој руралне инфраструктуре**6.3.3.1. Правни основ**

- 1) Закон о пољопривредном земљишту;
- 2) Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10-одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС и 98/13 - УС, 132/14, 145/14);
- 3) Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС”, 72/09, 18/10, 65/13, 15/15 - УС, 96/15, 47/17 - аутентично тумачење и 113/17 - др. закон);
- 4) Закон о јавној својини („Службени гласник РС”, бр. 72/11, 88/13, 105/14, 104/16 - др. закон, 108/16 и 113/17);
- 5) Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 - др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11 - УС и 14/16);
- 6) Закон о експропријацији („Службени гласник РС”, бр. 53/95, „Службени лист СРЈ”, бр. 16/2001 - СУС и „Службени гласник РС”, бр. 20/09, 55/13 - УС и 106/16 - аутентично тумачење);
- 7) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014- 2024. године.

6.3.3.2. Образложење

Рурална подручја у Републици Србији карактерише недовољно изграђена и одржавана инфраструктура (путна мрежа, системи за наводњавање и одводњавање, електромрежа, комунална инфраструктура). Поменути услови резултирају у отежаном пословању пољопривредних произвођача, лошијем квалитету живота и рада на селу, мањим количинама произведених пољопривредних производа и производима лошијег квалитета. Постојећа рурална инфраструктура негативно утиче на безбедност самих пољопривредника али и на транспорт производа.

Инфраструктурни услови, који смањују конкурентност пољопривреде (и шумарства) у Републици Србији су следећи:

1) недостатак руралне инфраструктуре и неједнако распоређена рурална инфраструктура. Економска и социјална инфраструктура руралних подручја је неразвијена и негативно утиче на конкурентност и друштвено уређење руралних области. Саобраћајна инфраструктура, као основни елемент руралне инфраструктуре и транспортног система треба да допринесе задовољењу потреба људи, развоју услуга и размени производа и робе. Технички ниво опремељености путне мреже је низак услед недостатака финансијских средстава за одржавање, што доводи до деградације постојеће путне мреже и њеној неприступачности руралном становништву.

2) неискоришћени потенцијали за наводњавање и одводњавање пољопривредних површина. Укупна површина обрадивог пољопривредног земљишта које се наводњава је 52.986 ha, односно 1,3% површина, а системима за заштиту од штетног дејства спољних великих вода заштићено је 1,25 милиона ha, са друге стране, у Републици Србији се одводњава око 2 милиона ha пољопривредног земљишта путем 390 система за одводњавање и са преко 24.000 km каналске мреже. Низак степен искоришћавања система за наводњавање условљен је бројним разлозима као што су: неповољан финансијски положај пољопривредног сектора, неодговарајући третман наводњавања код пољопривредника, изостанак поступка уређења земљишта као једног од основних предуслова за успешну примену наводњавања (комасација и укрупњавање поседа). Могућност за повећање обима наводњавања у Републици Србији постоји. Може се наводњавати око 2,7 милиона ha. Без додатних улагања у уређење земљишта може се наводњавати око 1 милион ha.

3) уситњеност пољопривредних парцела. Величина газдинства мерена површином коришћеног пољопривредног земљишта опредељује у значајној мери структуру коришћења и утиче на економију производње. Просечна величина коришћеног пољопривредног земљишта по газдинству је 5,4 ha, док је просечан број парцела 6, са просечном површином парцеле од 0,9 ha.

4) потребе извођења агротехничких мера - побољшање квалитета пољопривредног земљишта (калцизација, фосфатизација, хумизација, гипсовање, и сл). Правилан начин управљања земљиштем подразумева адекватан начин: обраде земљишта; ђубрења; борбе против штеточина, болести и корова; одржавања одговарајуће влажности и аерисаности земљишта; избор врста, сетва и нега гајених култура (травни покривачи, вишегодишњи засади и ветрозаштитни појасеви), као и чување и заоравање органских остатака на површини пољопривредног земљишта.

Ова мере је по ЕУ класификацији сврстана као мера руралног развоја али због кадровских капацитета као и расположивих средстава спровођење ове мере, мониторинг над спровођењем за ову меру је у надлежности Управе за земљиште, органа управе у оквиру МПШВ.

6.3.3.3. Општи циљеви

- 1) Побољшање услова живота и рада у руралним подручјима;
- 2) смањење миграције становништва из руралних области;
- 3) повећање запослености руралног становништва;
- 4) одрживи рурални развој;
- 5) смањење површине напуштеног земљишта.

6.3.3.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Боље организовано и унапређено тржиште земљишта и повећана атрактивност пољопривредног земљишта;
- 2) уређење некатегорисаних путева, контрола плодности пољопривредног земљишта и побољшање квалитета пољопривредног земљишта;
- 3) инфраструктурна уређеност у циљу стварања одговарајућег обима, асортимана и сигурности понуде квалитетне хране и сировина за прехранбену индустрију сходно природним, социјалним и економским погодностима.

6.3.3.4. Веза са другим националним мерама и мерама IPARD програма

Ова мера је комплементарна са мерама IPARD програма јер подржава инвестиције које нису предвиђене тим програмом. У односу на мере из НППР, ова мера омогућава повећање квалитета производа, повећање приноса и доступност ресурса уз директан утицај на унапређење квалитета живота.

6.3.3.5. Корисници

- 1) јединица локалне самоуправе;
- 2) физичко лице;
- 3) пољопривредна саветодавна и стручна служба (уз могућност посредовања за инвестиције у оквиру ове мере када су корисници физичка лица);
- 4) научноистраживачка организација (високошколска образовна институција и институт у области пољопривреде које је основала Република Србија);
- 5) установа и друго правно лице (средња и виша пољопривредна школа, манастир, црква, задужбина);
- 6) јавно водопривредно предузеће;
- 7) предузетник и привредно друштво (микро, мало и средње правно лице);
- 8) удружење водокорисника;
- 9) земљорадничка задруга.

6.3.3.6. Економска одрживост

Подносилац захтева мора да докаже финансијску способност за кофинансирање инвестиције, уз давање средстава обезбеђења за добро извршење посла.

6.3.3.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;

2) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) у случају када корисник није власник катастарских парцела и објекта који су предмет инвестиције за коју се подноси захтев, неопходно је да на њима има право закупа, односно коришћења на основу уговора закљученог са закуподавцем физичким лицем или министарством надлежним за послове пољопривреде на период закупа, односно коришћења од најмање пет година почев од календарске године за коју се подноси захтев за коришћење подстицаја;

4) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода ;

5) наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година од дана набавке.

6.3.3.8. Специфични критеријуми прихватљивости

1) Јединица локалне самоуправе - дозвољене инвестиције су прописане у тачки 6.3.3.9. подтач. 1), 2), 3) и 13) овог програма;

2) физичко лице - дозвољене инвестиције су прописане у тачки 6.3.3.9. подтач. 4) и 5) овог програма;

3) пољопривредна саветодавна и стручна служба - дозвољене инвестиције су прописане у тачки 6.3.3.9. подтач. 6), 8), 9) и 10) овог програма;

4) научноистраживачка организација (високошколска образовна институција и институт у области пољопривреде које је основала Република Србија)- дозвољене инвестиције су прописане у тачки 6.3.3.9. подтач. 3), 8) и 11) овог програма;

5) установа и друго правно лице (средња и виша пољопривредна школа, манастир, црква, задужбина) - дозвољене инвестиције су прописане у тачки 6.3.3.9. подтач. 4) и 8) овог програма;

6) јавно водопривредно предузеће - дозвољена инвестиција је прописана у тачки 6.3.3.9. подтачка 12) овог програма;

7) предузетник и привредно друштво (микро, мало и средње правно лице) - дозвољена инвестиција је прописана у тачки 6.3.3.9. подтачка 4) овог програма

8) Удружење водокорисника - дозвољена инвестиција је прописана у тачки 6.3.3.9. подтачка 4) овог програма

9) Земљорадничка задруга - дозвољена инвестиција је прописана у тачки 6.3.3.9. подтачка 4) овог програма;

6.3.3.9. Прихватљиве инвестиције

1) Комасација;

2) уређење (ревитализација) пољских путева;

3) студијско- истраживачки радови, програми и пројекти од значаја за јединицу локалне самоуправе и за Републику Србију;

4) набавка нове опреме за наводњавање;

5) давање у закуп обрадивог пољопривредног земљишта;

6) контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта;

7) изградња специфичних грађевинских објеката као против ерозиона мера;

8) изградња система за наводњавање;

9) привођење култури обрадивог пољопривредног земљишта;

10) мелиорација;

11) организација стручног скупа или саветовања;

12) израда пројектно-техничке документације за изградњу и/или реконструкцију система за наводњавање;

13) израда Плана генералне регулације за сеоско насеље, када је то предвиђено просторним планом јединице локалне самоуправе.

6.3.3.10. Критеријуми селекције

Прописују се посебним прописом за спровођење ове мере.

6.3.3.11. Интезитет помоћи

Корисници средстава и врсте радова, односно намене улагања	Средства за ПОУРП (% учешћа) до	Средства за остала подручја (% учешћа) до
1. ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ		
1.1. Комасација	70	70
1.2. Уређење (ревитализација) пољских путева	70	60
1.3. Студијско истраживачки радови, програми и пројекти од значаја за јединицу локалне самоуправе	85	75
1.4. Израда Плана генералне регулације за сеоско насеље, када је то предвиђено просторним планом јединице локалне самоуправе	70	40
2. ФИЗИЧКО ЛИЦЕ		
2.1. Набавка нове опреме за наводњавање	50	50
2.2. Давање у закуп обрадивог пољопривредног земљишта:		
2.2.1. физичком лицу	100	100
2.2.2. закупцу који је власник земљишта које се граничи са земљиштем закупадавца	100	100
2.2.3. закупцу који је власник земљишта које се граничи са земљиштем закупадавца, а млађи је од 40 година	100	100
3. ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА		
3.1. Контрола плодности обрадивог пољопривредног земљишта код:		
3.1.1. физичког лица власника земљишта	100	100

3.1.2. закупца пољопривредног земљишта у државној својини	100	100
3.2. Изградња специфичних грађевинских објеката као противерозиона мера	70	60
3.3. Изградња система за наводњавање код:		
3.3.1. физичког лица- власника земљишта	100	100
3.3.2. закупца пољопривредног земљишта у државној својини	100	100
3.3.3. чланова удружења водокорисника	100	100
3.4. Привођење култури обрадивог пољопривредног земљишта код:		
3.4.1. закупца пољопривредног земљишта у државној својини	60	50
3.4.2. физичког лица- закупца обрадивог пољопривредног земљишта од лица старијег од 65 година	50	40
3.5. Мелиорација код:		
3.5.1. закупца ливада и пашњака у државној својини;	70	60
3.5.2 јединице локалне самоуправе, села или месне заједнице на пашњацима.	100	100
4. НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА		
4.1. Изградња система за наводњавање	65	60
4.2. Студијско- истраживачки радови, програми и пројекти од значаја за Републику Србију	100	100
4.3. Организација стручног скупа или саветовања	50	50
5. УСТАНОВА И ДРУГО ПРАВНО ЛИЦЕ		
5.1. Изградња система за наводњавање	65	60
5.2. Набавка нове опреме за наводњавање	50	50
6. УСТАНОВА		
6.1. Организација стручног скупа или саветовања	50	50
7. ЈАВНО ВОДОПРИВРЕДНО ПРЕДУЗЕЋЕ		
7.1. Израда пројектно- техничке документације за изградњу и/или реконструкцију система за наводњавање	100	100

8. ПРИВРЕДНО ДРУШТВО, ПРЕДУЗЕТНИК, УДРУЖЕЊЕ ВОДОКОРИСНИКА И ЗЕМЉОРАДНИЧКА ЗАДРУГА		
8.1. Набавка нове опреме за наводњавање	50	50

6.3.3.12. Индикативни буџет

Подстицаји за подршку инвестицијама у унапређење и развој руралне инфраструктуре прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.3.3.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Комасирана површина у ha
2.	Број km изграђених/ ревитализованих пољских путева
3.	Површина земљишта у ha под системима за наводњавање
4.	Број подржаних пројеката
5.	Укупна вредност подржаних инвестиција

6.3.3.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НПРР, 2018-2020. године

6.3.4. Подстицаји за подршку младима у руралним подручјима

6.3.4.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године.

6.3.4.2. Образложење

Незапосленост је један од горућих структурних проблема руралних подручја. Стопа незапослености у сеоским срединама је висока, са посебно израженим учешћем млађих категорија незапосленог руралног становништва. Забрињавајућа је чињеница да у укупној незапослености руралних подручја млађа популација (узраста до 30 година) учествује са више од трећине. Млади, као највиталнији део руралне популације, услед ограничених могућности запошљавања (често и изван пољопривреде) решење свог статуса налазе у повременим, или чешће, трајним миграцијама, што се посебно односи на млађу женску популацију.

Обележја највећег броја села у нашој земљи су: ретка насељеност, депопулација са изразитим трендом демографског изумирања, високо учешће старијег становништва, знатна заступљеност дневних миграција непољопривредног и млађег становништва, низак ниво инфраструктурне опремљености у већини насељених места у руралним областима (саобраћајни, комунални и објекти животног стандарда) и слаба диверзификованост производних и непроизводних активности руралних подручја. Неповољне тенденције у старосној структури руралног становништва условљене су, између осталог, и ниским фертилитетом, односно нижом заступљеношћу жена у репродуктивном добу, незадовољавајућом понудом квалитетних радних места, неповољном образовном структуром руралног становништва, смањеним коефицијентом старосне зависности младих, као и уопште, неповољним условима живота и стандарда у руралним подручјима.

Истраживања показују да скоро 95% носилаца пољопривредних газдинстава (не само младих) нису чланови ни једног удружења пољопривредника или задруге, а да готово сви сматрају да не постоје репрезентативна удружење које заступа њихове интересе у разговорима с представницима власти.

У складу са циљевима Стратегије пољопривреде и руралног развоја за период 2014- 2024. године, од стратешког значаја је веће улагање у развој младих у руралним подручјима и јачање њихове улоге у процесу развоја и интеграције у локалну заједницу. Путем ове мере, омогућиће се повећање броја младих који ће покренути сопствену производњу: изградњом објеката и набавком машина и опреме, додавањем вредности пољопривредним производима, диверзификацијом активности, организовањем и удруживањем, и сл.

Кроз ову меру подржавају се носиоци пољопривредних газдинстава - млади пољопривредници како би унапредили процес производње, повећали продуктивност и конкурентност, али и технолошки оспособили своја газдинстава у складу са стандардима. Очекивани резултат мере је постизање веће економске ефикасности, веће оријентисаности ка тржишту и дугорочне одрживости бизниса младих у руралним срединама. Поред економских ефеката, путем овог вида подршке ће се ојачати веза и унапредити сарадња између младих људи на селу, а самим тим ће се развити међусобни однос поверења за добробит руралних локалних заједница. Циљ овог мере је развој и промоција младог и иновативног пољопривредног сектора, са идејом да млади људи остану мотивисани да живе и раде на селу и да стварају нова радна места за себе и своје породице.

6.3.4.3. Општи циљ

Општи циљ мере је подизање квалитета живота младих у руралним подручјима кроз повећање запослености и ревитализацију руралних подручја Републике Србије, али и оснаживање младих ка преузимању сопствених иницијатива и њихово укључивање у процесе samozapošljavanja и запошљавања.

6.3.4.3.1. Специфични циљеви

- 1) Смањење броја незапослених младих у руралним срединама;
- 2) подстицање тржишно оријентисане производње код младих;
- 3) оснаживање младих жена у руралној економији;
- 4) јачање удруживања младих;
- 5) стабилност дохотка младих пољопривредника кроз повећање производње, побољшање продуктивности и квалитета производа и смањење трошкова производње;
- 6) одрживо управљања ресурсима и заштита животне средине.

6.3.4.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Подстицаји за подршку младима у руралним подручјима су у директној вези са мерама које подстичу конкуретност и продуктивност пољопривредних газдинстава, као и са мерама које се односе на диверзификацију активности пољопривредних газдинстава, а које се спроводе у оквиру НППР, Националног програма за пољопривреду и IPARD програма.

6.3.4.5. Корисници

Право на остваривање подстицаја има физичко лице - носилац регистрованог породичног пољопривредног газдинства у активном статусу.

6.3.4.6. Економска одрживост газдинства

Подносилац захтева доказује економску одрживост подношењем пријаве/бизнис плана.

6.3.4.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

- 1) на дан подношења пријаве на конкурс, има навршених 18 година живота;
- 2) у календарској години у којој се подноси пријава на конкурс за коришћење ове врсте подстицаја навршава највише 40 година живота;
- 3) нема нереализованих инвестиција за које су му одобрена подстицајна средства на основу закона којим се уређују подстицаји у пољопривреди и руралном развоју;
- 4) није до сада користио подстицаје на основу мере подршке за младе пољопривреднике;
- 5) јесте носилац регистрованог пољопривредног газдинства најраније почев од 1. јануара године која претходи календарској години у којој се подноси пријава на конкурс за остваривање подстицаја;
- 6) није био наведен као члан регистрованог пољопривредног газдинства пре 1. јануара године која претходи календарској години у којој се подноси пријава на конкурс за остваривање подстицаја;
- 7) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;
- 8) за инвестицију за коју подноси пријаву на конкурс, не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно ако иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја, осим подстицаја у складу са посебним прописом којим се уређује кредитна подршка регистрованим пољопривредним газдинствима;
- 9) нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;
- 10) наменски користи и не отуђи нити да другом лицу на коришћење инвестицију која је предмет захтева у периоду од пет година.

6.3.4.8. Специфични критеријуми прихватљивости

Примењиваће се специфични критеријуми прихватљивости прописани у тачки 6.1.1.8. овог програма.

6.3.4.9. Прихватљиве инвестиције

Прихватљиве инвестиције су оне које су прописане у тачки 6.1.1.9. овог програма.

6.3.4.10. Критеријуми селекције

РЕДНИ БРОЈ	КРИТЕРИЈУМ	ОСТВАРИВАЊЕ КРИТЕРИЈУМА	БРОЈ БОДОВА	МАКСИМАЛНИ БРОЈ БОДОВА ПО КРИТЕРИЈУМУ
1	Инвестиције се односе на следеће врсте пољопривредне производње: производња јунећег/говећег, јагњећег, односно јарећег меса; производња поврћа, цвећа, воћа, грозђа, ароматичног и лековитог биља	Да	15	15
		Не	0	
2	Подносилац пријаве на конкурс је особа женског пола	Да	5	5
		Не	0	
3	Подносилац пријаве на конкурс има одговарајуће образовање из области пољопривреде/ветерине/прехранбене технологије	Стечено високо образовање из стручне области биотехничке науке на студијама првог и другог степена (инжењер пољопривреде, струковни инжењер пољопривреде, дипл. инжењер пољопривреде, мастер инжењер пољопривреде, специјалиста инжењер пољопривреде, специјалиста струковни инжењер пољопривреде) или из стручне	10	10

		<p>области технолошко инжењерство - одсек за прехранбену технологију на студијама првог и другог степена (инжењер технологије, струковни инжењер технологије, дипл. инжењер технологије, мастер инжењер технологије, специјалиста инжењер технологије, специјалиста струк. инжењер технологије) или из научне области ветеринарске науке на студијама првог и другог степена, односно на основним студијама у трајању од најмање четири године или специјалистичким студијама на факултету</p>		
		Завршена средња стручна школа у четворогодишњем трајању пољопривредног, прехранбеног или ветеринарског смера	5	
4	Степен развијености општине где се налази пребивалиште подносиоца пријаве на конкурс, у складу са прописима којима се уређује регионални развој	Група 1	0	20
		Група 2	10	
		Група 3	15	
		Група 4	20	

5	Статус подносиоца пријаве на конкурс у односу на запослење	На дан подношења пријаве на конкурс, подносилац пријаве је пријављен на основу ПИО за пољопривреднике - запослен искључиво у пољопривреди	15	15
		На дан подношења пријаве на конкурс, незапослено дуже од две године непрекидно	10	
		На дан подношења пријаве на конкурс, незапослено краће од две године непрекидно	5	
6	Подносилац пријаве на конкурс има пребивалиште у ПОУРП у складу са прописом којим се уређују ПОУРП	Да	20	20
		Не	0	
7	Број чланова уже породице подносиоца пријаве на конкурс	1	0	15
		2	3	
		3	6	
		4	9	
		5	12	
		>6	15	
Укупно, максималан број бодова на конкурс				100

6.3.4.11. Интензитет помоћи

Минимални износ подстицаја у оквиру ове мере утврђују се у износу од 75% у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова.

У оквиру ове мере подстицаји се исплаћују после одобравања пројекта од стране УАП и решењем се одређује рок за реализацију инвестиције.

Минимална вредност прихватљивих инвестиција, као и максимални износ подстицаја по кориснику прописују се посебним прописом за спровођење ове мере.

6.3.4.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за подршку младима у руралним подручјима прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.3.4.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број подржаних корисника
2.	Број подржаних корисника мере чији су носиоци особе женског пола
3.	Број подржаних корисника у ПОУРП
4.	Укупна вредност инвестиција у ПОУРП
5.	Укупна вредност инвестиција

6.3.4.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НПРР, 2018-2020. године.

6.4. ПОДСТИЦАЈИ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА КРЕИРАЊА И ПРЕНОСА ЗНАЊА**6.4.1. Правни основ**

1) Закон о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде („Службени гласник РС”, број 30/10);

2) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;

3) Закон о пољопривреди и руралном развоју;

4) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014 – 2024. године.

6.4.2. Образложење

Креирање и пренос знања у области пољопривреде одвија се кроз систем формалног образовања свих нивоа (од средњег до докторских студија), као и путем

различитих vrsta обука organizovanih od strane obrazovnih i naučnoistraživačkih institucija, poljoprivredne savetodavne i stručne službe, privatnih kompanija, projektnih jedinica i medija. Ova mera podstiče implementaciju postojećih znanja, kreiranje novih znanja u skladu sa stvarnim potrebama krajnjih korisnika i prenos znanja međusobnim povezivanjem kreatora znanja i poljoprivrednih proizvođača. Takođe, ova mera je usmerena na razvoj kapaciteta poljoprivredne, savetodavne i stručne službe, odnosno, usmerena je na modernizaciju fizičkih resursa i jačanje kompetencije zaposlenih sa ciljem postizanja kvaliteta i efikasnosti pružanja saveta i informacija krajnjim korisnicima.

Sprovođenje ove mere je neophodno zbog loše posedovne strukture poljoprivrednih gazdinstava (veliki broj malih gazdinstava), skromnog znanja i nedostatka dodatnih vештина ruralnog stanovništva, kao i niske produktivnosti i niskih prihoda koji se ostvaruju od poljoprivrede.

АПВ, на основу Закона о обављању саветодавних и стручних послова у области пољопривреде, финансира рад пољопривредно саветодавне и стручне службе са територије АПВ. По основу поменутог закона, рад пољопривредно саветодавне и стручне службе са територије централне Србије финансира се из буџета Републике Србије.

Саветодавни систем, који обухвата 36 пољопривредних саветодавних и стручних служби (на територији Републике Србије 23 и на територији АПВ 13) са 277 запослених саветодаваца (у 2017. години), није довољно ефикасан и не успева, у потпуности, да задовољи потребе динамичног техничко-технолошког реструктурирања сектора. Постојећим системом рада саветодавних служби обухваћен је мали број газдinstava (око 41.500, од чега се интензивно ради са 6.500).

6.4.3. Општи циљеви

- 1) Успостављање или унапређење ефикасних оперативних система за имплементацију постојећег и креирање и пренос новог знања;
- 2) допринос повећању конкурентности пољопривредне производње и способности пољопривредно - прехранбеног сектора да се носи са притиском конкуренције савременог тржишта;
- 3) одрживи развој, заштита ресурса, побољшање биодиверзитета, смањење миграције становништва и ефикаснији одговор на климатске промене сектора пољопривреде.

6.4.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Унапређење нивоа знања носилаца и чланова регистрованог пољопривредног газдinstва;
- 2) јачање и функционално повезивање свих актера у систему креирања и преноса знања;
- 3) техничко и кадровско унапређење институција укључених у систем креирања и преноса знања;
- 4) проширење понуде образовних и тренинг програма свих нивоа и типова образовања;
- 5) јачање капацитета за прихватање знања кроз развијање свести и мотивисаности за образовањем.

6.4.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања у директној је вези са свим мерама које спроводи МПШВ у оквиру НППР и IPARD програма, с обзиром да директно утиче на подизање нивоа знања пољопривредних произвођача и других актера руралне заједнице и доприноси остваривању бољих резултата у функционисању и јачању руралне економије.

6.4.5. Корисници

Право на коришћење подстицаја за пружање савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди има предузетник и правно лице које испуњава услове за обављање саветодавних и стручних послова у пољопривреди, као и правно лице овлашћено за обуку и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача, у складу са законом којим се уређује обављање саветодавних и стручних послова у пољопривреди.

Право на коришћење подстицаја за развој техничко - технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју; има правно лице уписано у Регистар научноистраживачких организација, истраживачко развојни центар, иновациони центар уписан у Регистар иновационих делатности у складу са законом којим се уређује иновациона делатност, акредитовани факултет, предузетник и правно лице који испуњава услове за обављање саветодавних и стручних послова у пољопривреди, као и правно лице овлашћено за обуку и усавршавање пољопривредних саветодаваца и пољопривредних произвођача, у складу са законом који уређује обављање саветодавних и стручних послова у пољопривреди.

6.4.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости пољопривредних газдинстава у оквиру спровођења ове мере.

6.4.7. Општи критеријуми прихватљивости

Општи критеријуми прихватљивости за спровођење подстицаја за подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди, због комплексности, прописује се сваке године доношењем посебног акта Владе којим се утврђује годишњи програм развоја саветодавних послова у пољопривреди за текућу годину.

Општи критеријуми прихватљивости за спровођење подстицаја за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју прописује се посебним прописом којим се уређује ова врста подстицаја.

6.4.8. Специфични критеријуми прихватљивости

Специфични критеријуми прихватљивости за спровођење подстицаја за подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди, због комплексности, прописује се сваке године доношењем посебног акта Владе којим се утврђује годишњи програм развоја саветодавних послова у пољопривреди за текућу годину.

Специфични критеријуми прихватљивости за спровођење подстицаја за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју прописује се посебним прописом којим се уређује ова врста подстицаја.

6.4.9. Прихватљиве инвестиције

За подстицаје за подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди:

1) активности које се подржавају овом мером су саветодавне активности у смислу обављања саветодавних послова и то кроз:

(1) индивидуалне методе рада: рад са одабраним пољопривредним газдинствима; са пољопривредним газдинством које учествује у саветодавном модулу; рад са осталим газдинствима; помоћ при попуњавању формулара, апликационих образаца и изради докумената; помоћ при укључивању пољопривредних произвођача у коришћење података Прогнозно-извештајног система Србије,

(2) групне методе рада: рад са задругама; рад са групама пољопривредних произвођача, удружењима и асоцијацијама; предавања; трибине, радионице, зимске школе; рад са огледним газдинствима; реализација „Демонстрационог огледа”,

(3) рад применом мас медија и штампаних медија: ТВ и радио наступи; текстови на порталу; текстови у штампаним медијима,

(4) праћење, прикупљање и дисеминација података: за Систем тржишних информација у пољопривреди Републике Србије - СТИПС-а, за потребе портала www.agroponuda.com; за Систем рачуноводствених података на пољопривредним газдинствима у Републици Србији - FADN, за остале потребе министарства;

2) активности праћења и оцењивања параметара и ефеката рада пољопривредних саветодаваца у складу са усвојеним Годишњим програмом развоја саветодавних послова;

3) активности едукација пољопривредних саветодаваца и произвођача, развој портала Пољопривредне саветодавне и стручне службе Републике Србије, израда едукативних и промо материјала.

4) јачање капацитета саветодавног система кроз подршку побољшања услова рада.

За подстицаје за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју су реализација и имплементација пројеката у циљу развоја руралних подручја и унапређења пољопривредне производње.

6.4.10. Критеријуми селекције

Критеријуми селекције за спровођење подстицаја за подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди, због комплексности, прописује се сваке године доношењем посебног акта Владе којим се утврђује годишњи програм развоја саветодавних послова у пољопривреди за текућу годину.

Критеријуми селекције за спровођење подстицаја за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју прописује се посебним прописом којим се уређује ова врста подстицаја.

6.4.11. Интензитет помоћи

Интензитет помоћи за спровођење подстицаја за подршку пружању савета и информација пољопривредним произвођачима, удружењима, задругама и другим правним лицима у пољопривреди, због комплексности, прописује се сваке године доношењем посебног акта Владе којим се утврђује годишњи програм развоја саветодавних послова у пољопривреди за текућу годину.

Интензитет помоћи за спровођење подстицаја за развој техничко-технолошких, примењених, развојних и иновативних пројеката у пољопривреди и руралном развоју прописује се посебним прописом којим се уређује ова врста подстицаја.

6.4.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за унапређење система креирања и преноса знања прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.4.13. Показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број саветодаваца ангажованих на ФАДН
2.	Број саветодаваца ангажованих на СТИПС
3.	Укупан број ангажованих лиценцираних саветодаваца
4.	Број саветодаваца на раду на одабраним саветодавним модулима
5.	Број модула едукације
6.	Укупан број регистрованих пољопривредних газдинастава обухваћених саветодавним радом (индивидуални и групни савети)
7.	Број ангажованих нових лиценцираних саветодаваца
8.	Број одабраних регистрованих пољопривредних газдинастава за рад са саветодавцима
9.	Број регистрованих пољопривредних газдинастава који учествују у ФАДН, СТИПС и раду на саветодавним модулима

6.4.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

6.5. ПОДСТИЦАЈИ ЗА ПРИПРЕМУ И СПРОВОЂЕЊЕ ЛОКАЛНИХ СТРАТЕГИЈА РУРАЛНОГ РАЗВОЈА

6.5.1. Правни основ

- 1) Закон о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју;
- 2) Закон о пољопривреди и руралном развоју;
- 3) Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014- 2024. године.

6.5.2. Образложење

LEADER представља метод мобилисања учесника на локалном нивоу и квалитетан начин спровођења активности руралног развоја у локалним руралним заједницама. Овај концепт развијен је у ЕУ као инструмент руралног развоја који значајно доприноси јачању социјалног капитала, бољем локалном управљању, побољшању руралне инфраструктуре, креирању додатне запослености, диверзификацији економске активности у руралним областима, побољшању и одржавању конкурентности и охрабривању иновативних активности којима се решавају проблеми руралних средина, и промоцији културног наслеђа.

Недовољно сагледавање и уважавање специфичних потреба села и његових становника, као и одсуство системских и добро координисаних активности на свим нивоима, доводи до тога да руралне средине постају све мање примамљива места за живот, нарочито младих. LEADER обухвата истовремено коришћење: територијалног приступа, приступа „одоздо на горе”, јавно-приватних партнерстава, интегрисани мултисекторски приступ, иновације, сарадњу и умрежавање.

Принцип креирања локалне политике укључивањем становништва које живи на тој територији и формирање јавно-приватних партнерстава у Републици Србији је на самом почетку, а карактеришу га низак ниво информисаности руралног становништва, недостатак иницијативе на локалном нивоу, недовољни капацитети локалне заједнице, непостојање могућности за усавршавање и едукацију, као и отежан приступ изворима финансирања.

Унапређењем социјалне структуре и социјалних прилика у руралним срединама се јачају капацитети локалног становништва за заједничко организовање и деловање. На тај начин локалне заједнице се оспособљавају да самостално управљају сопственим развојем, лакше уочавају развојне проблеме у својим срединама, са већим потенцијалом заступају интересе својих грађана и нуде иновативна решења за побољшање квалитета живота заједнице. Стварањем критичне масе локалних учесника оспособљених да преузму одговорност за креирање развоја и активно учешће у том процесу, јача се социјална структура руралних заједница и њихов унутрашњи развојни потенцијал.

LEADER посебну пажњу посвећује јачању локалних акционих група (партнерстава између цивилног, јавног и приватног сектора, у смислу унапређења њихових знања и ресурса. Поред тога што ова мера уводи иновативне могућности јачања локалне иницијативе и приступа руралном развоју „одоздо на горе”, она подстиче креирање локалних развојних стратегија и акционих планова у циљу решавања развојних проблема и остварења бољих веза урбаних и руралних подручја.

6.5.3. Општи циљеви

Успостављањем локалних партнерстава и креирање и спровођење локалних стратегија руралног развоја, доприноси се остварењу концепта одрживог развоја кроз додавање вредности, унапређење руралне економије, побољшање квалитета живота, унапређење и промоцију природног, културног наслеђа, животне средине, подстицање социјалног дијалога руралног становништва и квалитетно управљање локалним ресурсима.

6.5.3.1. Специфични циљеви мере

- 1) Промоција руралног развоја кроз локалне иницијативе и успостављање и развој партнерства различитих сектора (јавни, приватни и цивилни);
- 2) јачање капацитета руралног становништва и припадника основаних партнерстава за територијални рурални развој;

3) припрема локалних актера руралног развоја за квалитетније и свеобухватније коришћење претприступних фондова ЕУ за рурални развој према принципима LEADER у ЕУ;

4) одрживо коришћење локалних ресурса (ублажавање ефеката климатских промена, очувању природе, пејзажа, предела, биодиверзитета, воде, ваздуха и земљишта, одржавање разноликости руралне културе и традиције, очувању традиционалних амбијенталних руралних целина, објеката традиционалног народног градитељства и њиховог природног окружења, и сл).

6.5.4. Веза са другим националним мерама и мерама у IPARD програму

Мера је повезана са мером IPARD програма „Спровођење локалних стратегија руралног развоја - LEADER приступ” и пружа прилику да се практично провере кључне функције и следе процедуре које су потребне за њену каснију имплементацију у оквиру IPARD програма, као и да се локални актери руралног развоја квалитетније и свеобухватније припреме за коришћење претприступних фондова ЕУ за рурални развој.

Мера је комплементарна IPARD мери „Диверзификација пољопривредних газдинстава и развој пословања”, као и мерама НППР у области диверзификације руралне економије, које доприносе побољшању квалитета живота локалног становништва, очувању културног наслеђа и развоју традиционалних заната и производа руралних подручја.

6.5.5. Корисници

Прихватљиви корисници су удружења грађана која су репрезент партнерстава за територијални рурални развој (у даљем тексту: партнерства).

6.5.6. Економска одрживост

Није предвиђено утврђивање економске одрживости корисника у оквиру спровођења ове мере.

Општи критеријуми прихватљивости

Општи услови за остваривање права на подстицаје су:

1) да корисник за инвестицију за коју подноси захтев, не сме користити подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја;

2) да корисник нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;

3) да корисник нема доспелих неизмирених обавеза по основу јавних прихода;

4) да корисник наменски користи подстицаје;

5) да је корисник уписан у регистар код Агенције за привредне регистре;

6) да се на територији једне јединице локалне самоуправе може формирати више од једног партнерства, под условом да нема преклапања територија партнерства;

7) да партнерство обухвата рурално подручје са најмање 10.000, а највише 150.000 становника;

8) да насеље у склопу партнерства не сме имати више од 25.000 становника;

9) да се једно насеље може налазити искључиво у оквиру територије једног партнерства;

10) да чланови управног одбора партнерства имају пребивалиште/седиште на територији партнерства.

6.5.8. Специфични критеријуми прихватљивости

Специфични критеријуми за остваривање права на подстицаје су, да корисник:

1) је удружење регистровано у складу са Законом о удружењима („Службени гласник РС”, бр. 51/09 и 99/11- др. закон);

2) има следеће органе у оквиру удружења: управни одбор, група за планирање и комисија за одабир приоритетних пројеката;

3) има осниваче, односно чланове удружења који су представници јавног, цивилног и приватног сектора;

4) обухвата кохерентну, јасно дефинисану, у географском смислу континуирану територију, са становништвом више насеља, у оквиру територије две или више јединица локалне самоуправе (насеља тј. јединице локалне самоуправе морају бити међусобно директно повезана било копно или водом);

5) у статуту, у оквиру циљева има прописану имплементацију локалне развојне стратегије за територију прописану од стране партнерства;

6) има седиште у оквиру подручја које партнерство обухвата;

7) у управљачкој структури партнерства има:

(1) представнике јавног сектора: локалне самоуправе и представници осталих јавних институција са територије које обухвата партнерство са најмање 20% а највише до 49% чланова,

(2) представнике приватног сектора (приватна предузећа, фирме, деоничарска друштва, задруге, предузетници) и цивилног сектора (грађани, удружења, фондације) са најмање 51% чланова,

(3) представнице формалних или неформалних група жена са територије партнерства,

(4) представнике младих из цивилног сектора;

8) има локалну стратегију руралног развоја која је у складу са постојећим развојним документима Републике Србије у области пољопривреде и руралног развоја и која је израђена у складу са препорукама за израду ЛСРР.

6.5.9. Прихватљиве инвестиције

1) Припрема локалних стратегија руралног развоја

Подстицајима ће се надокнадити претходно настали трошкови у току припремних активности за формирање партнерстава. Прихватљиви трошкови се односе на анимацију, припрему документације и организацију припремних састанака за формирање партнерства. Исплата ће се вршити после одобравања подстицаја у износу од 30% од одобреног износа подстицаја.

Подстицајима ће се надокнадити трошкови израде ЛСРР, као и оперативни трошкови настали у току израде ЛСРР. Исплата овог дела подстицаја ће се вршити после завршетка друге фазе оцењивања и оцене извештаја у износу од 70% од одобреног износа подстицаја.

2) Трошкови имплементације ЛСРР који укључују и трошкове везане за рад партнерства

Подстицајима ће се финансирати реализација приоритетних пројеката из усвојене ЛСРР, као и трошкови везани за рад партнерства. Исплата подстицаја врши се авансно после потписивања уговора.

Услови за финансирање малих пројеката у вези са спровођењем ЛСРР прописују се посебним правилником за спровођење ове мере.

6.5.10. Критеријуми селекције

Табела 13. Критеријуми селекције

Редни број	Критеријум	Максималан број бодова
1.	Припрема ЛСРР	12
2.	Усклађеност ЛСРР са карактеристикама и потребама подручја партнерства	12
3.	Усклађеност ЛСРР с стратешким документима	8
4.	Квалитет партнерства	25
5.	Способност реализације ЛСРР	14
6.	Одрживост и иновативност ЛСРР	15
7.	Стварање нових радних места	8
8.	Искуство чланова партнерства у спровођењу пројеката финансираних из других извора финансирања (не укључујући средства из IPARD програма)	6
	Укупно	100

Табела 14. Критеријуми бодовања за оцену квалитета ЛСРР-а

Редни број	Критеријум/под критеријум		Бодови	
1.	Припрема ЛСРР			12
1.1	Равноправна заступљеност представника јавног, приватног и цивилног сектора у припреми ЛСРР	ако „да” 5 ако „не” 0	5	
1.2	Укљученост жена у припреми ЛСРР	ако „да” 5 ако „не” 0	5	
1.3	Укљученост угрожених социоекономских група у припреми ЛСРР	ако „да” 2 ако „не” 0	2	
2.	Усклађеност ЛСРР са карактеристикама и потребама подручја партнерства			12
2.1	SWOT анализа	ако је „50% и више чињеница из SWOT анализе доказиво подацима основне анализе” 3 ако „не” 0	3	
2.2	Циљеви доприносе решавању проблема	ако „су показатељи за мерење достизања циљева мерљиви SMART анализом” 3 ако „не” 0	3	

2.3	Мере доприносе остварењу циљева	ако „остварују 50% и више потреба истакнутих SWOT анализом” 6 ако „не” 0	6	
3.	Усклађеност ЛСРР стратешким документима			8
3.1	Усклађеност ЛСРР са Стратегијом пољопривреде и руралног развоја за период 2014 – 2024. године	ако „су предложени циљеви/приоритети/мере у ЛСРР усклађени са националном Стратегијом пољопривреде и руралног развоја” 5 ако „не” 0	5	
3.2	Усклађеност ЛСРР са регионалном/локалном развојном стратегијом	ако „су предложени циљеви/приоритети/мере у ЛСРР усклађени са регионалном/локалном развојном стратегијом” 3 ако „не” 0	3	
4.	Квалитет партнерства			25
4.1	Насеља у партнерству на ПОУРП	Партнерство има до 30% насеља у ПОУРП	0	
		Партнерство има од 30 до 50% у ПОУРП	2	
		Партнерство има више од 50% насеља у ПОУРП	3	
		Партнерство има преко 50% насеља на подручјима заштићених природних добара	5	
4.2	Број ЈЛС обухваћених територијом партнерства	Партнерство обухвата делове/подручја до 2 ЈЛС	1	
		Партнерство обухвата делове/подручја од 3 ЈЛС	3	
4.3	Број становника на територији партнерства	Партнерство има до 20.000 становника	1	
		Партнерство има од 20.000-40.000 становника	2	
		Партнерство има више од 40.000 становника	3	
4.4	Представници цивилног и приватног сектора у управљачком телу партнерства	у управљачком телу партнерства има до 55% представника цивилног и приватног сектора	1	
		у управљачком телу партнерства има од 55 до 60% представника цивилног и приватног сектора	2	
		у управљачком телу партнерства има више од 60% представника цивилног и приватног сектора	3	
4.5	Заступљеност жена у управљачком телу партнерства	у управљачком телу партнерства има до 20% жена	2	

		у управљачком телу партнерства има 20- 40 % жена	3	
		у управљачком телу партнерства има више од 40% жена	4	
4.6	Заступљеност младих до 30 година у управљачком телу у управљачком телу партнерства	има до 2 особе млађе од 30 година	1	
		има до 3 особе млађе од 30 година	2	
		има више од 4 особе млађе од 30 година	3	
4.7	Број чланова партнерства	Партнерство има до 20 чланова	2	
		Партнерство има 20- 40 чланова	3	
		Партнерство има више од 40 чланова	4	
5.	Способност реализације ЛСРР			14
5.1	Менаџер партнерства има завршену вишу или високу школу	ако „да” 2 ако „не” 0	2	
5.2	Менаџер партнерства има минимално 2 године радног искуства из области израде стратешко- планске документације и/или вођења развојних пројеката и/или вођења пројеката ИПА програма	Ако „да” 3 ако „не” 0	3	
5.3	Обављена промоција, анимација и консултације (П/А/К) са заинтересованим странама на територији партнерства	ако „да” 4 ако „не” 0	4	
5.4	У финансирању рада партнерства учествују јединице локалне самоуправе	ако „да” 5 ако „не” 0	5	
6.	Одрживост и иновативност ЛСРР			15
6.1	Утицај на животну средину	ако „ЛСРР има јасно одређене циљеве, приоритете и мере одрживог развоја и очувања животне средине” 3 ако „не” 0	3	
6.2	Коришћење локалних ресурса	ако „је мерама/пројектима предвиђено коришћење локалних ресурса” 3 ако „не” 0	3	
6.3	Коришћење обновљивих извора енергије	ако „је мерама/пројектима предвиђено коришћење обновљивих извора енергије” 3 ако „не” 0	3	
6.4	Енергетска ефикасност	ако „мере/пројекти доприносе енергетској ефикасности” 3 ако „не” 0	3	
6.5	Истраживање и развој нових	ако „мере/пројекти доприносе	3	

	производа	истраживању и развоју нових производа” 3 ако „не” 0		
7.	Стварање нових радних места			8
7.1	Предвиђене мере у ЛСРР подстичу развој предузетништва	ако „да” 8 ако „не” 0	8	
8.	Искуство чланова партнерства у спровођењу пројеката финансираних из националних, ЕУ и других извора финансирања			6
8.1	Искуство у реализацији ЕУ и међународних пројеката	Најмање два реализована пројекта финансирана ЕУ и међународним средствима у претходне две године где је члан партнерства био партнер на пројекту	4	
8.2	Искуство у реализацији националних пројеката	Најмање пет реализованих пројекта у претходне две године финансираних средствима државног буџета и/или буџета АП/ЈЛС где је члан партнерства био партнер на пројекту	2	
	Укупно			100

6.5.11. Интензитет помоћи

Износ подстицаја у оквиру ове мере утврђују се у износу од 100% у односу на укупну вредност прихватљивих трошкова.

Максимални износ подстицаја по кориснику прописује се посебним прописом којим се уређује спровођење ове мере.

6.5.12. Индикативни буџет

Износ подстицаја за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја прописује се актом Владе за сваку годину после усвајања закона којим се уређује буџет Републике Србије.

6.5.13. Показатељи

Редни бр.	Назив показатеља
1.	Број партнерстава за територијални рурални развој која су конкурисала за подршку
2.	Број партнерстава за територијални рурални развој која су испунила минимум бодова после прве фазе оцењивања
3.	Број признатих партнерстава за територијални рурални развој
4.	Величина територије које обухватају акредитована партнерства (km ²)
5..	Број становника на територијама акредитованих партнерстава
6	Број подржаних пројеката предвиђених локалним стратегијама руралног развоја

6.5.14. Временски оквир

Подстицаји у оквиру ове мере ће се спроводити у целом периоду реализације НППР, 2018-2020. године.

У првој години спровођења ове мере спроведиће се само активности везане за припрему локалних стратегија руралног развоја.

VII. БУЏЕТСКИ ОКВИР ЗА НППР

За спровођење мера у оквиру НППР у 2018. години средства су обезбеђена Законом о буџету Републике Србије за 2018. годину („Службени гласник РС”, број 113/17) и то:

1) за спровођење мера: подстицаји за одрживо коришћење пољопривредног земљишта – контрола ерозије земљишта и подстицаји за подршку инвестицијама у унапређење и развој руралне инфраструктуре у 2018. години средства су прописана уредбом којом се утврђује Програм извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за текућу годину;

2) за спровођење мере подстицаји за одрживо коришћење шумских ресурса средства су прописана Уредбом о утврђивању Годишњег програма коришћења средстава Буџетског фонда за шуме Републике Србије у 2018. години („Службени гласник РС”, број 21/18);

3) за остале мере средства су прописана Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2018. години („Службени гласник РС”, број 18/18).

Износ средстава који је предвиђен за спровођење мера у оквиру НППР за период 2019 - 2020. година биће прописана на основу опредељених и расположивих средстава у буџету Републике Србије намењених министарству надлежном за послове пољопривреде.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКЉУЧКА

Законом о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14), чланом 43. став 3. прописано је да кад не доноси друге акте, Влада доноси закључке.

Одредбом члана 6. став 1. Закона о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, број 41/09, 10/13- др. закон и 101/16) прописано је да Национални програм руралног развоја садржи мере и друге активности, као и очекиване резултате, облике, врсте намене и обим појединих мера подстицаја.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКЉУЧКА

У Републици Србији усвојен је велики број стратешких докумената (стратегије, закони и подзаконски акти) којима се регулишу значајна питања која се односе на развој пољопривреде и руралних подручја. Закон о пољопривреди и руралном развоју представља правни основ за доношење вишегодишњих планских докумената у области пољопривреде и руралног развоја. Наведени закон предвиђа усвајање два национална програма, и то: Националног програма за пољопривреду и Националног програма руралног развоја, а све у сврху реализације стратешких циљева прописаних Стратегијом пољопривреде и руралног развоја за период од 2014. до 2024. године („Службени гласник РС”, број 85/14). Према Закону о пољопривреди и руралном развоју НППР садржи мере и друге активности, као и очекиване резултате, облике, врсте, намене и обим појединих мера подстицаја.

Национални програм руралног развоја од 2018. до 2020. године (у даљем тексту: НППР), прописује средњорочне правце развоја руралних подручја и детаљније описује начине спровођења мера руралног развоја за програмски период 2018–2020. године. Истовремено, овај документ усклађен је и са стратешким оквиром Заједничке пољопривредне политике Европске Уније за период 2014 - 2020 уз уважавање специфичних потреба и приоритета развоја пољопривреде и руралних подручја Србије.

Усвајањем Стратегије пољопривреде и руралног развоја испуњен је сет политичких и законских претпоставки за припрему два програма којима ће се у наредном периоду подстицати развој руралних подручја у Републици Србији, и то: НППР и IPARD Програма Републике Србије за период 2014 – 2020. године („Службени гласник РС”, бр. 30/16 и 84/17). На овај начин, држава је свим доносиоцима одлука, пољопривредницима, привредницима и другим актерима, обезбедила јасну платформу и основ за њихове будуће активности.

НППР и IPARD програм су прописани на начин да постоји потпуна комплементарност, односно, постоје јасна разграничења и не постоје преклапања у прописаним мерама, корисницима, критеријумима и нивоу инвестиција.

Анализа стања у секторима пољопривреде, прехрамбене индустрије и руралне економије, у којој су учествовале све заинтересоване стране, показатељ су тренутног стања и чини полазни основ израде НППР. На основу анализе стања прописани су проблеми и основни правци развоја. НППР садржи мере којима се унапређује положај пољопривредних произвођача и којима се омогућује повећање њихових капацитета како би испунили и услове за коришћење средства из претприступних фондова ЕУ. Прописане мере у оквиру НППР, у складу су са актуелним националним правним актима и потребама пољопривредника.

Подстицајна средства прописана овим програмом, у највећој мери, односе се на средства за унапређење конкурентности пољопривреде, шумарства и прехрамбеног сектора, реструктурирање и развој тржишта и тржишних механизма, као и унапређење руралног развоја и заштите животне средине, кроз инвестиције у пољопривредна газдинства. Инвестиције за ове намене предвиђене су, између осталог, и за набавку стоке, опрему и механизацију, као и обнову и проширење вишегодишњих засада. Путем НППР приоритет је дат подизању конкурентности регистрованих пољопривредних произвођача која се пољопривредом баве као примарном делатношћу, као и подршка запошљавању младих у руралним подручјима. Подизање конкурентности пољопривредних газдинстава не може бити у колизији са очувањем животне средине, тј. форма одрживог развоја је кључна за рурални развој у Републици Србији. Сектори у којима је уочена највећа потреба за подизањем нивоа конкурентности и достизања стандарда ЕУ су: производња млека, производња меса, сектор производње воћа, поврћа и винове лозе, као и производња житарица и индустријског биља. НППР посебну пажњу је посветио и унапређењу пласмана пољопривредних производа кроз обезбеђивање довољне количине квалитетних производа и додавање вредности постојећим примарним пољопривредним производима.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Према тачки 1. Предлога закључка усваја се Национални програм руралног развоја од 2018. до 2020. године, који је саставни део овог закључка.

Према тачки 2. Предлога закључка, закључак се објављује у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За спровођење мера НППР у 2018. години обезбеђена су средства Законом о буџету Републике Србије за 2018. годину („Службени гласник РС”, број 113/17) и то за подстицаје:

1) за инвестиције у физичку имовину пољопривредних газдинстава; за прераду и маркетинг пољопривредних и прехрамбених производа; за управљање ризицима у пољопривредној производњи; за очување биљних генетичких ресурса; за очување животињских генетичких ресурса; за подршку агроколошким мерама, доброј пољопривредној пракси и другим политикама заштите и очувања животне средине; за органску пољопривредну производњу; за унапређење економских активности на селу кроз подршку непољопривредним активностима; за подршку инвестицијама у циљу подизања конкурентности у смислу додавања вредности кроз прераду, увођење и сертификацију система квалитета хране, органских производа и производа са ознаком географског порекла; подстицаји за подршку младима у руралним подручјима; подстицаји за унапређење система креирања и преноса знања; за припрему и спровођење локалних стратегија руралног развоја у оквиру у Разделу 24, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.10 Управа за аграрна плаћања, Програм 0103 Подстицаји у пољопривреди и руралном развоју, Функција 420 Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност/пројекат 0002 Мере руралног развоја, Економска класификација 451 - Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама утврђена су средства у износу од 5.250.778.000 динара, која се распоређују се у складу са Уредбом о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2018. години („Службени гласник РС”, број 18/18);

2) за одрживо коришћење пољопривредног земљишта - контрола ерозије земљишта и подстицаји за подршку инвестицијама у унапређење и развој руралне инфраструктуре у оквиру у Разделу 24, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.11- Управа за пољопривредно земљиште, Програм 0102- Заштита, уређење, коришћење и управљање пољопривредним земљиштем, Функција 420- Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност 0001- Подршка уређењу пољопривредног земљишта за коју је утврђен износ од 379.000.000 динара, и Програмска активност 0002 - Подршка заштити и коришћењу пољопривредног земљишта за коју је утврђен износ од 153.000.000 динара, која се рапоредују у складу са уредбом којом се утврђује Програм извођења радова на заштити, уређењу и коришћењу пољопривредног земљишта за текућу годину.

3) подстицаји за одрживо коришћење шумских ресурса у оквиру у Разделу 24, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Глава 24.6 – Управа за шуме, Програм 0106- Развој шумарства и ловства, Функција 420- Пољопривреда, шумарство, лов и риболов, Програмска активност 0002 - Одрживи развој и унапређење шумарства, Економска класификација 451- Субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама у износу од 750.000.000 динара и Програмска активност 0004- Управљање у шумарству и ловству, Економска класификација 424 - Специјализоване услуге у износу од 199.195.000 динара која се рапоредују у складу са Уредбом о утврђивању Годишњег програма коришћења средстава Буџетског фонда за шуме Републике Србије у 2018. години („Службени гласник РС”, број 21/18)

Средства за спровођење НППР, за 2019. и 2020. годину, биће обезбеђена у складу са билансним могућностима у оквиру лимита утврђених од стране Министарства финансија на разделу министарства надлежног за послове пољопривреде.

V. ИЗЈАВА О ПРЕДВИЂЕНОСТИ ПРОГРАМОМ РАДА ВЛАДЕ ЗА 2018. ГОДИНУ

Програмом рада Владе за 2018. годину предвиђено је доношење Закључка којим се усваја Национални програм руралног развоја од 2018. до 2020. године.

VI. ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ СА СТРАТЕШКИМ ДОКУМЕНТОМ

Предлог Националног програма руралног развоја од 2018. до 2020. године усклађен је са: Стратегијом пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Службени гласник РС”, број 85/14), Законом о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 41/09 и 10/13- др. Закон, 101/16) и Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13 и 142/14, 103/15, 101/16).